

309341 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 5.

జెన్న పట్టణము 1918 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 6 వ తేది శనివారము

No. 6

సంపుటము. ౫

శింగళ నామ సంవత్సర ఫాల్గున మాస బహుళ దశమి ౧౧.

సంచిక. ౬

బాధాపీడితులకు పరము: ఐవోడిక సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

అశ్వశ్రుతి క్రమశాసనంబును బాధ్యమలవ కరీషుకరణ మందు. వనోపధి, మచ్చలను, గండమాలను పుండ్లను, ప్రాంతశోషలను అన్ని విధములవలన గలుగు వర్మశోగములను సోగోజును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన క్రమశ్రుతి కార్యము

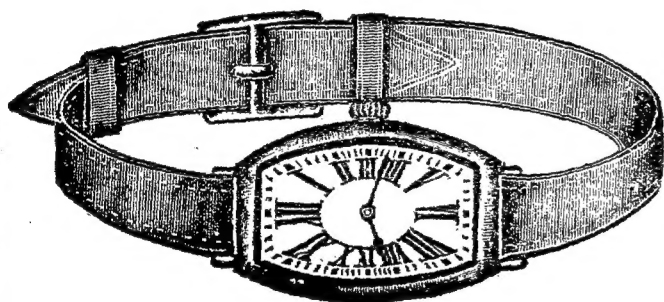
తనావధిసారసవరిల్లా నీతి మిచ్చుట నిశ్చయమైనది, సహజమైనది మధ్యవర్తిత్వము అన్ని విధములైన దోషములను సోగోజును. కరీషుకరణమును సోగోజును ములను, వనోపధి కార్యమును సోగోజును. కరీషుకరణమును సోగోజును. 15 శోణులవలన వందలకు 4 డోన్లుల బాధలను అనుభవించును.

ప్రొవైటరు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫననవాడి. నెం 2 బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT, Faraswadi. No. 144, No. 2, BOMBAY.

ఒక నిమిష మాలస్యమైనను!

ఒక గంట ఆలస్యమైనట్లే!

(1049)

ఎలక్ట్రా వాచీలు

క్షణమైన తేడాలేక పని చేయును. ఏ దేశమందున్నను ఏ స్థలమందు యుంచినను వేరే అయిన గంటలను చెబుచును. భూనైస్యములకును, నావికాదళమునకు,

వ్యాయామ క్రీడావరులకును అనుకూలించును.

గడియారములు పెక్కు రకములు మోవడం గలవు. నమ్మకమైనవి. చాల స్వల్పధరలు. సాగునైనట్టియు, అందమైనట్టియు సరియైనకాలమును చూపునట్టియు గడియారములను సప్లయ చేయగలవారము. జేబులో వేసికొనుటకును, మోటారుబుద్ధకును, వేటకును, ప్రయాణమునకు పయోగించు గడియారములు కలవు.

అందఱి వద్దను దొరుకగలవు.

వివరము:— జి. ఇ. సంపత్ శెట్టి అండుకో, ఎన్ ఫ్లనేడు, మదరాసు.

NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL, SEXUAL AND NERVOUS TOO.

Hence, one and all ought to try to preserve it in the heyday of Youth, guard and insure against its loss as a precautionary measure, and obtain and regain it, at any age and at any expense. If already lost, through any cause whatsoever. How? By a timely use of the world-renowned mechanical device called "E" manufactured on Dr. Bier's Principle of Hypoanemic Treatment by Messrs. Huston Brothers Co., of Chicago U. S. A. priced at Rs 15 only (packing postage &c, charged extra) noted all over, highly recommended by several leading medical authorities of the East and the West and countless numbers of gratified cured patients.

Why? because if other wise, the Man who does not possess this necessary attribute of life is only a so called Man

Absolute secrecy guaranteed. Correspondence only in English: write to-day, in all confidence if really interested of

free descriptive literature regarding this marvellous cure, especially mentioning the "Andhra Patrika" to the

Erectruss (A. P. DEPT.) Sole Agency for the East, Batala (Punjab) India.

K. B. JOSHI & Co,

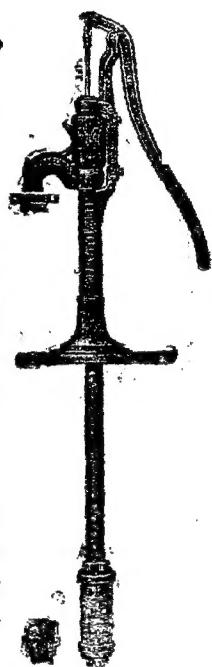
321, Hornby Road Fort, BOMBAY.

LARGEST HAND PUMP

Our 3 inch Pump is the largest available Hand Pump on the Market. Very useful for Shallow Water. Large capacity to suit small irrigation write for particulars and prices (537)

ALSO

Hand Pumps for very deeps wells up to 120 ft; Tank Pumps of new pattern, ready in stock Write at once for further particulars.

AWARDED GOLD MEDAL

490

IN THE BARODA EXHIBITION

For its Sweet Lasting & Delightful Smell

TO

THE WORLD-RENOWNED

OTTO PARASTAN (REGD.)

Therefore, please just try and enjoy.

Prices: 1/2 oz 1 dram. 1/2 dram. Card. 2-0-0 0-12-0 0-8-0 0-1-0

Sample Free on sending 3 annas postage Stamp.

ALSO, PLEASE TRY OUR

PARASTAN HAIR OIL (REGD.)

Free from mineral oils. Best for the Hair.

Prize Re. 1, and Postage Extra.

Sample Free on sending 1 anna postage Stamp.

The Parastan Perfumery Co.

No. 1, PYDHONIE, BOMBAY 3.

చక్రవర్తిమాతలు

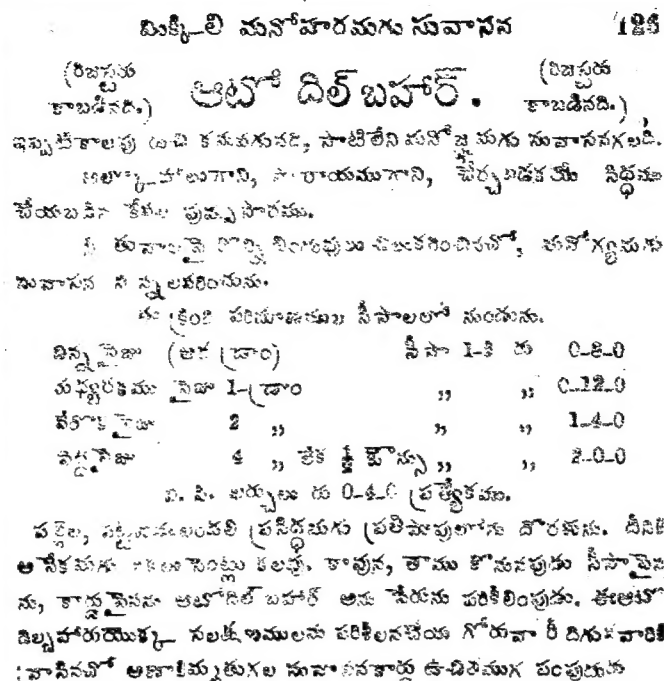
ఆత్మీయ, మలబద్ధము. ధాతువృద్ధి, స్వస్థము నందు కలుగు బలహీనము, తెలుపు, చురుకు, సకలవిధ మైన మాత్రవ్యాధులను ఎల్లప్పుటికిని రాకుండ గుణము చేయు ఒక వర్షసాదమువంటి సర్వరోగసంజీవి మాత్రలు. వీటికి సమానమైనది వేరేలేదు. వీటికి అనేకకోట్ల యోగ్యతాపత్రము చెందినది. కోట్లకోట్ల జనము గుణము చెందియున్నారు. ఉపయోగించినతోడనే గుణము తెలుపును. గుణము లేనివత్తుమున డబ్బు వాషము చేయబడును. రెండేబుద్ధు చాలును.

30 మాత్రల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-0-0.

ఉత్తరదేశములకు ఏజంట్లు కావలయును.

443 సావరన్ అండు కంపెనీ,

కన్యాశ్రేయ అగ్రహారము, వర్రాస్.

జ్వర హరి

దీనియొక్క నామధేయము తెలుపుతియే జ్వరమును హరించుట కిది పాటిలేనియందు. మలేయా (విష వాయు) జ్వరములకును, విడిచి విడిచి వచ్చు జ్వరములకును యెత్తివది. కొన్ని నా పుచ్చుకొనుటకల్ల కలుగు చెబ్బులకు జ్వరహరికల్ల కలగవు. నాజిటి దీనిని నిప్పును ముగ జ్వరముందు సమయానుదును యీ బోషధము పుచ్చుకొనిన యేలాటి చెబ్బు జ్వరమైనను బొత్తిగా నిలిచిపోవును.

ఈ బోషధమును గూర్చి వ్రాసిన అనేకులలో సెకరి యొక్క ఉత్తరము:-

వీలీ (అహ్మద్-అబ్-లా) సాంరావ్ పాండు రంక్ గారు వ్రాసిరి:- మీయొక్క 'జ్వరహరి' జ్వరములకు నడుచుటయందు అమానుషమైన బోషధ మని విక్కిలి సంతోష పూర్వకముగా తెలిపించెదను. వర్షాకాల మానంధముందు సాల్ సెటిలో నుండు నా గ్రామములలో కూలీలకు అంటుజ్వరము వ్యాపించి పీడించుచుండగా, పాన్తి వారియొక్క 'జ్వరహరి'నికొని జ్వర పీడితులకు ఉచితముగా నికృతమిది స్వల్పకాలములోనే వీరందరు స్వస్థులై చెందిరి.

ఇప్పుడే ఒకసీసాను కొనుము.

ప్రతి బోషధసాపులలోను వర్తకుల వద్దను దొరకును. సీసాఒకటికి వెల అ.రి. రు. 1, 1-8-0, 2-12-0, 11.

మీకు ఈ బోషధం దొరకడం కష్టమైన యెడల నేరుగాయీ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుము.

హెన్రీ గేట్ ఇండియన్ రెమిడిస్ కంపెని,

ఒక్కే, బాష్ అండు కంపెని, ఏజెంట్లు, 15, అరమనకార్ వీధి, మదరాసు.

(1122)

Agents: Oakley, Bowden & Company,

15, Armenian Street, MADRAS.

వాంతి ప్రాంతి నివారణి

ఓమం - కర్పూర్

ఓమం-కర్పూర్ అను బోషధము అతివిశేషము, కడుపునొప్పి, కడుపులో వాయువు మొదలగు వ్యాధులను ఖండించుటకు ప్రసిద్ధమైన బోషధము.

ఒక సీసా ఎనమండుగురిని బ్రతికించినది.

వెన్యెక్ మిషన్ సాపైటి రెవరెండు టి. ఎఫ్. నికల్సన్ గారు వ్రాసిరి:- వాంతిచేడి కలిగినవారికి మీయొక్క ఓమం-కర్పూర్ గుణముచేసినందుకు నేను విక్కిలి సంతోషముతో సాక్ష్యముచెప్పగలను. 1884వ సంవత్సరమున దక్షిణఇండియాలో నుండు మన్నారుగుడి అనే నా పురాలొనున్న చుట్టుపట్ల గ్రామములొనున్న వాంతిచేడి విశేషముగా వ్యాపించి ఉద్రేకించుచుండెను. ఒకరోజున యిద్దరు మనుష్యులు అందులో ఒకరు పోలీసుబంట్రోతు - విక్కిలి దుఃఖముతో నా యింటికి నుండురుగాను వచ్చిరి. వారికి మీయొక్క ఓమం-కర్పూర్ నుమారు, అనగా చదితరము, సీసా ఒకటి యిచ్చి వాడుకచేసే విధము చెప్పితిని. సత్తము, అనగా రెండు వారముల లోపల వారు తిరిగివచ్చి నాకు వందనములు చెప్పిరి. ఏడుగురు బిడ్డలును, ముగ్గురు స్త్రీలును ఓమం-కర్పూర్ కల్ల కాపాడబడి రని నాతో చెప్పిరి. వారు చెప్పిన దృష్టాంతము నిజమని నమ్ముటకు నాకు పూర్ణమైన కారణము లుండెను.

దీనిని యింటిలో నుంచుకొనుము.

ప్రతి బోషధసాపులలోను వర్తకులయొద్దను దొరకును. సీసా ఒకటికి వెల అ. రి. రు. 1, 1-8-0, 2-12-0, 11-0-0.

మీకు ఈ బోషధం దొరకడం కష్టమైన యెడల నేరుగా యీ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుము.

చెన్నపురి పెరిష్త్.

౨౨ వ కృష్ణామండల సభ.

మూడవ దినచర్య

(మా ప్రత్యేక చిర్రుకునియొద్దనుండి)

గంపలగూడెం, ఏప్రిల్ ౧:—ఇదివరలో పంపిన తీర్మానములు గాక ఉదయముననే ఈ తీర్మానములు గూడ చేయబడినవి.

౨౧ వ తీర్మానము

బుడమేటి యపరిమితవరదలను ముంపులకు మండలములోని యనేకతాలూకాలోని రైతుల కపారమైనవ్యయ సంభవించుచున్నదనియు, అట్టిస్థితిని తొలగించుటకు బెజవాడతాలూకాలోని రాయనపాడు తుర్కపాలెంమీదుగా సాధ్యమైనంతవరలో ఒకకాలవశ్రద్ధి గొల్లపూడివద్ద కృష్ణలో పడునట్లు మలుపుటకు ఈసభవారు ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నారు! (అగ్రాసనాధిపతి)

౨౧ వ తీర్మానము

నిర్ధారణకాబడిన నూజివీడుతాలూకాబోడ్డున సాధ్యమైనంతవరలో బెజవాడ తాలూకాబోడ్డునుండి ప్రత్యేకించుటకు ఈసభవారు ప్రభుత్వమువారిని ప్రార్థించుచున్నారు! (అగ్రాసనాధిపతి)

౨౨ వ తీర్మానము

మాగాడిభూములలో నేలతడిగల్గి మైసంబు లేమైన వేసినపుడు వాటికి తీర్మానముల న్యాయనిర్ణయని ఈసభవారు అభిప్రాయపడుచున్నారు! (అగ్రాసనాధిపతి)

౨౩ వ తీర్మానము

జమీన్దార్లు ముందుగా విడుదలకై కోళ్లు దాఖలుకాబడి నప్పుడు రివిన్యూవారికి రంగీకరించి పేరుమార్చిలేయవలెగాని, నూతన దళాల్లులవలె డి. పి. డబ్లియూ.వారికి వ్రాయుట అనవసరమనియు, కోళ్లు కేసులలో విడుదల అంగీకరించి కైకోలు చేయక శిక్షార్థపు పన్ను వసూలు చేయవలె అన్యాయమనియు ఈ సభవారు ప్రభుత్వము వారికి మనవి చేయుచున్నారు! (అగ్రాసనాధిపతి)

౨౪ వ తీర్మానము

చేబ్రోలు గలచిరంకోట్ల మెట్టల్ చేయటం, నిడమర్రు రామూరు మధ్యనుండి పులికోడుకున్న, లోలపల్లి యందు కాల్యుడు, స్థిరగురు మంత్రికా కట్టించుట త్వరలో కావించవలెనని మా సభవారు కోరుచున్నారు. (అగ్రాసనాధిపతి)

౨౫ వ తీర్మానము

గ్రామసిబ్బంది తీర్మానము మొదటిసారిగా ౧౯౧౦ నుండి, వారు గ్రామములు విడిచి సర్కారు పనిమీద వెలుగ్రామము వెళ్లవలసి వచ్చుచో వారికి బర్త్ర మిప్పించవలెననియు, కరణము లొకతూరి సర్వే పరీక్షయందు కడతేరినచో తిరిగితిరిగి వారిని సర్వే పరీక్షకు పంపకూడదనియు, నాకమున కలిగియుండని బ్రయ్యూరు అక్షింపునకు అధున మొక నాకమునైన మొసంగవలెననియు, అసిస్టెంట్ కరణము, పండియగారు హోదాలను తీసివేయవలెననియు ఈసభవారు అభిప్రాయంలగు చున్నారు. (అగ్రాసనాధిపతి)

౩౦ వ తీర్మానము

ప్రస్తుతము ప్రతిపక్షపు ధన వెలిగింపున నిలిచి కాఖలలో వలెనే విద్యుత్కాఖకు జేసిన ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలోని యుపాధ్యాయులకు 15 పిల్లలకు తక్కువగాని జీత ముండకలెనని ఈ సభవారు అభిప్రాయపడుచున్నారు. (అగ్రాసనాధిపతి)

౩౧ వ తీర్మానము

కృష్ణా తూర్పుదెల్టాలోని పంటకాలువల యభివృద్ధి సంఘసంస్కరణములు సంక్షిప్తీకరముగ లేని పేరువుచేత దెల్టా రయితు లనేకకష్టములకు గురియగుచున్నారనియు, రైల్వే మొదలగు కార్యములకు ధనవ్యయముచేసి శ్రద్ధదూషి నట్లుగా, దేశజీవనాధారముగు దెల్టాయందు చూపి, పంటకాలువలకు సంస్కరణలతో గూడిన యభివృద్ధిల నిచ్చి, రయితుకు అవసరమైన నీటి సదుపాయము నిచ్చి రయితు భాగ్యము నభివృద్ధిపరచవలయు ననియు, ఈ సభవారు తీర్మానించుచున్నారు: (అగ్రాసనాధిపతి)

౩౨ వ తీర్మానము.

విశ్వనిద్యాలయము పరిశీలు దేశము వశము తీసియుండు మందు వేసవిని మార్చివెలలో వెట్టుట విద్యార్థుల ఆయురారోగ్యములకు నష్టముగా నుండియున్నది. కాన ఆ పరిశీలును దేశంబరువెలలోనే మునుపటివలె జరుపుచుండవలెనని ఈ సభవారు తీర్మానించున్నారు: (అగ్రాసనాధిపతి)

౩౩ వ తీర్మానము

వేసవికాలము చెన్నపురి ప్రభుత్వమువారు నీలగిరిలో ప్రతివత్సరము ఏప్రిల్ మొదలుకొని సెప్టెంబరువరకును నివాసము చేయుట అనవసరమనియు, ద్రవ్యవ్యయమునకు కారణమనియు, క్రమపరిపాలనకు భంగకరమనియు ఈ సభవారు తీర్మానించుచున్నారు: (అగ్రాసనాధిపతి)

౩౪ వ తీర్మానము.

లోకమాన్యులగు బాలగంగాధర తిలక్ గారి నాయకత్వముక్రింద స్వరాజ్యసమితుల పక్షమున మైందవ స్వరాజ్యవాదులకు బలపరుచుటకు ఇంగ్లాండునకు పంపిన మైచోపు మానసియులకు ఈ సభవారు మనఃపూర్వకముగా వందనముల నాచరించుచు వారియొక్క దిగ్విజయము గలగుగాక యని ఈ సభవారు జగదీశ్వరుని ప్రార్థించుచు తంతుల తిలక్ గారికి బంపుటకు అభ్యుదయ కథి వారి మొనంగబడినది.

౩౫ వ తీర్మానము.

రాబోవు సభ వైసాలన ఎన్నగూడెం తాలూకా కొత్తూరులో జరుపబడవలెనని ఈసభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

ఈ తీర్మానమును నూతనవారాయణ రావుగారు, ఆమోదము:—కోదారి శివరాజు కృష్ణ రావుగారు. అనంతర ౨ ప్రతినిధులవలన, అగ్రాసనాధిపతులకు, చాలంటియరులకును, ఆహ్వానమునకును వందనము లప్పించబడినవి.

ముగింపు

పిచ్చుకు అగ్రాసనాధిపతిగారు ఈ క్రింది అంత్యోపన్యాసము నిచ్చిరి.

మహాజనులారా! భగవదనుగ్రహమువలనను భవదీయ సాహచర్యమువలనను 27 వ కృష్ణామండలసభ నిర్విముగముగా ముగిసినది. మనవిప్లవ సంధి సమయమునం దున్నాము. ఈ సంధి సమయమునందు దేశసేవాత్మకమై పాటుపడవలసిన బాధ్యత మనమీద యున్నది. మన మీ మూడుదినముల చర్యల బాగుగా విమర్శించినప్పుడు ఏదియో పెద్ద ప్రయోజనము దేశమునకు కలుగవలెనని కోరుచు నీ సభ చేసినది మనకు స్పష్టపడును. ఇంతవరకు 27 మండల సభనుగూడినది, లోక దీపధిలవలె వర్తమానసభయకు ముగిసినది. దానివలన మనము కోరిన ప్రయోజనములేమి, కలిగిన ప్రయోజనమేమి కలుగవలెన ప్రయోజనమేమి యని ఆలోచించవలసి యున్నది. 28 వ సభలోను మనకష్టములను గురించి చర్చించుచుంటిమి. రాజ్యంగవిషయములందు సంస్కారములను గోరుచుంటిమి. ఈ సంస్కరణములు మన పురోగతికి మన స్వయంవికాసమునకు అవసరములగు నున్నవి. మనము కోరిన భారతీయుల వ్యయంవికాసము ఏ సంస్కరణముచేసినను అత్యవశ్యకము లేనపుడు వ్యయంవికాసము లేనపుడు స్వయంవ్యక్తిత్వము నున జాతీయంబు లేనపుడు సంస్కరణముల వికాసము సాధ్యము గాదు. నిన్నటిదినము స్వరాజ్యమును గురించి ఈ సభయందు తీర్మానములు చేసియుంటిమి. దేశవికాసమునకు దేశవికాసము మనోవికాసము అత్యవశ్యకము సాధనములు. మనవ్యవసాయ దేశవికాసమునకు అవసరములై అత్యవశ్యకమునకు స్వయంవ్యక్తిత్వ సాధనము. మనసాధులు ఈ స్వయంవ్యక్తిత్వము నున గురించి మనవ్యవస్థకి వికాసమునకు జాతీయవికాసమును బోధించవలెను. మనస్థితి పరిపాలనస్థితిని, విద్యాస్థితిని విమర్శించినపుడు అవి దేశభవ్యవ్యయమున కనుకూలమైనరీతిని పరిణ

మించుటకు సంస్కరింపవలెనని తేలుచున్నది. దేశభవ్యవ్యయము నకు వికాసమునకు మనము నిర్వహించ వలసిన బాధ్యతలను విశేషముగ గలవు. ప్రజలు పాలకులు వారి బాధ్యతలను నిర్వహించినపుడే సంస్కరణములు సాధ్యములు. సంస్కరణములకు రెండుసాధనములు గలవు మొదటిది స్వయంసహాయము రెండవది ఆధికారి ప్రాపకము. అధికారుల దయవలన మనకు కలుగవలసిన ప్రయోజనములు కలుగలేదు. 28 ఏండ్లనుండియు చేయబడిన విన్నపములు సభలము గాలేదు. ఇప్పుడు మనము స్వయంవ్యక్తిత్వము కలిగి స్వయంసహాయమును నిమ్మి మనదేశమును వికసింపజేసి మన గవ్యస్థానమును చేర సంకల్పించినాము. ఇప్పుడు మనము చేసిన తీర్మానములలో విశేష భాగము ఆధికారుల దయవలన సఫలముగావలెను. మనకుకొంత మనవిన్నపముల వలనను ప్రయోజనము కలిగినను మనము చేయు పనికి పడిన శ్రమకు తగిన ప్రతిఫలము గలగలేదు. పాలకులు తమ అధికారమును ప్రజల హక్కులను గుంచినచో ప్రజలు దానిని కార్యచరణములకు తగినరీతిని ఉపయోగించగలరనియును ఆధికారులను ప్రజాధీనియ చేయుటవలనను పాలకులు చిరకాలమునకు చేయుగలిగిన సంస్కారములు అంతకష్టము లేకుండను అంత వ్యయము లేకుండను మనము ఆతి గు స్వల్పకాలముతో చేయగలమని మనవి చేయుచున్నాము ఇది పాలకులకు రుచింపక పోవచ్చును. మరయును పాలకులు వారి దేశములో వారికి ఏది యుపయోగమో మన దేశములో కూడ ఆదేశ మనకు ఉపయోగమని తలపెట్టుము. ఇంగ్లాండు నందు వలె రాజ్యాంగ సంస్కరణయినను మన దేశమునందును ననేక శతాబ్దములు గావలయునని నాలకవర్గము పాలక వర్గాభిమానులు వాదించు చున్నారు లోకమునం దిప్పుడు అనేక శతాబ్దాలందు జరుగవలసిన మార్పులు స్వల్పకాలమునందు జరుగుచున్నవనియును జరుగగలవనియును వర్తమాన మహా సంగ్రామము వలన విడితెరుగు చున్నది. ఈతెరు సేర్పుకొనుటకు నీటియందు దిగవలయును. ప్రజలు రాజ్యాంగభావమును స్వీకరించుటకు అధికారము ప్రజాధీనియనం దుండవలయును. హిందూదేశ రాజ్యాంగములందు సంస్కరణము లవసరములని రాజప్రతినిధి తెలిపియుండెను. రాజప్రతినిధి భావమున మనము వ్యక్తము చేయుచున్నాము. మన యాకాంక్షలు పరిమితములుగాని యపరిమితములు గావు. మొదటను స్వరాజ్య ప్రధాన వాదనమును గోరుచున్నాము. స్వరాజ్యము బ్రిటీషు సామ్రాజ్యాధ్యపితమైన స్వరాజ్యము. అధినివేశ రాజ్యములందు గల రాజ్యాంగ విరూణమున మనము కోరుచున్నాము. ప్రస్తుత మా సంస్థాపనలు సాధ్యము గాక సోయినను జాతీయ మహాసభయను మహమ్మదీయ మహాసభయను నిర్ణయించిన సంస్కరణముల వైనను ననుగ్రహించుటకు పాలకులకు గోరుచున్నాము. ఇందు నివారిత మేమియును లేదు. ఈశ్వరుడు ప్రతిజాతికి ప్రతి దేశమునకు భిన్నములైన పరిస్థితులను ఆదర్శములను కల్పించి యున్నాడు. ప్రపంచమందు భిన్న భిన్న జాతులకు భిన్నమైన భాషలు ఆదర్శములు, సాంప్రదాయాచారములు గలవు. పాలకుల ఆదర్శములే వారిమాధ్యమలే వారిసాంప్రదాయాచారములే మనకును ప్రయోజనకరములు పాలకులయిలదు చున్నారు. బ్రిటీషుపరిపాలకులు వారి పరమార్థము భారతీయులకు బాధ్యతగలపాలనను మొనగుటకై స్వపరిపాలన నిర్మాణములు క్రమక్రమముగ స్థాపింపబడు నని చెప్పుచున్నారు. కాని యిప్పుడు మనము అర్హులము కామనియును చిరకాలము వేచియుండవలెననియు చెప్పుచున్నారు.

వైగుభయములేదు. వైద్యరత్ని పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి వైగు వైగు (1045) నివారకౌషధములు మా మందులు గడచిన రువని వర్షములకు ఇండియా, బంగా, సిల్కా దేశములయందును, స్వదేశసంస్థానములందును అనేక వైగు రోగులను కాపాడుట లోకవిదితము. మేము తెలుపు విధానముల ననుసరించిన వైగు సోకదు. హైమానివాసకము 6 బొమ్మల బుడ్డి ౧-కి రూ ౧-౦-౦ | శిశుభౌత్యుని 1 బొమ్మ బుడ్డి ౧-కి రూ ౦-౧-౦-౦ డిల్ 8 " " ౦-౧-౦-౦ | డిల్ 1 " " ౦-౦-౦-౦ హ్యుకింగు సోక్తివేలు. కోరువారికి మా వైద్య క్యాటలాగు చింతిముగ పంపబడును. చింతి విలాసము:— "పంకిల్" మదరాస్. ఆయుర్వేదాశ్రమం, గజ, ఆచారప్పన్ విధి, జి.టి, మదరాసు

మనము కోరుకొని ఏమనగా మీరు గట్టిగా ఎన్ని సంవత్సరములకు ఎంతవరకు అధికారము నిచ్చెదరో తెలిసి మమ్ములను పరిపాలనాస్థులుగా చేయవలసి కోరుచున్నాము. మన మండలికరకు నిరంతరంగానే ముఖ్యమంత్రియైనా మనము ప్రతి నిమిషము పాలకులకు విన్నవించ వలసినది ఏమనగా మా దేశము వృద్ధి పొందవలయును. మేము వెనుకబడి యున్నాము. అనకాకమును మాకునిచ్చినయెడల మాదేశమును వృద్ధిపొంద గలదని చెప్పవలెను. స్వపరిపాలనాస్థులుగా చేయుటకు మాకు అనకాకములనిచ్చినయెడల మేమువృద్ధిపొందటయే గాక సామ్రాజ్యసంరక్షణమునకు కూడ తోడ్పడగలమని చెప్పయన్నాము. దీనివలన మాకు జేయును వారికి జేయను. ఉభయ జేయును అలోచించి మనకు గాభ్యంతరము లేదు. స్వపరిపాలనమును పాలకులను కోరుచున్నాము. స్వపరిపాలనమును సాపించుటకులను మనకు తిని విద్యాలయము లేర్పడి పరిశ్రమలు వృద్ధిపొంది మనోవికాసము గలిగి మన ప్రాచీన ఆత్మ విజ్ఞానము వ్యాపించుటకు సాధనము లేర్పడును. ఆంగ్లేయుల పరిపాలనవలన మన యాధ్యాత్మిక విజ్ఞానము క్షీణించినది. మనదేశముయొక్క ఆధ్యాత్మిక విజ్ఞానము పాశ్చాత్యులకు బోధపడదు. ఈవిజ్ఞానము పాశ్చాత్యులందు దుర్లభము. మన ప్రాచీనాధ్యాత్మిక విజ్ఞానమును కాపాడుకొనవలసిన బాధ్యత మనయందున్నది. మన ప్రాచీనాధ్యాత్మిక విజ్ఞానమును సంరక్షించుటవలన మనకును లోకమునకును సుపక్తిగలుగును. మనము కోరిన స్వరాజ్యము లభించుటకు ప్రతి మనజును ఆత్మవిశ్వాసము కలిగి పాటుపడవలయును. నాయం దీక్షియున్నది. నే నీపనిచేయగలను. స్వరాజ్యమును సంపాదించగలను. స్వరాజ్యమును సంపాదించగలను అను దృఢవిశ్వాసమును ప్రతిమనజుకు కలిగియుండి పాటుపడవలెను. మన సంకల్పసిద్ధికి పాలకులను చేరుటయేగాక నిరంతరము పనిచేయవలెను. మనము నేపాదీక్షించుమన మన జాతీయతను మన దేశమును మన మార్కభూమిని అభివృద్ధిచేయుటకు కృతనిశ్చయులమై సకలమును మార్చి జాతాధనమునకై సమర్పింప సంసిద్ధులమై యుండవలయును.

శ్రీకృష్ణకు గీతాంతమునందు విజయము జేసిన మహాపదేశము మన సంకల్పసిద్ధికిని సాధనము.

శ్రీ. యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః.

తత్ర శ్రీకృష్ణయోగ్యుతి ధృతివానీతి మతిర్మయః.

శ్రీకృష్ణ కుపదేశాదీనతీతి దృఢసంకల్పమును గలిగి కార్యపరతత్వమున ప్రజలకు సంపదను విజయము విభూతులు సమాజసంక్షేమమును మీరు దృఢనిశ్చయులై కార్యదీక్షను జైకొనిన విజయము గాంచి కామితార్థములను బడయుగలరు. ఆహ్వానసంఘమునకును సంఘాధ్యక్షునకును విచ్చిక్ సేవకులకును వందనములను మీ పక్షమున నాపక్షమున నర్పించుచున్నాను.

అనంతరము వందనాంతర ధ్యానములతోడ కథ సాంతముగ ముగిసిరి.

27-వ కృష్ణానుండల సభ.

ప్రతినిధులకు నాటకప్రదర్శనము

(మా ప్రత్యేక విలేఖనుని యొద్దనుండి)

గంపలగూడెం, ఏప్రిల్ ౧:— మొన్నటిరాత్రియు, నిన్నటిరాత్రియు శ్రీగంపలగూడెం కుమారరాజాగారిచేరవియంపండి స"ఫాదుమరాధికము" అను నాటకము, ప్రతినిధులకై ప్రత్యేకముగ, శ్రీరాజావారి నాటకశాలయందు ప్రదర్శింపబడినది. దేశాభిమానబోధకముగఁ జరిత్రబద్ధముగ సాంప్రదాయసిద్ధముగ గల్గింపబడిన యీ నాటకము గ్రంథకర్త గారు కుమారరాజావారి కేతుచే ప్రదర్శితమగుటచే తాత్పర్యమును లుగ నుండెను. కథారంగమునఁ బరిశ్రేష్టాన మలరికరించిన యిందరపాత్రము కవితాపితయమునఁ కుమారరాజా వారెటులఁ బోషించిరో ప్రదర్శనమునఁ బాత్రము ధరించిన కంచి మంగయ్య తృప్తికరముగఁ బనిగావించెను. బౌరంగజేబుగావించు దుర్మార్గునకు వెలక చూపుకోప విలసనము, ఉదయగిరి చెంత నాత్మగంధర్వజాన్త మొరించిన సాధిప్రాయ తిరస్కరణము, భర్తయగు రూపసింహుని సమాగమమునఁ బ్రదర్శించిన చిత్రభావములు హృదయ రంజకములుగా నుండెను. ఇందిరాపాత్రముకథా ప్రవాహికయందెంత ప్రాధాన్యము వహించెను. బ్రదర్శనము గంచి మంగయ్య యను వర్తకునిచే నంత ప్రశస్తివహించెను. విమలాదాస్యము నుదయపురికిఁ జేయింపబడలంచిన బాదుషాను సంపించుటయందు రాజపుత్ర రక్తనాశములఁ బ్రవహించు తీవ్ర

రక్తధారల యవేళ మిందిరాపాత్రమునఁ జిత్రితమయ్యెను. మాటువేసముతోనున్న రూపసింహుని పరుడని యేకాంతమునఁ దిగ్గరించు నిందిర ప్రదర్శన భర్తములు హైందవ పాత్రిక త్యభర్తములను స్మృతికిఁ జెచ్చెను. సమస్తీకి యిందరపాత్రము శ్లాఘాపాత్రముగ సహజ భర్తామూలముగఁ బూర్వాచారబోధకముగ నున్నది. ఈపాత్రము శ్రీప్రీతికరముగఁ బ్రదర్శించి కంచి మంగయ్యకుఁ కృష్ణానుండల సభాప్రతినిధులు వ్యర్థపతకము నవికలముగా నెసంగుచున్నది తమ యభిప్రాయము బ్రహ్మశ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులు వారిచే వెల్లడి చేయించిరి. నాటకప్రాశస్త్యమును గుఱించియుఁ గవిత్వాప్రాశస్త్యమును గుఱించియు దల్లప్రగడ నూర్యనారాయణరావుగా నిమగ్నసిందిరి. నాటకమునఁ బ్రధానపాత్రములందగు నిమల్, వీణమనీంహరుడు, రాజసింహులులో నగు పాత్రములు వర్తనవైపువైపునందు భావప్రకటనమునందుఁ బరిశ్రమగఁ బ్రదర్శించు జూసిరి. శ్రీకుమార రాజావారి టుల నేక నాటకములఁ దిండి దేశమునకు భావకు మేలు చేయటకుఁ బ్రదర్శనవైపు నాటకము లనేక మధ్యసింది దేశాభిమాన బీజము నాటుటకుఁ ప్రార్థితులు.

కృష్ణానుండల సంస్కరణసభ.

(మా ప్రత్యేక విలేఖనుని యొద్దనుండి)

గంపలగూడెం, ఏప్రిల్ 1:— నేటిసభాధ్యక్షులు మూడుగంటలకు సంఘసంస్కరణ సభ మాడెను. ఈ సభకు అగ్రాసనాధిపత్యమును వహించుటకు అంగీకరించిన శ్రీ ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణ గారు వచ్చియుండక పోవుటచే శ్రీ వల్లూరి నూర్యనారాయణరావు గారు అగ్రాసనాధిపత్యమును వహించిరి. ప్రథమమున ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు ఆది బాల్యనివాహములు, వర్ణభేదములు, వితంతు వివాహములు, మతభేదములు మున్నగు విషయములను గూర్చి విపులముగ జెప్పిరి. అనంతరము అగ్రాసనాధిపతిగారు తమ సహజమృదు మధురవాక్యములతో సంఘమునందీపుకు జరుగవలసిన సంస్కరణములను గూర్చి విపులముగా నుపద్యసించిరి. అనంతరము కోన కీతారామారావుగారు కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు ఆయ్యజేవర కాశీశ్వరరావుగారు, సంస్కరణ విధానములను గూర్చి గంభీరవివ్యాసముల నిచ్చిరి. అనంతరము అగ్రాసనాధిపతిగారు తమయం త్రోవపూర్వముతో సభముగించిరి.

శ్రీకృష్ణదేవరాయ గ్రంథాలయము.

గంపలగూడెం.

(మా ప్రత్యేక విలేఖనుని యొద్దనుండి)

ఏప్రిల్ 2:— నేటిదినము మధ్యాహ్నము ౩ గంటలకు ఈ గ్రంథాలయముయొక్క ప్రథమ వార్షికోత్సవము, శ్రీకోపల్లె హనుమంతరావుపంతులుగారి యాధిపత్యము క్రింద ఆత్మీయతై భవముతో జరిగింది. ప్రథమమున కార్యదర్శి ప్రథమ వార్షికవృత్తాంతమును జదివెను. శ్రీ గంపలగూడెం కుమారరాజాగారు ౪౦౦ గ్రంథముల నొసంగుటయే గాక, గ్రంథాలయములను సర్వవిధముల పోషించుచున్నారు. వారు తెప్పించుచున్న ప్రతీకల నిచ్చుచున్నారు. ఈ సంవత్సరమున ౩ బహిరంగసభలు జరుపబడెను. మాసమునకు రమారమి రు. ౧౧ లు వసూలుగుచున్నవి. కడచిన వత్సరము గ్రంథాలయముయొక్క ఆదాయము రు. ౪౯-౧౨-౦ లు ఖర్చు రు. ౪౧-౧౪-౦ గాక నిల్వ రు. 7-14-0 లు. ప్రతిదినమును సగటున ౧౨ మంది వచ్చి గ్రంథాలయమును ఉపయోగించుచున్నారు.

అనంతరము వల్లూరి నూర్యనారాయణరావు పంతులు గారు దేవాలయముల ఉద్ధారణమును గూర్చియు, దేవాలయముల పరిపాలనను గురించిన విపులముగ నుపద్యసించిరి.

పిచ్చట నాయుడు పీఠరాఘవ స్వామిగారు హిందూ మతము యొక్క ప్రాశస్త్యమును గూర్చి విపులముగ జరిపించిరి. పీఠరాఘవ శంకర వేంకటరామయ్యగారు గ్రంథాలయముల యొక్క ఉపయోగమును గూర్చి గంభీరవివ్యాసము నిచ్చిరి. అనంతరము గ్రంథాలయములే దేశమునకు అభివృద్ధి మార్గదాయకము లని అగ్రాసనాధిపతిగారు నెక్కి వక్కాణించి జెప్పిరి. ఇంకను గ్రామాభివృద్ధికరములగు పలువిషయములను గూర్చి విపులముగా ముచ్చటించి సభను ముగించిరి.

నిన్ను జాతీయోద్ధరణము:— మైసూరు సంస్థానమందలి నిన్నుజాతులవారి కందటికి విద్య నేర్పి వారిని బాగు చేయు నిమిత్తము మైసూరు దొరతనము వారు సుమారు 50 వేల రూ॥ లను వెచ్చింప నిశ్చయించిరిని తెలియుచున్నది.

మూలగు ౫౦ విలియము మేయరు గారు హిందూదేశ వర్తకసంఘాధ్యక్షుని సభ్యులను జూచి హిందూదేశదొరతనము వారి ఆర్థికవిధానమును గూర్చి కొంతవరకు తర్కించిరి. కొత్త గ ధనమును పెట్టుబడికేంద బెట్టుటకు వీలులేకుండ జేయుట హిందూదేశ సర్వకామికాభివృద్ధికి భంగకర మనియు, అందు తాముదాహరించిన వరతులను దొరతనమువారు విశేషముగ సడలించవలయు ననియు సంఘాధ్యక్షుడు సర్ విత్తలనాను థాక చేగారు చెప్పిరి. వజ్రముల నెగుడులిచేయకూడదని జేసిన యుత్తువుగూడ చాల బాధకరముగనున్నది. హిందూదేశ వర్తకజాతి వారందఱి తరపున మేయరుగారు హిందూదేశము నకును సామ్రాజ్యమునకు నెసరించిన మహాపకారమునకు వారు సంతోషించుచున్నారని తాను తెలుపుచున్నాడు.

మేయరుగారు తమ ప్రత్యుత్తరమునం దిట్లు చెప్పిరి ఇండియను కంపెనీల కెస్టిక్సు ఆప్తును గురించి దొరతనము వారికిని సంఘమువారికిని నంతగా అభిప్రాయభేదము లేదు. సంఘమువారు శాసనసూత్రము నంగీకరించియుండిరి. యుద్ధమున కెవ్విధిని సహాయకారములు గావచ్చును తమ ధనమును కాల మనుకూలముగ నుండువరకు దొరతనమువారి స్వాధీనమునం దుంప నంగీకరించి కొత్త సంఘములు నెలకొల్పబడుట హిందూదేశాభివృద్ధి కెంతయు నావశ్యకములని సంఘము వారు నూచించుచున్నట్లున్నది. హిందూదేశ పారిశ్రామికాభివృద్ధిని తా నెంతయు వాంఛించుచున్నాడు. అయినను ఈమహా యుద్ధ సమయమున దొరతనం త వరకు యుద్ధము నిమిత్తము సామును స్వీకరించుట దొరతనమువారికి ప్రథమ కర్తవ్యము. సంఘమువారు చెప్పి కొత్తకంపెనీ లిప్పుడు తగిన సాయగ్ర లభింపవలెనన వెంటనే తమ పనుల నారంభించవలెను. అటుల పనిచేయజాలని కంపెనీలు దొరతనము వారికి నులభనాధ్యయ కాని ధనమునంతయు ప్రోగుచేసి, ఆధనమును దొరతనమువారిగద్ద ప్రస్తుత ముంచదలచుకొను నెడల నట్టి కంపెనీలు ధనమును నేకరింపకుండ దొరతనమువారవాంతరము గల్పించిన వారివర్య మిక్కిలి తెలివి తక్కువగనుండగలదు. కఠినమయమ మేదియు నుపయోగింపబడ నేరదని సభికులంద రెయంగురురని తనకు నిశ్చయముగ జెలియును. ప్రశ్నిసంఘపు సంగతి సందర్భములను ప్రత్యేకముగ దాని గుహావగుణముల బట్టి చర్చింపబడును. అందు నిమిత్తమే దొరతనమువారిక సలహా సంఘము నెలకొల్పి నెంచి. ఇందు భారతీయ వర్తక ప్రతినిధులు గూడ నుండురు. అట్టి ఋణమునకు సభికులు విశేషముగ సహాయ మొనరింతురని తాను విశ్వసించుచున్నాడు. వజ్రముల వర్తకమును గూర్చి వారిట్లుచెప్పిరి. యుద్ధమునకు ధనముగూడ వుండ నేదని యవాంతరము గలిగించిన నది వజ్రములవర్తకమే యని చెప్పవచ్చును. ఇది కేవలము భోగమునకే గాని ఆవసరమునకు గాదు. చివరను మేయరుగారు సంఘమువారు తనయందు చూపిన గౌరవమునకు వందనములనర్పించిరి. హిందూదేశదొరతనమువారు భారతప్రజల భర్తాకర్తలు. తాత్కాలికముగ ఏ ప్రజల లాభాదర్శములు తనచేత నుంచబడినవో ఆ ప్రజల లాభార్థము, ఈ లాభము సామ్రాజ్య మునకు గూడ చాల లాభ ప్రదమని యుక్తేజించి తనచేతనే నంతవరకు తాను ప్రయత్నించెను. హిందూదేశమునందు తాను చాలకాలమునుండియు పనిచేయుచుండెను. తమ స్నేహితులుగ నుండి యెవరు తమ లాభార్థము పనిచేయుచున్నారో వారిగుణములను భారతీయులు బాగుగ గ్రహించి వారియెడ విశేష స్నేహభావము గలిగి యుండురను సంగతి తనకు స బాగుగ బోధపడెను. అధ్యక్షుని వాక్యములను సావరణము నీ యధార్థమును మరింత బలపరుచుచున్నది.

మదరాసు అందునదరకమరాటా రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది.)

నోటీసు. (1142)

1918 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 15 వ తారీఖు మొదలుకొని మదరాసు, బెంగళూరు సిటీ, బెంగళూరు కాంటన్ మెంటు, బెంగళూరు ఈస్టు మొదలగు స్టేషనులలో రాత్రిపూట దిగునటువంటి పార్కులు 48 గంటల లోపల డెలవరీ చేయబడనిచో ప్రతి 24 గంటలకును లేక అంతకు తక్కువ కాలమునకైనను పార్కులు 1-కి అ 0-2-0 వంతున చార్జి చేయబడును.

దేశీయవిద్యావారము

కార్యక్రమము

గోళ్లేహాలునందు వారమునందంతటను జరుపబడు ఉత్సవములు మున్నగువానికి వారమునకంతటికిని మొదటి తరగతి టికెట్లు వెల 10 రూ॥ 2 వ తరగతి 5 రూ॥ 3 వ తరగతి 2-8-0.

సీసమిటికెట్లును, ఇతర టికెట్లును గోళ్లేహాలులో దినమంతయు దొరకును. బ్రాడ్వే 9 వ నందెరుమునను, తిరువలి క్కేడి వైక్రాప్తు రోడ్డు 25 వ నందెరుమునను ఉదయము 9 గం. నుండి సాయంత్రము 5 గం. వఱకు దొరకును. మైలాపూరు తూర్పుమాడవీధిలో ఎస్. అనంతరామయ్యగారి యొద్దను, జి. ఎస్. అరంజీయగారియొద్దను గూడ టికెట్లు దొరకగలవు అనంతరామయ్యరు బి. సి. ఇ. వేంకటేశ్వరన్ బి. పి. గార్లు నగరము నందు తిరిగి టికెట్లు నమ్ముదురు. కొంతమందిగ నే అరంజీయగారికి వ్రాయుచో, వీరిరువురును ఆయాస్థలములకు బోయి టికెట్లు నమ్ముదురు. సీసమిటికెట్లు గొనువారికి గోళ్లేహాలులో వారము నందంతటను మంచియుత్సవ శ్రేష్టపరిచియున్నది.

వీక్షలు 7-వ తేది

కరసంకీర్తనము. (వివరములగోరు వారు వేంకట్రామయ్యగారు, కార్నూరు హాసు మైలాపూరుకు వ్రాయవలెను.) సాయం. 8 గం. కు గోళ్లేహాలులో ది. బ. వ్యా. సహాకర య్యగారు దేశీయవిద్యావారపు బహుమతి దెబ్బచెదరు. అందఱును రావచ్చును.

సాయం. 7 గం. కు అగ్నిప్రదర్శనములతో ఉరేగింపు.

వీక్షలు 8-వ తేది

ఉద. 8 గం. కు అనిబేసెంటుగారి అధ్యక్షతన పౌరసమావేశము.

సాం. 5-80 గం. కు గోళ్లేహాలులో సరస్వతీ వివోదినీ సభవారిచే "లవకుశ" నాటకప్రదర్శనము. సీసమిటికెట్లు గల వారుచిత్రము గ్రావేశము బడయుగలరు. ఇతరులకు ఆయాతరగతులను టిక్టెరు 2, రు 1, 8 ఆ.

ఉద. 10 గం. నుండి సాయం. 8 గం. వఱకు బహారు-ఫలాహారములు.

వీక్షలు 9 వ తేది

(శ్రీలక్ష్మి మాత్రము)

శ్రీలక్ష్మిమాత్రము బహారు ప్రత్యేకింపబడును.

సాయం. 8 గం. కు గోళ్లేహాలులో సంగీతశ్రవణము. టికెట్లరేట్లు రు 2, రు 1, ఆ 8 శ్రీలక్ష్మిమాత్రము ప్రవేశము.

సాయం. 5-80 గం. కు తమిళమున కళవిలాససభవారిచే గోళ్లేహాలులో సావిత్రినాటకప్రదర్శనము. సీసమిటికెట్లులేనివారికి రు 2, 1, ఆ 8 రేట్లు.

సాయం. 6-80 గం. కు శ్రీరవీంద్రనాథకృత మగు మాలినీనాటకము ఆంగ్లమున ప్రదర్శింపబడును. గ్రీకునాటకమున, అనిబేసెంటుకొన్ని చిత్రవాక్యముల వర్ణించుటయు జరుగును (ఇట్టోరియా పబ్లికహాలులో) టికెట్లరేట్లు రు 3, 2, 1, ఆ 8.

వీక్షలు 10 వ తేది.

ఉద 10 నుండి సాయం 8 గం వఱకు బహారు, సంగీత శ్రవణము, ఫలాహారములు.

సాయం 5-80 గం. కు సరస్వతీ వివోదినీ సభవారిచే ఆంధ్రమున గోళ్లేహాలులో ప్రహరీనాటక ప్రదర్శనము. సీసమిటికెట్లులేని వారికి రేట్లు రు 2, రు 1, 8 ఆ.

సాయం 5-80 గం. కు ముగ్గుణ విలాససభవారిచే విట్టోరియా పబ్లిక హాలులో "వినోదసార" అను నాటకము (ఆంగ్లమున) టికెట్లరేట్లు వైయట్లే.

వీక్షలు 11 వ తేది.

ఉద. 10 నుండి సాయం. 8 గం వఱకు బహారు, సంగీత శ్రవణము, ఫలాహారములు.

సాయం 5-80 గం. కు ఆరవమున కళవిలాస సభవారిచే గోళ్లేహాలులో వల్లీప్య కుంభర ప్రదర్శనము టికెట్లరేట్లు వైయట్లే.

వీక్షలు 12 వ తేది.

ఉద 10 నుండి సాయం 8 వఱకు బహారు, సంగీతశ్రవణము, ఫలాహారములు.

సాయం 4 గం. కు గోళ్లేహాలులో వివిధవిచిత్రప్రదర్శనములు. టికెట్లువైయట్లే. సాయం 6. 30 గం. కు సిటీ ఎత్సెల్వి యర్ క్లబ్బువారిచే గోళ్లేహాలులో తమిళనాటక ప్రదర్శనము. టికెట్లు వైయట్లే.

వీక్షలు 13 వ తేది.

ఉద 10 నుండి సాయం 8 వఱకు బహారు, సంగీతశ్రవణము ఫలాహారములు.

సాయం 4 గం. కు గోళ్లేహాలులో సి. ఆర్. శ్రీనివాసయ్యగారివలన నాటకచ్ఛేరి. టికెట్లు వైయట్లే.

వీక్షలు 14 వ తేది.

సాయం 4 గం. కు గోళ్లేహాలులో సరస్వతీబాయి వలన నందనారు చిత్రకాలక్షేపము. టికెట్లు వైయట్లే.

వీక్షలు 15 వ తేది.

సాయం. 5-80 గం. కు గోళ్లేహాలులో బహిరంగసభ. సాయం 8-45 గం. కు మినోఫలోపాధ్యాయగారి శిక్షణమున విట్టోరియాపబ్లికహాలులో అబూహానక నాటక ప్రదర్శనము. టికెట్లు రు 4, రు 3, రు 2, రు 1.

వీక్షలు 16 వ తేది.

సాయం 8-45 గం. కు "అబూహానక" రెండవభాగము (విట్టోరియా పబ్లికహాలు)

ప్రముఖుల లేఖలు.

దేశీయవిద్యాసంఘాధ్యక్షులగు శ్రీ రవీంద్రశర్మగారు ఎం. ఏ. డి. ఎల్. సి. వి. ఇ. గారిట్లు వ్రాసిరి:—

దేశీయవిద్యావారము జన్మప్రదముగ జరుపబడును గాక యని వ్యాధయపూర్వకముగ ప్రార్థించుచున్నాను. ఉద్యమము సఫలమగు గాక యని ఆశీర్వాదించెదను. ఉద్యమమున పురోగమము కలుగున.

గౌ. రాయబహదర్ పూర్ణేందు వారాయణసింహ (బీహారుకాసన సభాసభ్యులు) ఇట్లు వ్రాసిరి:—

ఇప్పుడున్న విద్యావిధానపు యోగ్యతలట్లండగా చాలి నంత విద్యయే సగ బడుట లేదని వ్యక్తమగుచున్నది. జాతీయోత్సాహప్రబోధమునకే ఆభావమును బాపి విజ్ఞానము సుసగుటకు దేశీయవిద్య శ్రవణము కలదు. హిందూదేశమోక్షమునకు విద్యయే మూలము. ఇందులకు దేశీయవిద్యాద్యయము విజయ మగునట్లు చేయుట యవసరము.

అందఱును ఈ యుద్యమమున పాల్గొని నిర్వహింపవలె నని నేను ప్రార్థించుచున్నాను. మనకు ఉత్సాహమున్నచో, నిర్దిశిని, మనుష్యులకును కొరతయిందగు.

వ్యా. కె. ఎస్. చంద్రశేఖరయ్యగారు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు.

లోకమునం ద్భరితమగు సుఖోభకాలమునందేకాక మన దేశముననే చూడగలవా రందరికి నూతన శకారంభమును, భరతవర్షమునకు భావియోగమును గన్నదగల కాలమునందు మనము నివసించియున్నాము. ఈనూతనశకమున తేమయుగ త్వరలో ప్రవేశించుటకు దేశమునందంతటను ప్రముఖులచే నిర్వహింపబడిన దేశీయ విద్యావిధానమే మూలము. ప్రస్తుతిమున్న విద్యావిధానము ఒకమాస్త్రముగ వాగుగనన్నను, చెడ్డలోపములుగలవు. స్వదేశగర్వమున, జాతీయ విశ్వాసమున ప్రబోధింపగలవిద్య లేదు. భారతీయ సారస్వతగ్రంథపఠనముగాని, భారతీయతత్వ గ్రంథపఠనముగానిలేదు. వివిధమునను యువకులకు జీవనోపాధి గల్పింపలేకుండుట అట్లుండగా జీవనావసరములకేమి మురంబంధములేకయున్నది.

కనుకభరతమతయందు భక్తిగలవారును భావిభాగ్యదయును సుత్వరజలమవారును దేశీయవిద్యాద్యయమునభివృద్ధిపరచి దాని కిబలముచేసూర్పుటకు తోడ్పడుదురుగాక యని కోరుచున్నాను. ఈయుద్యమమునందు భవంతులును పేదవారును వారి వారి అవకాశముల ప్రకారము తోడ్పడగలరు. అట్టివారు ఎంతత్వరగ తమసహాయము సుసగిన నంతమంచిది. దేశవాలయులందును మతములందును లభించు ఆదాయముతోను ఇప్పుడు అగ్నిప్రదర్శనములు ఉత్సవములు మున్నగువానికొకట వ్యయపరుపబడు సొమ్మును దేశీయవిద్యాద్యయ మొనగి దేశీయవిద్యావిధికి తోడ్పడవచ్చును. భరతమాతృభూమిని కందరికిని ఇప్పుడు దేశీయ విద్య యే ప్రథమ గణ్యముగా మన్ని.

సత్యాగ్రహ వ్రతము.

—:—:—:—

వాస్తవముగు సత్యాగ్రహ వ్రతధర్మము.

—:—:—:—

ఒక వ్యవసాయకుని స్వాగత్యాగము.

—:—:—:—

గాంధీయహాతీయుడు నిన్నటిదినము (1-4-18) ఇందూరు నుండి నడియాదుకు వచ్చి అచ్చటి నుండి కథాన అనగ్రామమునకు వెదలిపోయెను. ఎందఱును మిక్కుటముగా నుండెను. ఆ యన కథాన గ్రామమునందు రైతుల సభలోను పర్యవీక్షించుచు ఇట్లు చెప్పిరి. మీ ఆస్తినిగాని సామానులను గాని అధికారులు జప్తి చేసి వేలముచేయునప్పుడు రైతుల కుత్సమువా రెవ్వరో ఆ ఆస్తినిగొని మరల మీకిచ్చెదరని మీరు తప్పుతప్పు ప్రాయముల సుండుచున్నట్లున్నది. ఇట్లుజరుగజాలదు. ఇట్లుజరుగునాడను ఇదిసత్యాగ్రహ లక్షణమునకు విరుద్ధము. ఈవిధమున నేను గాని నాసహచరములుగాని మీకు తోడ్పడజాలము. కాని జప్తిచేయబడిన ఆస్తిని మఱల రాబట్టుటకొకట కట్టకడలేరటకు నేను పట్టుదలతో ప్రయత్నించెదను.

సత్యాగ్రహ దీక్షాధర్మమును ఈనెల 2 వ తేదీ సుకడు సక్రమముగ ననుష్ఠించెను. శంకరలాల్ పర్వీ అనునతడు కైరావండలమున ఆందోళన తేసికవారిలో ప్రథముడు. మార్చి 22 వ తేదీ సభలో అతడు సత్యాగ్రహదీక్షా వ్రతమును బూని వివిధగ్రామము కఠిని సత్యాగ్రహ వ్రతము ననుష్ఠింపవలెని రైతులకు బోధచేయుచుండెను. ఇర్రేట్ల బోధచేయుచుండ గనే తనరైతుశిష్యులచెల్లించెను. ఈవిషయమును శరీక్ గారునిని గాంధీగారికి చెలిపిరి. గాంధీగారివిషయమునెఱిగి రైతు తప్పు చేసెననినమ్మి ఈసామము బాపుకొనుటకు ఆరని భూమిసంతయనగ్రామమునకిచ్చివేసిదానిఆదాయమునుఆగ్రామవిద్యాగోగ్యాదివిషయములందు వ్యయపరుపనీ కువలెనచెప్పెను. ఈనెల 2 వ తేదీని శరీక్ గారు కతలాల్ పురము నందు సభచేసి తన భూమిసంతయన గ్రామసంఘమునకు వదలివేసిట్లు ప్రకటించెను. పర్వీ గారు అత్యుత్సాహముతో వాస్తవముగు సత్యాగ్రహవ్రతము ననుష్ఠించి గౌరవమునొందెను.

గాంధీగారి రాక.

—:—:—:—

ప్రభుత్వోద్యోగులు నిరాశా పూరితులై తెగింది పని చేయుచున్నారు. నవగం అను గ్రామము నందు భూములను జప్తుచేయుటకు 14 నోటీసులు జారీచేయబడినవి. పింగళాజిలో భూముల జప్తుకు 10 నోటీసు లీయబడినవి. అనేక గ్రామములందు స్వరాజ్య వాదులవైసో సత్యాగ్రహ దీక్షగొనిన వారివైసో 2,3 జప్తునోటీసులు జారీచేయబడినవి. కాని సత్యాగ్రహదీక్ష సుందినవారు అధికారుల దెబ్బంపులకు బెదరకలాంగకుండుట సంశ్యపికరము. మతాశాలాశాలలో ఆలిబాసిగ్రామములో పాలములోని గింజలను వైయకు జప్తుచేయుటకు ఉత్తరవచ్చెనుట. రయితులకు భయము గల్గించుటకు ఇట్టి కింజధానము నవలంబించుట యవసరమని కమిషనరు తలచియుండును. గాంధీగారు ఈనెల 1-వ తేదీని నడియాదుకువచ్చి అగ్ని గ్రామములకును మఱల సంచారము నారంభించిరి. ముర్రాపింకందార్, లక్ష్మీదాస్ నారదాస్, మావ్ శి గోవింద్ శిర్, చూచిల్ దాస్ లక్ష్మీదాస్ ఢిల్లీ, నారాయణదాస్ పురహార్ త్రిందాసు లక్ష్మీదాస్, రావుజీతేర్సి, గార్లుకు బొంబాయినుండి నడియాదుకు వచ్చిరి. కాళిదాస్ జస్కారాజ్ వేదీ, మాధవలాల్ నాభూభాయ్ ద్వివేసి, గోకల్దాస్ టిలాతి మున్నగువారు విచ్చి కేసకులుగా జేరిరి.

ఈక్రిందజెప్పబడిన గ్రామములందు ఆగ్రామ నాయకుల జెప్పుడినంత మంది సత్యాగ్రహవ్రత దీక్షనొందిరి. అజరపుము 25, కాసారపురము 19, సువరేఖ 18, పాసోర 75, వాదోడ్ 24, చిఖోర్ 47, మేకియర్ 14, ఖాజ్దాల్ 19, లింబసి 32, లోర్న 181, కాల్ లోల్ 16, వధలాల్ 67, నన్నాండ 22, ఆల్వస్ 22, వధలాల్ 87, నడిగాడ్ 15, బ్రాంజ 25, కయల 15, కేసోలి 50. అక్లావా 31, సింహుజ 34, కాలనా 49, నావగం మున్నగు గ్రామములు 250-10 మందికి తక్కువగా సత్యాగ్రహములు గల గ్రామము లిందు జేర్చబడలేదు. మొత్తముగా 1100 మంది సత్యాగ్రహదీక్ష నొందిరి. ఏరికి 18900 లీగములు భూమిగలదు.

(బొంబాయిక్రాంతిక)

ఆంధ్ర పత్రిక

1918. వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 6. వ తేది

శనివారము.

లోకమాన్యుని ప్రయాణనిరోధము

“ఆంగ్లదేశమునకు రాయబారము వెడలి, శ్రీ చక్రవర్తిగారి ప్రభుత్వమునకు కాంగ్రెసు విభాగము గూర్చి సువ్యక్తపరుపవలె నని సూచనయున్నట్లు, నాకు తెలిసినది. ఇట్టి యుద్దేశమే యనేకుల కుండవచ్చును. తరుణ సమయమున, నీ పద్ధతి యవలంబింపవలెనని, నాయన ప్రాయము. ఇట్టి కార్యముల కభ్యంతరముల గల్గించుటకు ప్రభుత్వము వారి కెట్టి యుద్దేశ మైనను గలదని, ఎవరును దలంప గూడదని నేను దువ్వుచున్నాను. అంతయిగాక, ఇక్ష్వారువునకు చేతనైతంతవరకు హితముచేసి, తగిన ప్రజామయ చేయుట నాకు చాల రంతోషము.”

సామ్రాజ్యశాసనసభలో 6-2-18 తేదిన రాజప్రతినిధి గారి సగిన ప్రారంభోపన్యాసమునుండి.

పై వాక్యములు రాజప్రతినిధిగారు నుడివినపుడు ప్రజాప్రతినిధులే గాక దేశమంతయు సంతసించెను. హిందూదేశాభివృద్ధియందు సార్వభౌమత్వ ప్రయత్నములకు నాంగ్లప్రజలకు దెలుపుటకు, ప్రభుత్వమువారు సాకార్యముల నొనగించుటకు, ప్రజల కృతజ్ఞతకు బాటలుయిరి. స్వరాజ్యసమితుల కక్షయన వెడలు రాయబారము లొకటివెంట నొకటి సంసిద్ధము చేయబడెను. భారతీయులలో కెల్ల వగ్రగణ్యుడగు తిలకు మహాశయడే నాంగ్లదేశమునకు వెడలుదు రను వార్తదెలిసినపుడు, దేశమున సంతసము వెల్లివిరిసెను. లోకమాన్యున బయలుదేరునని తెలియగానే, కనకవర్ణము గురిసెను. రాజకీయాందోళనమున వెనుకబడియున్న బీరారువాస్తవ్యులు గూడ తమ యత్నాహమును ప్రదర్శించిరి. లోకమాన్యుని మహారాష్ట్రదేశ సంచారము దిగ్విజయము గాంచెను. స్వరాజ్యవాంఛ దేశమందెల్లడలను ప్రస్ఫుటమయ్యెను. లోకమాన్యునికి మద్రాసు హృదయ పూర్వకముగ స్వాగతము నొసగెను. కొలంబోకు వెడలు మార్గముధ్యమున భారతీయు లనేకప్రదేశములందు లోకమాన్యునివెడల గాధ మగు భక్తికారవముల జూపిరి. లోకమాన్యుడు కొలంబోకు చేరెనను వార్త దెలిసెను. సముద్రముపై నొక నెక్కి, మాతృదేశము నుద్ధరించుటకు, లోకమాన్యుడి సరికిబయలు వెడలి యుండు నని ప్రజలెల్ల రుద్విష్టారుచున్న సమయమున, లోకమాన్యుని ప్రయాణమాపి వేయబడిన దను పిడుగువంటి వార్త దెలిసెను. నిన్నటిసాయంకాలము మద్రాసులో నేమూల జూచినను, ప్రజల శాభంగమును తీవ్రరోషమును వెల్లిబుచ్చుచుండిరి. అసాధ్యమైనట్లు వార్తాసంఘము వారి తంత్రీవార్తలుంటు నున్నది.

“సంహారములో నున్న హైందవ హోంరూలు రాయబారము ఆంగ్లదేశమున వెడలుటకు వీలులేక హిందూదేశమునకు తిరిగి వచ్చుచున్నది. గురువారము మధ్యాహ్నమున రాయబారులంగీకారపత్రములు (Passports) రద్దుచేయబడినవి. భారతాభివృద్ధిపాలకులను సంపాదించు ఆశ్చర్యసాదకమున తిలకుగారు రుద్ధింపబడిన హైందవ ప్రభుత్వము ద్వారా బ్రిటీషు ప్రభుత్వము వా

రంపిన యుత్తరువులచే, కారణము దెలుపకయే తమ యంగీకారపత్రములు రద్దు గావించబడినవని, నుడివిరి.” న్యాయండియాపత్రిక కీక్రింది తంత్రీవార్త పంపబడెను. “అధినివేశ రాజ్య ప్రభుత్వ కార్యదర్శి లోకమాన్యు తిలకు, కేల్కారు మొదలగు వార్త కీ రీతిన వ్రాసిరి:—

ఆంగ్లదేశ ప్రభుత్వమునుండి హిందూదేశ ప్రభుత్వమున కంపబడిన యుత్తరువులకు కారణము, మీకును మీ సహచరులకును ఆంగ్లదేశమునకు వెడలుట కిచ్చిన అంగీకారపత్రములు రద్దుగావించబడిన వని, హైందవ ప్రభుత్వమువారు మీకు తెలియజేయు నని నాకు తంత్రీవార్త వచ్చి. అందుచే మీరును మీ స్నేహితులును ఆంగ్లదేశమునకు ప్రయాణముజేయుటకు సాధ్యపడదు. దయచేసి మీ యంగీకార పత్రములను రద్దు నిమిత్తమై, మాకంపెదరా?

శ్రీ పూర్వన వెడలవలసిన రాయబారుల ప్రయాణము కడవ? గడియయిం దాకస్మిక్ముగ నాపివేయబడెను. రాజప్రతినిధిగారికి తంత్రీవార్త మూలమున స్థితి యంతయు విన్నవించబడినది. రాయబారులు వారి ప్రత్యుత్తరమును రీక్షించుచున్నారు.”

పై వార్త హిందూదేశమందంతటను నలజడి గలిగించు ననుటకు సందియములేదు. అధికారులచే ననాలోచితకార్యము లొకటివెంట వేరొకటి గావించబడుచుండుట కడుంగడు శోచనీయము. బిసెంటుగారి నిర్బంధ విమోచనముతో, ధూరదృష్టి లేనికార్యము లికమిడ ననాలోచితముగ గావించబడ వని యూహించితిమి. శాంతివాతావరణము హిందూదేశమునందు చిరకాలము నిలుకడగనుండు నని విశ్వసించితిమి. భారతీయులలో ననేకులం దిట్టిభావమే వ్యాపించి యుండెను. కాని యీ యాశ నష్టి యడియాసగ నిపుడు పరిణమించెను. స్వరాజ్య రాయబారము వెడలునని, నాలుగుదశాబ్దముల నుండియు దేశమందంతటను మారుమోగుచునే యుండెను. తిలకుగారికి రాయబారపు వ్యయముల నిమిత్త మన్నిభాగములందు ప్రజలెల్లరు కానుకల సర్పించుచునే యుండిరి. ఈ విషయమై పత్రికలలో ననుదినము వార్తలు ప్రచురింపబడుచునే యుండెను. ప్రభుత్వమువారి కీ విషయమై దెలియక పోలేదు. రాజప్రతినిధిగారు శాసనసభాసభలో నీ విషయమై ముచ్చటించుటయే గాక రాయబారము కొరకు వెడలువాటికి తగిన ప్రోత్సాహ మొసంగిరి. అట్టివారి కంగీకారపత్రముల నొసగి సాకార్యముల గలిగించిరి. ప్రభుత్వనివహ మపుడే వెడలిపోయెను. రెండవ నివహమువారు ప్రయాణ సంసిద్ధులయిరి. హిందూదేశమునువదలిరి. కొలంబోకుచేరి నిన్నటిదినము స్త్రీమరులో నెక్కుటయే తడవయ్యెను. మీరు నాకలో నమగిడగూడదని, కట్టకడవట నుత్తరు వంపబడెను. ఇంతకన్నను వింతచర్య గాన్నింపదు. హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారి కీ విషయమై జోక్యము లేక బోవచ్చును. ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారే నీ విషయమై వట్టుదల జూపి యుండ వచ్చును. ప్రజల కీ తారతమ్యముతో పనిలేదు. ఫలితమే పారికి గావలసినది. ఇప్పుడయినను తమ వాగ్దానము నిలువజెట్టికొనుటకు ఫలము పుట్ట ప్రభువుగారు, ఈ యుత్తరువుచే దేశములో జనించిన ప్రజాందోళనమును ఆంగ్లదేశ ప్రభుత్వమునకు వెన్వెంటనే తెలిపి, ప్రయాణనిరోధము దీసివేయించిన సమంజసముగ నుండును.

హైందవ పత్రికల కీ విషయమై నిన్నటి సాయంకాలము వరకును దెలియక పోయినను, మద్రాసు మొయిలుపత్రిక కీ వార్త ఎటులో తెలి

సిపది. “వధికుడు తిరిగి వచ్చుచున్నాడని” మొయిలు పత్రిక సంచాదకీయము వ్రాసెను. తిలకుగారి ప్రయాణ మాపివైచుటచే మొయిలు పత్రికకు ఆంతరంగికసంతోషమున్నను, యీ కార్యమునాలో లోచితమని మొయిలుపత్రిక గూడ నిలులవ్రాసెను.

“యుద్ధము సందిగస్థితిలో నున్నదని మాకు తెలియును. కాని తిలకుగారిని మరి యితరస్వరాజ్యవాదులను, తమ యుద్ధవ్యముగూర్చి బ్రిటీషు ప్రజలకు దెలుపుటకు వీలు లేకుండునట్లు, నిరోధించుట ప్రమాదమని మా ముఖ్యప్రాయము. ఈ కార్యము, స్వరాజ్యవాదులను తమ యుద్ధవ్యము నుండి రక్షించుటకు తోడ్పడునుగాని, హిందూదేశ రక్షణమునకుగాని, ఆంగ్లదేశ రక్షణమునకుగాని, నెక్కుడుగ తోడ్పడదు. తమయుద్ధవ్య మెద్దియో, దానినడుపుచున్న వారెవరలో బ్రిటీషు ప్రజలకు తెలియుటకు తగిన యవకాశమును స్వరాజ్యవాదుల కిచ్చుటయే లాభకరముగ నుండెడిది.” స్వరాజ్యవాదుల యవకత్యము రాయబారుల నోటి నుండియే నాంగ్లప్రజలకు తెలిసియుండెడి దని మొయిలుపత్రికాభిప్రాయము. ఉద్దేశ మెద్దియైనను, మొయిలుపత్రిక గూడ ప్రభుత్వపు టుత్తరువును ప్రశంసింప జాలక బోయెను. నేటి మద్రాసు టైముస్పత్రిక గూడ ప్రభుత్వచర్యను ఖండించెను. ఆంగ్ల హైందవుల యభిప్రాయమే యిటులుండ దేశీయులలో ప్రబలెను నాగహ మొయిలుండ నో యూహించ వచ్చును.

నిరోధకారణ మేమై యుండును? బొంబాయి నుండి ఆంగ్లదేశమున కిప్పుడు వెడులుటకు వీలు లేదని శ్రీలకు, బాలరకు మాత్రమే నిశ్చయము గావించబడెను. తిలకుగారి బృందము న శ్రీలకులవద్దను లేదు. వారు బొంబాయి మార్గమున వెడలుటలేదు. రాయబారము వెడలుటచే, ఆంగ్లదేశమున కెట్టి నష్టము గలుగును? సంగ్రామమునకు సాయము జేసి, సామ్రాజ్యసంరక్షణమునకు దోడ్పడటకే, లోకమాన్యుడు వెడలుచున్నాడు. నునువ్యబలసంచాదకము సమిత్తమై నాంగ్లదేశమనేక మార్గముల నన్వేషింపుచున్నది. సర్ డగ్లసు హేగుగారు “దేశీయులు మనుష్యబలమును అవసరములకు దగినటుల ఎప్పుటికప్పుడు పంపపుచుండవలయు”నని హెచ్చరించిరి. టైముస్ ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక “మిత్రమండలిలోని ప్రతి మరుజుడును సంగ్రామవిజయమునకు గావలయు నని జ్ఞాపక ముంచుకొనవలయు”నని వ్రాయుచున్నది. హిందూదేశము మనుష్యబలమునకు తరుగని, గనివంటిది. ఆంగ్లేయుల సంపూర్ణ విజయమునకు హిందూదేశమే తోడ్పడ గలుగు ననియు, మనుష్యబల సంచాదకమునకై హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలన మొసగి, దేశమును సామ్రాజ్యమున సౌఖ్యవముగ భాగముగ నొనరించిన గాని ప్రజలలో శౌర్యోత్సాహ ముదయింపదనియు, దెలుపుటకే లోకమాన్యుడొంగ్లదేశమునకు వెడలుచున్నాడు. లోకమాన్యుని సందేశము సంగ్రామ వ్యవహారములకు భంగము గలిగించుటకు మారుగ నత్యంత సహకారి యగును. సామ్రాజ్యరక్షణమున కయి కృషిసలుప దలచిన, దేశనాయకుల ప్రయత్నములు విఫలము లయినవి. జాతీయ ప్రబోధమున కిట్టి విఘ్నములే నూతనోద్యమము గలిగించగలవు. ప్రజలు కృతేనిర్భయు లగుతో, ప్రజాభియోగము ఫలికముగ నూనవు.

ప్రజల భవిష్యత్కర్తవ్య మేమి?

వై వాక్యము లచ్చుకూర్చబడిన పిమ్మట యీ క్రింది తంత్రీవార్త మా కందినది:—

“రాజప్రతినిధిగారు స్వ రాజ్య రాయబార మాంగ్లదేశమునకు వెడలుట కొక మరతుమీద సంగీకరించినటుల రాయబారులకు తంత్రీవార్త కందిరి. “కేపు”నకు తేరిపిమ్మట, ఆంగ్లప్రభుత్వము వారు తమ యుత్తరువును మార్చినచో, తిరిగి వచ్చుటకు రాయబారులు పూచీపడవలయును. కాని, 23 వ తేదివరకును, స్త్రీయను వారకడు గాన, రాయబారు లిప్పుడు వెడలజాలరు.”

ఈతంత్రీవార్త జదివిన, రాజప్రతినిధిగారు రాయబార మాంగ్లదేశమునకు వెడలువట్ల నుము ఖులై యున్నారనియు, చేతనైన సాయము చేయ దలచినారనియు, గవ్వట్టును. కాని, రాజప్రతినిధి గారి సాయము ప్రస్తుతము ఉపయోగకారిగా లేదు. ఆంగ్లప్రభుత్వమువారి కనయినను సరియగు మార్గము నవలంబించెద రని యీ హిం చు చున్నారము.

కొండల కరుగుట

—:—:—

మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు వేసంగియందు కొండల కరుగుట మానివేయవలయు నని తీర్మానించుటకు నిన్నటిదినము గౌరీవిలాసమందు సభ జరిగెను. స్వరాజ్యప్రదానమే దేశీయుల వ్యసనముల బాపునని ప్రజలలో భావము ప్రబలియున్న యీ సమయమున, కొలది మార్పులకై ఉత్సాహముండుట దుష్కరము. అందుచే నిన్నటి సభకు నితరసభలకువలె ప్రజలధికసంఖ్యాకులు వెడలక బోవుటలో నాశ్చర్య మెద్దియు లేదు. కాని, అన్ని సభలకన్న నిన్నటిసభలో కార్యవిధానము గూర్చి తీర్మానించుట గమనింపదగినది. ప్రజాప్రతినిధులు 14 గురు గలసి, ఉదకమండలమున శాసననిర్మాణ సభల జరుపవల దని, పెంట్లెండు ప్రభువుగారిని గోరిరట. వారికోర్కె సఫలమయిన సరియే. తేని యెడల ఉదకమండలమున జరుగు సభలకు ప్రజా ప్రతినిధులు వెడల గూడదని నిన్నటి సభ వారాజ్ఞాపించిరి. ప్రజోద్దేశములను ప్రతినిధు లెంత వరకు నెరవేర్చెదరో చూడ వలసి యున్నది. ఈతీర్మానముపై మాటలాడిన కస్తూరి రంగయ్యంగారు, “రాయదాసు వంతులుగారు, ప్రకాశము వంతులుగారును, సాత్విక నిరోధావలంబనమున ఓది ప్రథమపాతముగ నెంచినని, శాసననిర్మాణసభా సభ్యులు ప్రజలకు మార్గదర్శులు గావలెనని గోరిరి. ఈ విషయమై శాసననిర్మాణసభలో చర్చించుట కయినను, ప్రతినిధుల కవకాశ మొసగబడ లేదు. ఐ. సి. యస్. ఉద్యోగులు, ఆంగ్లవర్తకులు మొదలగువారందరును సంవత్సర మంతయు ఎట్టి యిబ్బందియు లేక తమకార్యములను సక్రమముగ నిర్వహించుచుండ, నలుగురు ప్రభుత్వ సభ్యుల లాభము కొరకు మాత్రము ప్రజల ద్రవ్యము వెచ్చింపబడవలయు ననుట భావ్యముగ నుండదు. మద్రాసు ట్రైముక్తిక గూడ నిన్నటి సభోద్దేశములకు సానుభూతి జూపినది. ప్రభుత్వము వారు తమ విధానమును మార్చెద రని తలంపజాలము. అట్టిది, ప్రజాప్రతినిధు లేమి చేసెదరు?

మద్రాసు నాయకులు

కర్నాటపత్రిక మద్రాసునాయకుల గూర్చి నిటుల వ్రాయుచున్నది. “మద్రాసులో తెలివితేటలకు గాని భావోద్దేశమునకు గాని తక్కువలేదు. కాని నైతికోన్నతిలో, మద్రాసు మిగిలిన రాజధానులకన్న చాల వెనుకబడియున్నది. బొంబాయి వంగరా

ఆంధ్ర విద్యా నిధి

సంవత్సరాది సమీపించుచున్నది

విద్యాదానము దానములందుత్తమదానము

సంవత్సరాది దానము నిత్యదానము

సంవత్సరాదిని భిక్షుల నొసగి భిక్షులను వసూలు చేయుదు

మాతృదేశారాధనము చేయుదు

ప్రముఖతో బోల్చి చూచిన, మద్రాసు రాజధాని నవీన భారతదేశపు ఆధ్యాత్మికోన్నతికి గావించిన తోడ్పాటు చాల స్వల్పము. తాత్కాలు, పరిపాలనాదక్షులు, వ్రాతగాంధ్రు మద్రాసులో గలరు. కాని ఎట్టి కష్టముల నైన నోర్చి సత్యమునకై ఆత్మత్యాగము గావించువారరుదు. అందుచే తిలకు మహామహుని వంటి వారిని మార్గదర్శకునిగ గయికొనవలసిన యవసరము మద్రాసునకు గలదు..... కడచిన రెండు మూడు వత్సరములలో బిసెంటుగారి కార్యవరత్వముచే స్వరాజ్యోద్యమము మద్రాసులో వ్యాపించినది. అందుచే వాతావరణమున కొంతమార్పు గలుగక పోలేదు. కాని కొంతమంది నాయకులలో బూటకము, అధిక ప్రసంగము ఎక్కువగా గాన్పించుచున్నది. ఆర్థిక మధికముగ నున్నది. మద్రాసులో, ప్రజలలో తిరిగి, వారిని సుశిక్షితులుగ గావించగల రాజకీయ సంస్కర్త లధికముగ గావలసి యున్నారు.”

జాతీయవిద్యావాసరము

దేశవర్తించు జాతీయ విద్యావాసర మారంభమగును. జాతీయవిద్యను దేశమందంతటను వ్యాపింపజేయుటకు అరండేలు, బిసెంటు, మొదలగు వారలు గావించుచున్న ప్రయత్నములు కడు శ్లాఘ్యములు. ఏకాగ్ర్యమునందు ప్రవేశించినను, వీరి కార్యోత్సాహ మప్రతిమానము. జాతీయ విద్యకొరకై ధనము సంపాదించుట కీవారమంతయు వినియోగించబడును. సంగీతములు, నాటకములు, నాట్యములు, ఇంక ననేక యాకర్షణము లీ వారమునం దమర్చబడినవి. జాతీయ విద్యాభిమానులెల్లరును, వీరి సత్ప్రయత్నములకు దోడ్పడి కృషిసల్పుట భావ్యము. అనేకకట్టణములలో ధన సంపాదనము నిమిత్తమై సంఘము లేర్పరుకబడినవి. స్వప్రయత్నములచే, పైందవులు స్వజాత్యుత్పరణమునకు బూనుకొనగల రనియు, భారతీయులు వాక్కును లే గాక కార్యకూరులు గూడ ననియు వెల్లడించుట కింతకన్నను మంచిసమయము లభింపనేరదు.

కేయరా వస్థినితి

గాంధీగారి సత్యాగ్రహ వ్రతము నింతవరకును 1240 మంది రయితలవలంబించుట కంగీకరించిరి తెలియుచున్నది. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారి సమస్యను త్వరలో పరిష్కరింప గోరుచున్నారము. దేశములో శాంతివాతావరణము వ్యాపింపవలె నటన, నిర్బంధవిధానము నెంత త్వరలో దీర్చివేచిన శంత యాధకరము.

యుద్ధమునకు కారకు లెవరు

ఆమెప్రకారం, ఏప్రిల్ 3:—(వెస్ట్మినిస్టర్ విన్స్) గారున్నతసాంఘిక స్థానమును ధనసంపన్నులను బడసేయున్నారు. వీరిని కలుగజేసిన స్వదేశమునై వారని కభిమానము కొరతయనుట సామాన్యము. ఆదిగాక ముఖ్యవిషయ ములను పాదు వారు తెలుసును వారలెగుగారే అంగీకరించియున్నారు. ఆస్తి యావారు పెరియూతో యుద్ధమునకు దిగిన రష్యా జర్మనీ దేశములకు యుద్ధము పాపగునని యెరిగియే జర్మనులనుంచి విరవి ఆతడు గ్రంథమున వ్రాసి యుంచెను. దానిని ప్రిన్సిపాగు పెంతి వ్రాసి రని హెయ్హెర్నెయ్ డయిజాకరుఫుటు పత్రికకు వ్రాసెను.

కాస్పియనులోని రష్యాజిల్లాలు.

వెస్ట్మినిస్టర్, ఏప్రిల్ 4:—లింగ్ రారు కల్యాణ జిల్లా లలోని పారసీకులా జిల్లాలను పారసీకమునకు కలుపుటకు సాయధులై తలపడిరి. రష్యావారిని ఖిరంతులను కాల్చగా వారు లొంగిపోయిరి.

రష్యారక్షణము

వెస్ట్మినిస్టర్, ఏప్రిల్ 5:—(వెస్ట్మినిస్టర్ కంధి) ముసలింది రష్యావారు సేవలను సమకూర్చుపిలువెను. మిత్రులదలి వారి కట్టి ఆరకాకముకలదు గాని వారు దేశాక్రమణమును చేయరాదను. రష్యాపరిపాలనమున కల్పించుకొనగూడ దని మాస్కోలోని సాంఘికవాదులు తీర్మానించిరి.

లోకమాన్య తిలకుగారి ప్రయాణమున కంతరాయము.

లోకమాన్య తిలకుగారు ముగ్గుగువా రాంగ్లదేశమున కేటకు రియ్యబడిన ప్రయాణపు చీటులు కొలంబోలో ఈనెల 6 వ తేదీ మధ్యాహ్నము రద్దుచేయబడెను. ఇంగ్లాండు దొర తనముచారి యుత్తరువుల వనసుంచి ఇండియా దొరతనము వారు ప్రయాణపు చీటులను రద్దుపరిచితి మనిరి. కారణములను తెలుపలేదని లోకమాన్యము 6 వ తేదీని రంబాలపరి దేశమున జరిగిన సభలోనుడిచిరి. వారు ఆంగ్లదేశమునకు పో చీలు లేనందున మరల స్వస్థానములకు బయలుదేరెదనని 6 వ తేదీని కొలంబోనుండి తిరిగివార్త వచ్చినది.

ఇటీవలి రంధివార్త.

లోకమాన్యతిలకుగారు రాజప్రతినిధిగారి కిట్లురంధివార్త కందిరి:—

ప్రతినిధివర్తమవారు గుడుహాపు అగ్రమును చేరుసరికి గూడ ఆంగ్లదేశపు దొరతనమువారు తమ ఉత్తరువును రద్దుపరచినచో ప్రతినిధులు మరల ఇండియా దేశమునకు వచ్చుపద్ధతిని వారంతరికను వెట్టుట కమమలించితిమని రాజప్రతినిధిగారు లోకమాన్యకు రంధివార్తనంపిరిగాని వారిపును బయలుదేరుటకు స్తీయులేదు. ఈనెల 23 వ తేదీవరకును కొలంబోలో చేరియుండవలెనని నేను రంధివార్త వచ్చినది.

బొంబాయి మాదివర్తకమునందు సంబంధముగల విల్లీ ధ సంఘ ప్రతినిధులు టి. డి. మూగుగారి యధ్యక్షతకు నిన్నటిదిన మొకసభ జేసిరి. ధరలన్ని యాధికారి కేడెలగారును సభకువచ్చిరి. మంది ప్రోచిత్తయొక్క ఉత్తర ధరను నిర్ణయింప వలెనను తీర్మాన మంగీకరింప బడెను. ఏప్రిల్ 25 వ తేదీ వరకును ధరల నిర్ణయించుచు మరొన్ని తీర్మానములు చేయబడినవి. య 118 లుత్తరుధరక నియమింపబడెను ఇందు కన్నిప్రతి సంఘములను బాధ్యులగు నుండ నవసరమలేదనియు, కాటమ్రేతు అసోసియేషనువారే బాధ్యులనియు నభ్యుతులు చెప్పిరి.

చెన్నపురి శాసనసభ.

(0)
నిన్ను టిడినచర్య.

నిన్ను టిడినచర్యము రి గంటలకు ఫలహిములయిన పిదప తిరిగి శాసనసభ సమావేశము విశాఖపట్టణము జిల్లా లోనే పాతశాల నెలకొల్పబడును. ఆ న్యాయరాజ్యం రావుగారి తీర్మానము మజలచర్చింపబడినది. రామయ్యగారు 24 27 తీర్మానమును బలపరచుచు ఇట్లు పన్నెండవది: దేవాంగి పిల్లవాండ్రకు పాతశాల నెలకొల్పి విద్య నేర్పటయే గాక, ఒక పాఠశాలను నిర్మించి, ఆ పాఠశాలలో ఈ పిల్లవాండ్రకు నియమించి వారికి జీతమిచ్చినచో, వీరపిల్లవాండ్రు పెద్దవారగు నప్పుడెక్కింపవలయును నియతజేసిన కలుగుదురు. నేడు చెప్పిన సూచనకుడ నాగోదించవలయునని ప్రభుత్వము వారికి కోరుచున్నాను.

సూర్యనారాయణరావు పంతులు గారిట్లు చెప్పిరి:— పాతశాలను నెలకొల్పిన యెడల పెద్ద పాతశాలను నెలకొల్పి కలయుననియు లేనిచో మనిషేయ కలయు ననియు, పెద్ద పాతశాలను నెలకొల్పిచో విశేష ధనము కావలయుననియు స్వామి కట్టుకొని గారు చెప్పియున్నారు. ఒక చిన్న పాతశాలను కొన్ని మొత్తముతో ప్రారంభించినచో కొలది కాలములో ఆ పాతశాల ప్రజల ప్రోత్సాహములనను ప్రభుత్వము వారి సహాయము కలను అభివృద్ధి నొంది, పెద్దపాతశాల కావలయును, అప్పుడు ప్రభుత్వము వారికి విశేష కృత్యము కలుగదనియు నామోదించి యున్నాను.

ఈ పరిశ్రమ తగు ప్రోత్సాహములేకయును ధనసహాయము లేకయును చచ్చిపోవుచున్నది. దానిని మజల లేవ దీమిట ప్రభుత్వమువారి విద్యుత్తధర్మము.

పిమ్మట గవర్నరుగారు శక్తివంతపలేక పాతశాలల నెలకొల్పటకు యత్నించెదమని చెప్పగా, సూర్యనారాయణ రావు పంతులుగారు తమ తీర్మానముపంపించుకొనిరి.

28 మహమ్మదీయబాబరుకు పాతశాలల నెలకొల్పి విద్యాభివృద్ధి గావించుటకు ప్రతిజ్ఞాయందున, రి సభ్యులకు తక్కువగాకుండ మక్కువమిట్టి నొకదాని నేర్పరచవలయు నని యొక తీర్మానము పంపించుచు యాహులు ముసేను సాహెబు గారిట్లు పన్నెండవది.

ఉత్తరహిందూస్థానమునందు ఆగ్రా అయోధ్య మున్నగు గాఢ్యములలో మహమ్మదీయబాబరు విద్యాభివృద్ధికి గావించబడిన ఏర్పాట్లనే యిచ్చటకుడ గావించవలయునని కోరుచున్నాను మహమ్మదీయులు అన్ని నాకుల వారికంటెను విద్యావిషయములో వెనుకబడియున్నారని ఎల్లరుకును దెలిసిన విషయమే. ఎల్లమెంటరి ఆకామటకు హిందూస్థాని భాషలో మక్కువ అందున, మక్కువ పాతశాలల నెలకొల్పటకును ఏమి జిల్లాలో ఎన్నెన్ని పాతశాలల నెలకొల్పవలయునో మున్నగు విషయములను విచారించుటకును ఒక మక్కువ కమిటీ నేర్పరచవలయునని నే కోరుచున్నాను. ఆ కమిటీలో పాతశాల ఇన్స్పెక్టరుగారిని సమ ఇన్స్పెక్టరుగారిని యొందవలయును. ఇది ఆతరగా చర్చింపవలసిన విషయము కాదు. ప్రభుత్వమువారు రాజధానియందంటట పాతశాలలను నెలకొల్పి విద్యావ్యాప్తి గావించుటకు యత్నించుచున్నార గనక నా తీర్మానమును తప్పక యంగీకరించెదరని నమ్ముచున్నాను. ఇట్టికల అజీజ్ దీన్ సాహెబుగారు జిల్లా రునందు ఒక సభలో మాట్లాడుచు కొరానుతోపాటు ఇతర విషయముల విద్యకునుడ నేర్పించ వలయునని కల్పించి యున్నాను.

అనామ్యుడు తంబి మరక్కాయగారు తీర్మానము నామోదించుచు ఇట్లు పన్నెండవది:— మా సంఘములో విద్యాధులు మొట్ట మొదట 40 సంవత్సరముల మత బోధక పాతశాలలలో కొరానునలయును తపస్వి అధ్యసించి చదువలయును. పిమ్మట లౌకికవిద్యనభ్యసించు సమయమునకు వారికి మునుగు ముదిరిపోవును. ఇతరపాతశాలలకు పోయి చిన్న చిన్న పిల్లలతో గూర్చుంటుటకు వీరికిగి. వీరికి మత బోధతోపాటు లౌకిక విద్యకునుడ గజవుటకు ప్రత్యేక పాతశాలల నిర్మించుటకై ఒక విచారణ సంఘముండుట అత్యవసరమని ఈ తీర్మానమును బలపరచుచున్నాను.

ప్రోసుగారు ప్రభుత్వమువారి పక్షము ప్రత్యుత్తర చె సచు, చెన్నపురి రాజధా లో ఎల్లమెంటరి తరాల నులభముగా గుర్తించ వచ్చుననియు, అపాత లలలలో యగు పతనీయ గ్రంథములును, అనుభవశాలలైన యాహ

ధ్యాములును లేనందున చాల హీనదశ కలుగుచున్న దనియు మక్కువ కమిటీలను ఏర్పరచినను అని సరి గావని చేయలేననియు నుడివరి.

బి. వెంకటపతిరాజుగారు తీర్మానమును బలపరచుచు ఇట్లు పన్నెండవది:— ప్రోసుగారు తీర్మానము నెదిరించుటలో వింత లేదు. యాహులు ముసేనుగారు తమ మహమ్మదీయబాబరు విద్యాభివృద్ధికోసకు పాతశాలల నెలకొల్పటకై ఒక కమిటీ నేర్పరచుచున కోరిరి. విషయక మేమియును గోరలేదు. ఎల్ల మెంటరి పాతశాలలలో అనుభవము గలిగిన యాహధ్యాములును, ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడిన పతనీయ గ్రంథములును ఉండవలయునని మేము కోరుచున్నాము.

టి గంగాధారియగారును, ఎ. ఎస్. కృష్ణారావు గారును, రామయ్యగారును, తీర్మానమును బలపరచుచు మాట్లాడిరి.

యాహులు ముసేను గారు తమ్ముగురించి చెప్పినమాట లన్నియు అంత్యము లనియు తానట్లు చెప్పియుండలేననియు, అజీజ్ దీన్ సాహెబుగారు చెప్పిరి. కొరానుతోపాటు విద్యాధులకు దాని యర్థముబోధకము నట్లు హిందూస్థాని భాషలో కొరాను భాషాంతరకరణము కూడ నేర్పించ వలయునని చెప్పిరిని గాని వేరేమియు చెప్ప లేదు. ఆ సభకు యాహులు ముసేనుగారు విచ్చేయలేదు. అనామ్యుడు తంబి మరక్కాయగారు విచ్చేసి యుండిరి.

తీర్మానము వోటులకు నేయబడి యొడింపబడినది.

ఆర్థికపత్ర చర్య

పి. టెండ్రెన్ గారు ఆర్థిక పత్రమును గురించి మాట్లాడుచు ప్రభుత్వమువారు 1918-19 సం॥ బడ్జెటుకను విద్యాశాఖ క్రింద 20 లక్షలరూ॥ లభికముగా గ్రాంటు చేసినందులకును, అందు రిక్త లక్షల రూప్యములు ప్రాథమిక విద్యకు గాను నిర్ణయింపబడినందులకును ప్రభుత్వము వారి నభినందించెను కమళేశ్వరీ ముప్పిర నాయకుగారు ఇట్టి ముగ్ధమయును నందుకూడ ప్రభుత్వమువారు 1918-19 బడ్జెటునందు అన్ని శాఖలకును హెచ్చుగాధనము గ్రాంటు చేసినందులకు ప్రభుత్వము వారినిభినందించుచు యుద్ధములో బ్రిటిషువారి విజయముకై తాము ఎట్టి త్యాగమునైనను చేయుటకు-సంసిద్ధులమై యున్నామని చెప్పెను అన్నామల చెట్టిగారుకూడ బడ్జెటు విషయమై ప్రభుత్వమువారి నభినందించుచు మాట్లాడిరి.

ఇంతటితో నిన్నటివర్య ముగిసెను.

నేటి టిడినచర్య

ఆర్థికపత్రమును గురించి గౌరవసభ్యు లభిప్రాయము బాసగుట.

నేటిదిను 11 గంటలకు మజల శాసనసభ సెంటు బార్ని కొటాలో సమావేశమయినది. గవర్నరుగారు ప్రభుత్వకరహించిరి. గౌరవ సభ్యులు వెక్కువయి సభ కలంకరించిరి.

గౌ॥ బి. వెంకటపతిరాజుగారు ఇట్లు పన్నెండవది:— ఈ గవర్నరము బడ్జెటులో విద్యాశాఖక్రిందను, వైద్యశాఖ క్రిందను హెచ్చు సొమ్మును గ్రాంటు చేసినందులకు కాన్స్ట్రా గారికి నా వందనము లర్పించుచున్నాను. కాని ప్రజాసామ్యముయొక్కయు, బీదగ్రామస్థుల యొక్కయు-దుస్థితులను రావుట కెట్టి ప్రయత్నమును చేయకుండుటకు నేను విచారించుచున్నాను. ఇంతియ గాక నేనాభివృద్ధికి గాని ప్రజలయొక్క సౌకర్యములను హెచ్చు చేయుటకు గాని ఎట్టి ప్రయత్నములు ఒచుకలేను. పోలీసువారి ఖర్చు ఎక్కువగా కనబడుచున్నది. 1901 సం॥ 44 లక్షలును, 1911 సం॥ 63 లక్షలును 1918 సం॥ 117 లక్షలును 1919 సం॥ లో 120 లక్షలును పోలీసు క్రింద కృత్యము జరుగుచున్నది. ఈ కృత్యమును తగ్గించవచ్చును. విద్యాశాఖ క్రింద 21 లక్షల రూపాయ లభికముగా గ్రాంటు చేసినందులకు ప్రభుత్వమువారి నభినందించుచున్నాను. ప్రభుత్వము వారు బాతీయ పాతశాలలను స్థాపించి, విద్యాధులకు అన్ని శాస్త్రముల విద్యయు గరవెదరని గోరుచున్నాను. సర్ విలియము మేసురు గారు రిక్తముగా 20 లక్షల రూప్యములు విద్యా శాఖకు గ్రాంటు చేసియున్నారు. ఆ సొమ్ము సం తయును(మనము వెంటనే యుపయోగించ వలయును. కొల్లేరు రయితుల సంఘమువారి తీర్మానముల సంగీకరించి కాలవలకు తమ్ములేను మొదలైన వాటిని బాగుచేసెదరని కోరుచున్నాను. వర్తపాతశాల నొకదానిని నే. కొల్పి విద్యాధుల వర్తకవిద్య గరవెదరని గోరుచున్నాను. ప్రభుత్వము వారు ప్రజాతయలుల గనుగొని తదనుగుణ్యమైన సంస్కరణములు చేసెదరని గోరుచున్నాను. మీరు ఈదేశ

మువదలిపోవు లోపు ఏదియో ఒకటి ప్రజలందరు తమ పేరును జ్ఞాపక ముందుకొనులాగున మంచిపనికొక దానిని చేసెదరని కోరుచున్నాను.

గౌ॥ కె. రావు గారిట్లు పన్నెండవది:— బడ్జెటు మొత్తము మీద సంత్సృష్టికరముగా నున్నది. ఎల్లమెంటరి పాతశాలల నెలకొల్పటకును, బోర్డు కై న్యాయములను నెలకొల్పటకును, శ్రీలవిద్యాభివృద్ధికిని, విశాఖపట్టణము నందు, సివిలు ఇంజనీరింగు పాతశాలల నెలకొల్పటకును, దత్తమం డలములో నెకండుగ్రేడు కళాశాల నెలకొల్పటకును, రాత్రి పాతశాలల నెలకొల్పటకును ప్రభుత్వమువారు చేసిన ప్రయత్నములకు వందనీయులు. ఎక్స్ సెజుశాఖ క్రింద రాబడి హెచ్చి నందులకు విచారముగా నున్నది. 14-15 సం॥ లో 344 లక్షల రూపాయలును, యీ సంవత్సరములో 393 లక్షల రూప్యములును కనూలుచేయబడినవి. కాన్స్ట్రాగారు త్రాగుడు ఎక్కువ కాలేదనియు గాని దాని మీద వసూలు గావసిన పన్నులు, లై సెన్సు ఖర్చులు, మొదలైనవి హెచ్చు చేయబడినవియు చెప్పిరి. ఇంతెంతయు శోచనీయుగానున్నది. ప్రభుత్వమువారు

త్రాగుడును ప్రోత్సాహపడుచున్నట్లు కనపడుచున్నది. ఈఎక్స్ సెజు రాబడిని లోకలుబాడిలకు మార్చుటకు ప్రభుత్వము వారు ప్రయత్నము చేసెదరని నమ్ముచున్నాను. ప్రభుత్వమువారు రాజధానిలో 4 బాలికా నెకం డరి పాతశాలల నెలకొల్పట కంగీకరించి నందులకు వందనీయులు. ప్రభుత్వమువారు విద్యాశాఖక్రింద యంతయుభివృద్ధిచూపించినను యింకను అభివృద్ధి గాంచుటకు కావలసినంత యవకాశముకలదు.

వైద్య విషయముగూడ ప్రభుత్వము వారి గ్రాంటులు బాగున్నవి కాని లోకలుబాడిలకు వాటిమీద యధికారము లేకుండ చేయుట కదు శోచనీయుము కాబట్టి ప్రభుత్వమువారు వాటినిసాలము లోకలు బోయలవారి కొసంగుట ను గురించి ఆలోచింపవచ్చును.

బల్లారిలో ప్రభుత్వమువారు నెలకొల్పదలచిన మొడి కలుకా లేజమా దేశజులకోక వరముకలెతగ్రహించెదము. ఇంగ్లీషు వైద్యులను సహాయముగా యునాని ఆయుర్వేద వైద్యములనుగూడ నె. హిందొండుటకు యత్నించవలయును. వ్యక్తసాయవిషయముగురించి పాతశాల లేమియు నెలకొల్పకుండుట విచారకరము. నీటిసాగువలకు గురించి నేరిదివరకుకోరిన ప్రకారము బాగుచేయుట గురించి ఆలోచించవలయును. శాసన నిర్మాణసభలను గురించి కొంచెము చెప్పదలచిరిని సభ్యులకు ప్రభుత్వమువారి మాన్యుల త్రిపుట కెట్టి యధికారమును లేకుండయున్నది. రామనాథపురం రాజగారిప్రక్కల కొసంగిన సమూహానమును బట్టి చూడ ఎన్ని ప్రక్షల లంగీకరింపబడినది. విశేషము కాగలను. కాబట్టి గౌరవ సభ్యుల కధికారము హెచ్చు చేయుటకు కూడ ప్రయత్నములు కలుపవలయును.

గౌ॥ రామనాథపురం రాజు గారిట్లు పన్నెండవది:— పోలీసు కాన్స్టబిలు జీతముల హెచ్చుచేయుటకై పోలీసుకా ఖక్రింద ఎక్కువ సొమ్మును కృత్యవరచుట కడుశోచనీయుము. విద్యాశాఖక్రిందను, వైద్యశాఖక్రిందను ఎక్కువ సొమ్మును గ్రాంటు చేయుటలో ప్రభుత్వమువారి యుదార భావము వ్యక్తపడగలదు.

జమిందారుల విద్యాభివృద్ధికి రాజకుమార కళాశాల ను నెలకొల్పినందులకు వందనము లర్పించుచున్నాను. ప్రభుత్వమువారు దేశీయ పరిశ్రమల నభివృద్ధి చేయుట కంగీకరింపకుండుట కడుశోచనీయును. ప్రభుత్వమువారు సర్వవిధముల దేశాభివృద్ధికి పాటుపడి ప్రజల యురగాగ సకను కృతజ్ఞతకు పాత్రులయి తమ ప్రభుత్వమును విరామువుగ చేయురు రి కోరుచున్నాను.

గౌ॥ కె. ఆర్. బి. కృష్ణారావుగారిట్లు పన్నెండవది:— సర్వే నెటిల్లెంటు క్రింద వ్యయమును తగ్గించవలయును. యుద్ధ సమయమైనప్పటికి గూడ ప్రభుత్వమువారు 196 లక్షల రూపాయల నిల్వమాపించుట ఎంతయు జ్ఞానునీయును. గవర్నరు మెంటువారు 1918-17 సం॥ అభయము 100 ఎల్లమెంటరి పాతశాలలను స్థాపించెదరని నమ్ముచున్నాను. మ్యునిసిపాలిటీ స్థలములనైనను బలపంతో వితనిద్య చేర్చుటకు ఎల్లమెంటరిపాతశాలల నెలకొల్పటకు యత్నించెదరనినమ్ముచున్నాను. ఈవిషయలో బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు మందంజవేయుచున్నార వారినిచూచి మనప్రభుత్వ వారు నేర్చుకొనెదరని నమ్ముచున్నాను. ఇంకెంత ప్రభుత్వమువారు చేసిన రి లక్షల రూపాయలలోను మన జధానికి రిక్ష రూప్యములు వచ్చును. ఆసొమ్ముతో బొంబాయి కమ్మలో కళాశాలవలె మన

విరోధామహాసంగ్రహము

(ప్రతి పేజీ)

ప్రాసము

శత్రువులు మరల అవస్థానమును

ప్రారంభించుట

లండను, ఏప్రిల్ 4:— సోమ కు తరమున మార్చేమి యునులేదు. సేద్యమున సోమకు దక్షిణమున శత్రువులు ఆంగ్లపరాను సేవలను తలపడిరి. ఆంగ్లరంగమున శత్రువులు హామిలవారి ఆడవులవంక ముందుకు పోగలిగిరి. తక్కిన చోట్ల బ్రిటిష్ వారు శత్రువులను పారదోలి చాల నష్టమును కలిగించిరి. పోరుజరుగుచున్నది. లోను ఏప్రిల్ కు మధ్యకొనిమున పరానువారిని తలపడి శత్రువులు కొంతఫలము నాక్రమింప గలిగిరి.

ఆర్థిక వైమానకదశములు

శత్రువులు సేద్యమున ఫిరంగుల నత్యధికముగ కాల్చి సోమ అవలకు మధ్యరంగమున దంతలను ప్రబలము గా తలపడిరి. వారు కుడిపక్కను కుడిభాగపు మధ్యను ఆంగ్ల రంగమధ్యమునను ఓడింపబడిరి. ఎడమపక్కను వారు హామిలు ప్రాంతమున ముందుకు రాగలిగిరి. అచట పోరు జరుగుచున్నది. అల్పపురుషులకు సేద్యముధ్యాన్నము శత్రువులు తలపడగా పూర్తిగా నోడించితమి. లూసుకు దిగువ కనడా ఆర్థిక సేవ పలుసారులు తలపడి విభ్యాతిగాంచెను. మాత్రము నికులకు కాలమానము ప్రతికూలముగా నున్నను పోరు మానలేదు. ఒకసారి గొప్పపోరు జరిగినది 12 శత్రువిమానములను నేలగూల్చితిమి. మా విమానములు 5 కనబడలేదని బ్రిటిష్ వారు తెలిపిరి.

దారణ యుద్ధము.

మాంటిడియరు కు తరమున సేద్యమున శత్రువులు తీవ్రముగ తలపడిరి. పోరింకను జరుగుచున్నది. గ్రీతను సెను నండి అమిన్యోయి రోడువరకు 15 కిలోమీటరుల ప్రదేశమున శత్రువులు గొప్ప సేనను రణముఖమున కంపి ఎటులైన మాడ జేసి వీల్చునలెనని పోరిరి. ఇంతవరకు 11 శత్రు డివిజనులు గురితంపబడినవి. మేము తీవ్రముగ నెదిరించితిమి. మా ఫిరంగులు వారి సైనికుల నగునూచి గావించెను. జర్మను లనేక సారులు తలపడి నేలకొరిది యోధులను గోలుపోయి చివరకు కొన్ని వందల గజములను మాత్ర మాక్రమింప గలిగిరి. మేము లీ రెవలలు మోరిసెలు గ్రామములు వారి వశమయ్యెను. అగ్రామములను లోగొనిన పెట్టెలు మాన్యధీనమున నున్నవి. గ్రీత స్పెషును శత్రువులు పట్టుకొన జాలక పోయిరి. పరానువారు శత్రువులను పలుసారు లోడించి తలపడిరి. మాంటిడియరు లా సిగ్నిలకు మధ్య ఫిరంగు లధికముగా కాలబడెనని పరాను వారు తెలిపిరి.

లాయడుబార్ని గారు రణరంగమున కేగుట.

లాయడుబార్ని గారు ప్రాన్సు దేశమునకు వెళ్లిరి. లాయడు బార్ని వెనెడెట్టు క్లెమెన్సో గారు రణముఖమున కేగి మాన్యుల హేగు, జనరలు వెటెను, జనరలిస్కో సాకు, జనరలు వెర్నింగు, జనరలు బ్లినుగార్డు లో ముచ్చటించిరి.

శత్రువులు గుండ్ల నధికముగా వదలుట.

వర్షములు విడువకుండు కురియుచున్నవి. భూమి బురదయైనది. దీనివలన జర్మనులకు చిక్కు పోచునది. వారు యుద్ధమువలన గోతులుబడిన ప్రదేశమునుండి ముందుకు రావలసె యున్నది. మా మార్గములు చెక్కుచెదరలేదు. ఆర్మెంటిరిసు రంగమున శత్రువులు విషవాయు గోళముల నధికముగా వదలుచున్నారు.

వెనెడెట్టు క్లెమెన్సో గారు

వీరు 3-వ తేదీని రణముఖమునుండి వచ్చిరి. స్థితి మిత్రమండలి కనుకూలము. యుద్ధము ముగియులేదు. యింకను తీవ్రముగా జరుగగలదు గాని మనకు విజయము నిశ్చయమని నుడివిరి.

ఇటలీరాజుగారు.

ఇటలీరాజుగారు ప్రశంసించుచు తంతునంపగా శత్రువులకు అవస్థానమున కతిన తమమగు నాశాభంగము కలుగ గలదని వెనెడెట్టు క్లెమెన్సో గారు తంతునంపిరి.

నిరీక్షణము.

శత్రువుల అవస్థానమును ఆంగ్ల పరానుదేశముల వారు నిరీక్షించుచున్నారు. దేశమున దెచ్చలను ప్రజలు కలవర పడుటలేదని పారిసుకు మరలి వచ్చిన రాష్ట్ర ప్రతినిధులు చెప్పిరి. విజయ విశ్వాసము దృఢపడినది.

జర్మనుపత్రికలు.

ఈ అవస్థానము వలన నధికలాభము నాసింపవీలు లేదని జర్మనుపత్రికలు వ్రాయుచున్నవి. జర్మనులకు కడపట పెద్ద ఆశాభంగమును కలిగించు తలంపుతో జర్మనుల కధిక మగు విజయము కలుగుచున్నదని మిత్రమండలివా రనత్యవార్తలను ప్రకటించుచున్నారు. వానిని విశ్వసించరాదని కొలొను గజెటు పత్రిక వ్రాసింది.

జర్మనుల నష్టములను సరిగ నిరూపింప నింతవరకును సాధ్యపడలేదు. విజయ మసాధ్యమైనంతమాత్రమున నష్ట మధికమని యూహించరాదు. శత్రువులు తీవ్రముగ నెదిరించుచు న్నారు. వర్షములుగూడ నాటకమును కలిగించుచున్నవని ప్రాంతుభర్తరు జయిటంగు పత్రిక ప్రకటించినది.

ఆంగ్లపరాను నిలువ సేవలను వారు జాగ్రత్తగా చూచుచున్నారు. దానిని మనము నిగోధింపజాలము. తీవ్రముగ నన స్కంధము చేయువలెనైన నష్టమధికముగా కలుగక తప్పదని జ్యూరికు పోప్టువ్రాసింది.

వాను హిందె బర్న రాజ్యాంగ సభను తీరస్కరించెను. ఇటీవల మనము సేవల నధికముగ గోలుపోవలసి వచ్చింది. వృధా గాగుడదు. అందులకు తగిన సంధివరకులను రాజ్యాంగ సభ వారుకోరవలెనని హిందెబర్న రాజ్యాంగ సభకు సాధ్యమగు తంతినంపెను. మాకు ప్రధాన సేనానియందు సంపూర్ణ గౌరవ మున్నను అతడిట్లు చేయుటకు సమ్మతింప జాలము. దేశాక్రమణము నాసించువారి కతడు ప్రాత్యాపాత దగుచున్నాడు. ఇదిదేశావధకము. రాజ్యాంగసభవారి సంకల్పమునకు ప్రతి కూలమగు కార్యములు రష్యాలో నివరకే జరుపబడు చున్నవని ప్రాంతుభర్తరు జయిటంగు పత్రిక వ్రాసింది.

జర్మనుల నష్టములు

జర్మనులగార్డు బల్కేయ సేవలలో 100-కి 25 వంతున నైనికులు నష్టమైరి రూఢిగా తెలియుచున్నది.

రెండవ అవస్థానము

31-వ మార్చిని జరిపినట్లు వారు మరల జరుపలేరు. గత 12 దినములలోను అమితమగు నష్టముకలిగింది. ఎప్పుట జూచినను శత్రువులు నిండిపోయినది.

లండను, ఏప్రిల్ 5:— కొత్తపోరాటము పెద్ద యువ స్కంధముగ పరిణమించునో లేకవెన్నమను మొదట పట్టుకొన ప్రయత్నించినపుడు పరాజయమొందిపీవట్లు చాలకాలము జరకును ఎదిరించుచుండినటుల వారిపు డెదిరించెదరో స్పష్టముగ తెలియకున్నది. రెయిన్సునద్ద ఆన్వోస్కోఫిరంగియుద్ధము జరిగెను. ఆ ప్రదేశమున ప్రాముఖ్యములగు పోరాటములు జరుగుచున్నటు లిందులన స్పష్టము కాగలదు.

లండను, ఏప్రిల్ 5:— పరాను అధికారు లిట్లు చెప్పుచున్నారు:— ఎమియన్సుకు నుండుండు ఆంగ్ల పరాను ముఖ్య భాగములు రెంటును శత్రువులు విలువరింపబడిరి. నగరము చుట్టుముట్టవలయునను వారి యెత్తు కొనసాగ లేకపోయెను. పరాను మూలదశములు తమ యొత్తిడిని శత్రువులు గ్రహించురీతిని పోరాడుచున్నది.

లండను, ఏప్రిల్ 5:— ప్రాన్సునందలి ఆమెరికా ప్రైవేటుతో గలసయిన్న లైటుగారి పతేఖకు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— ఆమెరికా దశములు ప్రస్తుతము పెద్దనుకు దక్షిణముండున్న మ్యూజికోంజెల నాక్రమించుకొనుచున్నవి. నిన్నటిదినము భయంకరముగ ముట్టడి నల్పినవట్టు శత్రువు తీవ్రదేశమున దాడి సేసినది.

లండను, ఏప్రిల్ 5:— ఎయిల్వెన్సునద్ద మేము సలిపిన దాడిని తాము తరిమివేసినటుల జర్మనులు ప్రకటించిరి ఒక విలేఖకుడు హెచ్చరించి చూచెను. నిజముగ మొదట తెలియ జేసినదానికంటె నాయుద్ధమునమే మెక్కుడు విజయము సొందితిమి.

సాంఘికవాది దేశాభిమానము.

పారిసు, ఏప్రిల్ 4:— పరాను సాంఘికవాదులు ఆమెరికాకు వెళ్లుట ప్రస్తుతము మానుకొనిరి. ఇది దేశరక్షణమునకు నయము గాని యుద్ధావసానమునకు సమయము గాదని పరాను కార్మికసంఘ కార్యదర్శి తెలిపెను.

పారిసునై ఫిరంగిగుండ్లు

ఈ నెల 2-వ తేదీని మారగామి యగు నొకకథిష్ఠి పారిసు నగరమునై గుండ్లనుకదలెను. ఒకనికి గాయములు తగిలి నవి.

ఇంగ్లండు

కార్మికవాదులు.

లండను, ఏప్రిల్ 4:— ప్రస్తుతము రణరంగమున సమ రము తీవ్రముగ జరుగుచుండుటచే ఈ నెల 9-వ తేదీని జరుప వలసినసభను కార్మికులు సలుపుచేసిరి.

జనరలు గాసలీగారి అంత్యక్రియలు

లండను, ఏప్రిల్ 4:— అంత్య క్రియలు గిల్ట్స్ వడ్డలో ఈ నెల 4-వ తేదీని జరుపబడెను. చక్రవర్తిగారిపత్యమున జనరలు సర్ ఆర్చిబాల్డు హంటరు గారు వచ్చిరి. చక్రవర్తిగారు గాసలీ ప్రభిక్తి సానుభూతి తంతివార్త నంపిరి.

అమెరికా

పెద్దనౌకలు.

వాషింగ్టను ఏప్రిల్ 4:— ఇంతటినుండి పెద్దనౌకలను నిర్మించుట కు తరల వీయుబడెను.

బ్రెజిలు సేన.

రెనోడిజనీరో, ఏప్రిల్ 4:— త్వరలో బ్రెజిలు సేన ప్రాన్సుకు బయలుదేరును. ప్రజలు లెన్సాహుతో నున్నారు.

మరి మూడేడ్ల యుద్ధము

లండను, ఏప్రిల్ 5:— ఆమెరికావారు జర్మనుల ద్రోహమును గ్రహించుట సంతకప్రదము. జర్మనులకు శక్తిగలిగిన వారు ఆమెరికాను బెల్జియముకంటెను నీచముగాచూచి భవము నధికముగ లాగకమానరు. ఇప్పుడు రష్యాఅవలకు దేశమునుండి గూడ జర్మను లిక్కుండు సేవలను రష్యాపక్షగలరిని పారిడాలో గరబ్బగా రనిరి.

కెనడా

కెనడా నౌకాగారమున మంటలు.

టోరెంటో, ఏప్రిల్ 4:— ధారు నౌకాగారమున మంటలులేచినవి. కొత్తగా నిర్మాణము పూర్తియైన యొక నౌకను కాపాడిరి.

జపాను

జపాను నౌకలు.

టోక్యో, ఏప్రిల్ 4:— జపానువారు 450000 టన్నుల నౌకల నిచ్చుట కంగీకరించిరి. 150000 వెంటనే యియ్యబడును.

ఫిన్లండు

లండను, ఏప్రిల్ 4:— ఫిన్లండు వొరతనము వారితో నొడంబడిక గావించుకొని జర్మనులు ఫిన్లండులో దిగిరి.

ఫిన్లండులో జర్మను సేన.

స్టాకుహము, ఏప్రిల్ 4:— 40 వేల సేనను 300 ఫిరంగులను 2 వేల మరఫిరంగులను సత్తాణశక్తులులను జర్మనులు ఫిన్లండులోని హంగోవపంపిరి. ఆ సేనలు హంగోవ చేరెనని బెల్జియనుండి తంతివార్త వచ్చినది.

ఆస్ట్రీయా

ఆస్ట్రీయా ప్రధానమంత్రి ప్రసంగము

లండను, ఏప్రిల్ 4:— జర్మనుల మొదటిప్రయత్నము విఫల మగుటకు ఆస్ట్రీయామంత్రి ప్రసంగము ఫలితము. ఆమెరికావారిని విడవీయుటకును పరానువారికి మిత్రద్రోహము నాగోపించుటకును ఈయవస్థాన మియ్యబడినది. క్లెమెన్సోగారి ఖండన యటుండ సేవ్యమగునూడ పరానువారి మిత్రద్రోహమును విశ్వసించరు. ప్రిన్సులిక్వోవస్కో ప్రకటనమున బ్రెస్టులిట్వస్కో సంధివరకులను ఆమెరికా వారికి తెలియక పోవని పత్రికలు వ్రాసినవి. ఇటలీకి రాష్ట్రము నిచ్చి గౌరముగా సంధి చేసేకొనుటకు ఆస్ట్రీయావారి కవకాశ మి. వారు జర్మనుల బారినుండి తప్పించుకొన లేక సంతాపకర మని మార్నింగు పోప్టువ్రాసింది.

వైద్య

టర్కీ

యూఫ్రటీసు విజయము.

బ్రిటిషువారు తురుష్కల మంతటిని పట్టుకొనుట.

బాగ్దాదు, ఏప్రిల్ 4:—మార్చి 27-న తేదీని వాడివోటానుండి రైటుగారి ప్రత్యేక విలేజింగ్ ఇట్లు లెంతి నంపుచున్నాడు:—నిన్న రాత్రి మేము త్వరితముగను, దివ్యముగను శత్రుల జట్టుముట్టి యూఫ్రటీసునదిమిద నుండు శత్రువైస్య మంతటిని పట్టుకొంటిమి. 25-న తేదీ నాటిరాత్రి మాదళాలు సాహెలియానుండి 14 మైళ్లు ముందున కేగినవి. భాను బాగ్దాదునకు రెండు ప్రదేశముల బాగుగ గాపాడు కొనిరి. అందు మొదటిది ఆలెహ్ బేగ్ ప్రక్క భానున కాగ్నోయ ముగ 1½ మైళ్లదూరమున నుండెను. రెండవది భానునకు మిగుల నొక మైలుదూరమునందున్నది. ఆచట నాగోడ్డు యూఫ్రటీసు ఒడ్డున నుండి పోవుచున్నది. ఇరుప్రక్కల పొడుపాటి కొండలు గలవు. తక్కిన కందకములు వెనుకనుండియు ప్రక్కనుండియు వెనుకనుండ ఏర్పరుపబడినవి. మేమునుకొనిన రీతిని తురుష్కలు వెనుకకు పోవుట మాని ముందున కేటించి దానిని పట్టుకొనిరి. ఉదయము 2-25 గంటలపుడు మన పైనికులు వెనుక తుపాకుల చప్పుడు వినిరి. శత్రువు లొక సచట నున్నారని తెలుపుటచే నది మాకు చాల సంతోషముగ నుండెను. ఏలన శత్రువులు మమ్మెదిరింపసాగించిన రామాడినద్ద చేసినటుల వారి నందఱిని చుట్టుముట్టి పట్టుకొనగలమని మాకు చాల విశ్వాసముండెను. రామాడినద్ద నెట్టి యుద్ధమొనరించితిమో అట్లనే భాను బాగ్దాదునకు గూడ జేసితిమి. మాపదాతి దళము వారి ప్రధమ పంక్తిని ప్రక్కదళములను ఎదిరించెను. శత్రువులు పారిపోకుండుటకు మాఫిరంగిదళములను ఆశ్రితదళములను వెనుక గాచి యుండెను. శత్రువుల మొదటి కందకపంక్తిని మేము ఉదయము 2-30 గంటలపు డెదిరించితిమి. అది చాల దృఢ వత్తరమైనది. తురుష్కలు మాపదాతి దళముల జూచినంతనే తుపాకుల గాల్చు నారంభించిరి. కొలది నష్టములతో మాపైనికులు శత్రువుల మొదటి రెండు పంక్తులను ఛేదించిరి. మాదళ పంక్తిని చేర ప్రయత్నింపగా శత్రు ఫిరింగిదళము లడ్డును వచ్చెను. అందుచే మా ఫిరింగిదళములు చచ్చుచుపోయి అనగా 11 గంటల వరకును మేముచట నాగవలసి వచ్చెను. 11 గంటల పుడు శత్రువులను చుట్టింది మా పదాతి దళముల లోనికి పోయి శత్రు సానమును వశ్యము చేసికొనినవి. కొలదిమంది మాత్రమే మరణించిరి. మనవారు ఖైదీలును గూడ పట్టుకొనిరి.

తరువాత మేము యధా ప్రకారముగ పురోగమము నారంభించితిమి. ముంగటి దళములు భాను బాగ్దాదునకు వాయవ్యముగ ఆరమై దూరమున నున్న పంక్తి నొకదాని పట్టుకొని.

శత్రుప్రధానపు దేశము వశ్యమగుట

శత్రువులు ఉత్తరప్రదేశమును పట్టుకొనవలసినదని మధ్యాహ్నము ఉత్తర విషయమైనది. అప్పటికి మా తుపాకుల నియమ వచ్చినది. సాయంకాలము 5-30 గంటలపుడు పురోగమము మరల ప్రారంభమయ్యెను. మాపదాతి దళములు ఫిరంగి దళములను బిశేషముగ ప్రశంసించెను. ఫిరంగి దళములు వారికొలది నష్టములతో మాత్రమే శత్రువులనుద్య ప్రశంసించినది. వైకరిన భూమి శత్రువులకల్లుగప్పి యుండవచ్చును అనుటపై సురక్షింపుల సహాయముతో రెండవ తక్కుడు భయంకరముగ నుండెను. అన్నిచోట్లను ఛేదించబడిన ఈ ప్రదేశమున శత్రువు మా కనుకూలముగ లేని ఫలమునే గాంచలేకుండెను. సాయంకాలము 6 గంటలపుడు మొదట పంక్తి శత్రుయ్యెను. వెక్కుఫిరంగులును ఖైదీలును చేజిక్కిరి. అప్పటికి చీకటిపడుటవలన తక్కిన ప్రదేశము విశేషముగయుద్ధము చేయనిదే మావశ్యమయ్యెను. ఆక్రమిత ప్రదేశమున పైకి లలసటదీర్చుకొనిరి. ఉదయము 2-8 గంటలవరకు మరల పురోగమన మారంభింపబడెను. తప్పించుకొన నెంచిపోసిన తురుష్కలు చుట్టుపొడుమైళ్ల ప్రదేశము నాకరించియుండు మా యాశ్రితదళముపాలబడిరి. రాత్రిసమయమున వారు తప్పించుకొని పోవబ్రయత్నించిరి గాని అన్నిచోట్లను తరిమివేయబడిరి. లొంగిపోవుట.

మరునాటి యుద్ధము మే శత్రువుల కరణుజొచ్చిరి. ఇది యుద్ధ జరిగినదానికంటె వెక్కుడు వింతగనున్నది. రాత్రి పూర్తిగా నైతికపంక్తులు కందకములనుండి బయటపడెదలెను. పండ్ల పంక్తియంతటనుండు వివిధదళములవద్దకు వచ్చెను. ఈవరకును, ఈవరకును చుట్టుముట్టెను.

మిగుల అద్భుతకరములుగ నున్నవి. బాగ్దాదున కావలసిన గూడ జేతమంతయు నట్లనేయున్నది. ఎత్తగు కొండలు లోయలు మొదలగువానితో నిండియున్నది. ఈకొండలలో నొకదానిమీదికి మేముపోతిమి. అంతముంగట ననేక శత్రుపదాతిదళములు నల్లగ చీమల గుంపులవలె వచ్చుచుండెను. వారి సరఫరాగూడ నామాక యుండుండెను. వారు కదలుచున్నటుల గన్పించుచుండెను. గాని తుపాకీ చప్పుడు మాత్రము లేదు. వారందఱును జేరుకొని యుండు ఒక కొండ కొన నొక తెల్ల జెండా యెరుగుచుండెను. వారి వెనుక చాల దూరమున నల్లగ పొగ యెగయుచుండెను. పరుగెత్తునపుడు విడువబడినందు సామగ్రి ఆరీతిని దహింపబడుచుండెను. ఈదళములు బండ్లతో సహా కొలదిమంది భారత ఆశ్రితదళముల కన్న చెప్పబడినవి. సాయంకాల మొటారు దళము శత్రువుల మొదటించి దినమంతయు ఖైదీలును బట్టుకొనుచుండెను. ఆ దళముతో నేనును పోయి యుంటిరి. తురుష్కలు మా మొటారు బండ్లతో పరుగెత్తజాలక అవి సమీపించునపుడు నేల బోర్లబడుచుండెరి. మే మెక్కుడు ముందుకుండును పట్టుకొనదలంపలేము. ఎక్కుడు పైనికులను, గుట్టుమును, ఒంటెలు మొదలగువాని విశేషముగ బట్టుకొన ప్రయత్నించితిమి. మొటారుబండ్లు, నీళ్ళబండ్లు, ఎద్దుబండ్లు మొదలగు ననేకము ఎక్కడబాచిన నక్కడ చెదటియుండెను. దెబ్బలుతగిలిన పైనికులు, మరణించిన పైనికులు లోగులు మొదలగు వారందఱు చెదటియుండిరి. బాంబులు, ఆరిపోవు మందుగుండు వెట్టెలు, చేలి వెట్టెలు, కచేరి వెట్టెలు కాగితములు పుస్తకములు నమితముగపడియుండెను. హాడిధానునద్ద నొకగు హమొదటకుంటలు చెలరేగుచుండెను. మరయొకగుహమొదట నవిశేషముగ నుండుగుండుసామగ్రిపడియుండెను. దీని నంతటిని పొడుచేయుటకు తురుష్కలకు జేత లేకపోయెను. నదిలో నుండు ద్వీపమున కొండలు శత్రుపైనికులు కరణుజొచ్చియులను గాక దాగియుండినటులను గాక నిలచియుండిరి. పిచ్చుట వారు తమంతటనే వచ్చి మాశరణుగోరిరి. ఒకచోట నాకొక జర్మను ఉద్యోగియు నిద్దఱు ముగ్గురు జర్మను పైనికులును గన్పించిరి.

మార్చి 31-న తేదీ సరికి 4988 గురు కైదీలను పట్టుకొంటిమి. అందు 18 గురు జర్మనులున్నారు. వారిలో 200 ఉద్యోగియులు. అందు అనేక పటాలాధిపతులు గలరు. ఇద్దఱు బ్రిగేడు ఉద్యోగులు వారి కర్మములతో పట్టుబడియున్నారు. నలువదిగురు తురుష్కలను మేము పోతిపెట్టితిమి. తురుష్కలందఱిని పాతిరో తెలియదు. మేము పట్టుకొనినవానిలో నీక్రిందివియు గలవు. 8 పెద్దఫిరంగులు; 2 పర్వతఫిరంగులు; 45 మరఫిరంగులు, 2 లాంచీలు; 2 అగుళముల తుపాకులు; రెండు చార్జీలు; 80 జంతువులు; అన్నవద్ద నీక్రింది మందు గుండు సామగ్రిని పట్టుకొనుటయో తగులబెట్టుటయో జేసితిమి. 4 కోట్లవరకు; 1200 పర్వతఫిరంగిగుళ్లు; 8000 పెద్దఫిరంగిగుళ్లు; 18000 పెద్దగుండ్లు. భానుబాగ్దాడి పతనమువలన తురుష్కల కపారనష్టము గలిగెను. ఇప్పటికి యూఫ్రటీసు నదీ తీరమున తురుష్కలదళ మేదియు లేదనియే చెప్పదగును. ఏర్పాటుల నాలోచించుట యుండెను, వారి నేర్పరించుట యుండెను ఈ యుద్ధ నున్నివిధముల రామాడివిజయమునకు తుల్యముగనున్నది. తురుష్కల పరాజయ మప్పటికంటె పూర్వముగ నుండెను. ఇందు అన్నిటికంటె నద్భుతమగు సంకతి మా పైనిక నష్టము స్వల్పముగనుండును; 250కి తక్కువగ నున్నది.

భారతపైనిక వందనములు.

సిమ్లా, ఏప్రిల్ 5:—హిందూదేశ సర్వసేవాని మార్చి 28-న తేదీని మొసపాటేమియా ఎక్కు పెడివనరీ నైస్యపు సర్వసేవాని కిట్లు తంతినంపెను:—మీ రొందిన దివ్యమగు విజయమునకు సంతసించి మిమ్మును హిందూదేశ నైస్యమునుండి గ్రహింపబడిన మీ దళములను నే నభినందించుచున్నాను.

ప్రత్యుత్తరము

మొసపాటామియా ఎక్కు పెడివనరీ నైస్యపు సర్వసేవాని దర్శియు ఆర్. ముగ్గులుగారు మార్చి 30 తేదీ నిట్లు ప్రత్యుత్తరమునగిరి:—మీరందిన సంతోషభరితవందనములకు నేనును, మొసపాటామియా పైనికులును విశేషముగ నానందించుచున్నాము. యుద్ధము లతిచమత్కారముతో జరిగింపబడుచున్నది. శత్రుపైనికుల నంత కఠినముగ వెనుకకు దరిమిన పైనికుల యుద్ధోత్సాహకీర్తిసంపదల ప్రశంసనీయుములు.

జర్మనీ

మిత్రమండలివారు జర్మను పట్టణముల పై దాడిసలుపుట

ఆమెస్టరుడం, ఏప్రిల్ 4:—కోల్లెటజుపైని జరిగిన దాడిలో 26 గురు చనిపోయిరి; 100మందికి గాయములుతగిలినవి రైలువేమను పూర్తిగా ధ్వంసమైనది. ట్రీపుపైని వెనుకటి దాడిలో 60 మంది చనిపోయిరి. వెక్కువందలమందికి గాయములు తగిలినవి. వేమను దానికి సమీపమున్న వీధులును శిథిలమైనవి. కోల్లోను పైని దాడిలోగూడ నష్టమధికముగా కలిగినది. వేమను రైలు బండ్లను శిథిలమైనవి. బండ్లలోని పైనికులను గాయములు తగిలినవి. మరునాడచటికి కెయిజరు వెళ్లెను జర్మనీలో ప్రజలు భయవిహ్వములుగా నున్నారు.

మతాచార్యుల హత్య.

హావ్రి, ఏప్రిల్ 4:—జర్మనులు ఆంట్వర్పులో 5 గురు బెర్జియం మతాచార్యులను హత్యచేసిరి.

జర్మను గవర్నరు ప్రవచనము.

ఆమెస్టరుడం, ఏప్రిల్ 4:—యుద్ధానంతరము జర్మనులకు చాలనష్టము కలుగగలదు. ఆహారపదార్థముల బట్టలధరలు చాల పెంపుగానుండును. యజ్ఞబాధ పెంపుగా నుండును. కాన అవశ్యపదార్థములను గూర్చి అధికమగుక్రద్ధ వహింపవలసివచ్చును. జర్మనీలో నైహికపరత్వ మధికమగుటవలననే యుద్ధము పొసగినది. యుద్ధ నష్టపరిహారము భవమును పుచ్చుకొనుట మామకొననైనవలెను గాని ప్రజలను భవమత్తులను చేయగూడదు. యుద్ధానంతరము దేశములోనివారందఱును సాత్వికజీవనమును జరుపవలెనని పాపరేయ గవర్నరు హెచ్చరిక లేను బెనెట్టేలులో నుడివెను.

రష్యా

వెల్కోగ్రాడు, ఏప్రిల్ 3:—కాస్పియను సమీపమునందలి లింకేరను, కాల్యను మండలముల దుండు పెర్సియనులు ఆజిల్లాలను పెర్సియాకు కలువవలయు నని సాముఖ్యభటులతో ప్రయత్నించిరి. కాని రుష్యావారి ఓడలు తమ్ము ముట్టడింపగా వారు కరణు జొచ్చిరి.

రుష్యాలో జర్మను అవస్థాందనము.

మాస్కో, ఏప్రిల్ 4 —కాస్కోపులో ప్లోడేవు నుండి ప్రజోబాధకరము జర్మనులు అవస్థాందనమును ప్రారంభించిరి. సోవియటులు పాలుప్రేమను వశపరచుకొనిరి ప్లోడేవునందు జర్మనులు 50 వేల టన్నుల ధాన్యమును పట్టుకొని జర్మనీకి పంపుచున్నారని తెలిసినది.

జారుగారి కుటుంబము.

జారుగారి కుటుంబమున కింతకరమును పైనికుల బత్తె మియ్యబడు చుండెను. వారిలో చాలమంది రోగపీడితులై యున్నారు. వారికి ప్రతి నెలయును 300 రూబిల్స్ ఇయ్యబడును.

మర్మను రైల్వే.

లండను, ఏప్రిల్ 4:—ఫిన్లండు వెలుగుదలు టామి ఫర్నునుండి ముందుకు పోవుటచే ఆర్కిటిక్ సముద్రమున జర్మనులకు వెల్లడిరేవును నాకాస్థానమును దొరకగలవు అట్లు జరిగిన మన నాకాదళమునకు చాల చిక్కి కలుగును గాన మర్మనురైల్వేను కాపాడవలెనని ట్రెయ్యుఫ్రిక వ్రాసినది.

ఆర్మీనియనుల విజయము

మాస్కో, ఏప్రిల్ 4:—ఆర్మీనియనులు ఎర్జెరమును మరల నాక్రమించిరి.

పై బేరీయా సిథి

న్యూయార్కు, ఏప్రిల్ 4:—బ్రిటిషు సేనలోని కెప్టను డబ్ల్యూ. ఎల్. హిక్ ఆమెక్ కాసేసలోని డబ్ల్యూ. బి. వెబ్బెర్ రుగారు ట్రాటబ్జీగారి కోరికపై. పైబేరీయాలోని స్థానముల నన్నిటిని చూచిరి. వదలబడిన జర్మనుపైనికులు వేలకొలదిమంది సాయుధులై రైలుమార్గముల నాక్రమింప నున్నారను వార్త లతికేయార్తు లని ప్రకటించినది మాస్కోనుండి తంతివార్తవచ్చినది.

ప్రభుత్వము వారు పర్యవేక్షణ చేసేటట్లు. చెన్నపురి పాఠశాల ఆర్థిక సభ.

చెన్నపురి పాఠశాలము 5-20 గం. కు గౌరవీలైన మైదానమునందు చెన్నపురి ప్రభుత్వమువారు వేసినట్లు తమ ముఖ్య పట్టణమును, చెన్నపురినుండి ఉదకమండలములకు మార్పుటను గురించి ఆర్థికమండలములకు యొక సభ జరిగెను. చెన్నపురినుండి గౌరవనీయులగు ప్రభుత్వమువారు, పురపాలకులు, ప్రజాపితలు సభకు విచ్చేసిరి. గౌ. బి. ఎన్. శర్మగారు మాట్లాడి సభ నలంకరించిరి. గౌ. జి. రంగారావుగారు రధ్యక్షత వహించిరి.

ఆర్థిక సభ

సభాధ్యక్షుడు చెన్నపురి ప్రభుత్వమువారు పట్టణమును ఖండించుచు నిట్లుపన్నెంచిరి. ప్రభుత్వమువారు తమ ముఖ్య పట్టణమును, సంవత్సరమున కారు ముసలులు చెన్నపురి నుండి ఉదకమండలమునకు మార్పుటను గురించిన విషయమును ఖండించుటకు మనము సమావేశమయితిమి. గతర్షుగారు మాట్లాడి ప్రభుత్వ నిర్వాహకవర్గమును నిబ్బందియు ఉదకమండలమునకు వెడలుట యజనసరమును విశేష వ్యయప్రయాస భూయిష్టమునై యున్నది. ఈయనారము పరిపాలనమున వైతికసాంఘిక రాజకీయలన్ని కలగగలదు గూర్చును ఈ విషయమున ప్రభుత్వము వారి స్వాధీన రత్వము వెల్లడించుచున్నది. ఈ ఆచారమునకు సాగనిచ్చినచో కొలది కాలములో చెన్నపట్టణమునకు ప్రాముఖ్యము పోవును. ప్రభుత్వమువారు ముఖ్యపట్టణమునందు ప్రజలతో కలసి మెలసి వారియోజనములను, కనుగొనిన సరైన మార్పుల కష్టములను తీర్చుచు నుండుటకు బదులు ప్రజలదబ్బుతో అధనసంస్కరము చేసి చింత లేక పుష్కలములపై ఇంద్రధానిగము నడుపుచుండుట ఖండింప దగినది. మొదటమీయో విచారణకలసి బ్రిటిషువారి నిజస్థితి వెల్లడిఅయినది. కాకై కేటప్రభువు బ్రిటిషువారి పరిపాలనమునందలి సాధక బాధకములను మొగమోటు మేమియు లేక ప్రకటించెను. ఈ దురాచారము 50 సంవత్సరములనుండి సాగుచున్నది. ఇటీవల కాన్పూర్ గారు కానననిర్వాణ సభలో ఒక తీర్మానము విషయమై మాట్లాడుచు యుద్ధముకలన నేతనందలి పరిస్థితులన్నియు మారుటకులన బహుశక్తులు భరణ అపరిమితముగా పెరిగిన వనియును, ప్రజలు ఎంత పొందికగా వాడుకొనిన అంతపొంది అరియు వాగ్రుచ్చి యున్నారు. అప్పుడు బహుశః వారివిషయమై మంచి యుండును. ప్రభుత్వము యు మొట్టమొదట పర్యవేక్షణ చేసినది 1870 సం॥ నందు మొదటి మాడుగుంత్సరములోను ఇట్టి పర్యవేక్షణ అంతవ్యయము కలగలేదు. రానురాను వ్యయము హెచ్చింది. ఇట్లు హెచ్చుటకు కారణము అప్పటి కానన సభాసభ్యులు తగు శ్రద్ధకహించి ఈ చర్యకు వెంటనే ఖండించి ఇక జరుగకుండ చేయవలెను టయే. ఈ విషయమును గురించి 1884 సం॥ చెన్నపురిలో గొప్ప ఆర్థిక సభ జరిగినది. హైందవులను నవాబులను అరియు అయోధ్యను అందుకును కలసి పుష్కలమువారి నేక గ్రీవముగ ఖండించిరి. ఈ మాధవరావు లానను డాక్టరు మిల్లరుగారు ప్రమాణములను బలవంతముగ ఖండించిరి ను గూడ ప్రభుత్వమువారు ముగిసిన తరువాత మామూలైనది. కానన సభ్యులు ఈ విషయమును కాననసభలలో చర్చించుకొనినను ప్రభుత్వము వారు చర్య జరగనియ్యలేరి. హిందూ దేశపు ముఖ్యపట్టణము కలకత్తానుండి, ఢిల్లీకి మార్పుటకు సాధ్యమైన సమర్థత కావలసినచెప్పు గాని మన ప్రభుత్వమువారికి ఎవరి సమర్థతయు అవసరములేదు. ఈక్రింది సంఖ్యలనుబట్టి ఎంతవరము దీర్చింది వ్యయమగుచుండినది విశదము కాగలదు.

Table with 2 columns: Year (1874-1875, 1877-1878, 1897-1898, 1907-1908, 1917-18, 1918-19) and Amount (95,404, 80,285, 19,448, 680,116, 160,010, 1,17,286)

రానురాను వ్యయము హెచ్చుచున్నది. కాని తగ్గుటలేదు. ఈ దురాచారము బాధ్యతాయిత ప్రభుత్వము వచ్చినగాని తొలగి పోవాలదు. వీరు ప్రజలనలన వనూలించేయ సామ్యము దుర్వినియోగము చేయుచున్నారు గాని సర్వవియోగము చేయుట లేదు. ఈయలవాటు నెంత త్వరితముగా వాసిన మనదేశమున కంత తేమము. దీనికంతయు ప్రభుత్వమువారు మనమాట లంగీకరించువరకు ఆంగ్లేజన సజ్వలయే మంచియగును. ఇట్టి ఆర్థిక సభలు చేలకువేలు రాజధానియందంతటను జరుపవలయును. మనమందరమును పట్టుపట్టి ఆంగ్లేజన సర్వసయెడల తప్పక ఈయలవాట్లు పోవగలవు.

లోకమాన్య తిలకు

ఈ మహాశక్తుని దర్శనభాగ్యము గత ఆదివారమునాడు మదరాసు నగరమునకు గలిగినది. రాజనీతినికాదు డగు నీమహాశక్తుని ఆవిర్భావమును ఆరాధ్యమును, ఆరణ్యవాసమును అనుభవించిన యాదేశభక్తుని మిత్రవిభేదమును శత్రుదౌష్ట్యమును నడకుగొనుక, యెన్నికడగండ్లపాలెనను వైర్యమును విడనాడక, నిశ్చలభక్తితో దేశభక్తితో దేశసేవకేయ నిభారిత తిలకమును కన్నులార గాంచి ఆనందించు మహద్భాగ్యము చెన్న నగరమునకట్టినది. ఇట్టి కవిశోభనలచే మానవులు తమ నాయకులగుణగణములన్నియుంపుయంగరు. కష్టవిష్టములతోచ్చిన సహజోన్నతస్వభావమును నిలపుకొన సమర్థుడైన మానసి మానవులు సంతోషపూర్వకముగ తమ నాయకునిగ పరిగ్రహించుట సహజము. అట్టి అనుభవముచెన్న నగరమున కీరుభ్య గలిగినది. ఇది ఆనగరమున కవ్యవసరమే! ఢిల్లీ సంతకపుత్తియందును, మానవ భృద్దయోత్సాహగ్రహణ సామర్థ్యమునందును పేరెన్నిక గాంచిన, చెన్నపట్టణవాసులకు పుంధునై ఆకాన్యత్వము మాత్రము పూర్వమెట్లు తోచుచున్నది. బొంబాయి, కంఠేశములతో సుబోధి మానవ యెడల, ఆధునిక భారతదేశపు ఆధ్యాత్మికాభివృద్ధికి చెన్నపట్టణ మొసంగిన సాహాయ్య మత్యలము. యాక్తి సుందర్ము లగు వక్తరులు, ముద్ర సిద్ధ పరిపాలకులు, ఉత్సాహకారకు లగు గ్రంథకర్తలును ఆ దుస్సన్నులైనారు. కాని, నూతన సత్య విషయ ప్రకటనమున గాని, నూతన స్వత్య చర్యకమున గాని కష్టదరంపరల నలక్ష్యముజేసి, స్వాధ్యాత్మికముతో కర్తవ్యగల భారతపుత్రు లా రాష్ట్రమున గానరాకున్నారు. కావున చెన్న నగరమునకు తిలక గారి యాచన మంతయు వాంఛనీయును. వారు తమ ఉపన్యాసములలో నీపట్టణమునకు మిగుల ననుకూలమగు వాక్యార్థముల బలికియున్నారు.

విగ్రహదర్శనముగాని, వాగాడంబరము గాని ప్రజాసామ్రాజ్యమున కాన్యోత్సాహము బురి కొల్పట కవ్యవసర మను దుర్భిప్రాయము తిలకు భగవానుని గాంచినచో తొలగిపోగలదు సత్యగ్రహణ దృష్టియందును విశాలమగు కనుబాసుల యందును దక్క, ఇతరవిషయములలో ఆధినిలో విశేష మెట్టి యులేదు. అదేమహామగరి కాదు. శరీరము శేవలము కుప్పించి యుండకులేదు. కాని దృఢశరీర డవి గూడ చెప్పు కలనుపడదు. అతడు చాచుచిచ్చానుగడ్డము గలిగి సాధారణమగు దుష్టులధరించును. విశాలమగు కదనమున నాతని శేత్రములే అనేనిస్వభావమును స్వత్యకరించుచున్నవి. అందు, శేవాంతికల ఆలోచనా స్వభావము గాని, గాజీయ పరిశోధనముల గానియు సుస్పష్టమగు సహజము ఆత్రత గాని, జలవయనముల నాకర్షించు వక్తలకును నటకలక్షణములుగాని, కుట్రలభివృద్ధి రాజధానియందు గాననగు కళావిహీనతనము గాని గానరాదు. కదనస్థితుల గ్రహించి కాన్యోత్సాహము హైదరాబాద్ మానవుల కాంతినికల్పస్వభావములకు ఆనవానియుని నేర్పియు వెల్లడించుచుండెను. వీరికి

మిగిలు యాక్రింది తీర్మానము లుపహాసించబడి యంగీకరింపబడిన విషయం అన్వక్షులకు మందగములతో సభ ముగిసెను.

- (1) చెన్నపురి ప్రభుత్వమువారు రాజధాని ముఖ్యనగరమును చెన్నపురి నుండి మార్పుటకు ఈ సభ వారు బలవంతముగ ఖండించుచు, అది ప్రజల యోగ తేమములకు భంగకరమనియు, ఇంకముందలి సాగకుండచేయుట అవసరమనియు అభిప్రాయ పడుచున్నారు.
(2) చెన్నపురి కాననసభాభ్యుత్థులు ప్రభుత్వమువారి పర్యవేక్షణమును గూర్చి కాననసభ్యులను సభలో చేర్చింప నీయకుండు విషయమును ఈ సభ వారు తమ ప్రబల ఆసంతుష్టిని ప్రకటించుచున్నారు.
(3) ఉదకమండలము నందును కానన సభలను జరపుటకు ప్రభుత్వమువారికి నవలంబించిన చర్య సత్ప్రభుత్వ విధానమునకు విరుద్ధమని ఈసభ వారు ఖండితముగ ప్రకటించుచు ప్రజానియుక్త కాననసభ్యులెవ్వరును ఉదకమండలమున జరుగు సభలకు వెడలగూడదని కానన సభ్యులను గోరుచున్నారు.
(4) వైతిర్యాసముల హిందూదేశాంగ మంత్రికవి, గవర్నరు జనరలుగారికిని, చెన్నపురి గవర్నరుగారికిని, ప్రజానియక్త కానన సభ్యులకును బంప దీర్చానింపబడెను.

తోడు, ఆ పుడ పుడ త ని వదనాలంకార మగు చిరునవ్వు గాంచిన యెడల, ప్రజానాయకునికి సహజమగు ఆత్మవిశ్వాసము వ్యక్తమగు చుండును. ఆనని ఉపన్యాసములందు గూడ డావికము వెదకినను కానబడెను. ఈతడు ప్రజాసామాన్యమునకు సులభగ్రాహ్యమగు చిన్నమాటలను, వాక్యములను ఉపయోగించుచు, ప్రజామోదకమును బడనియున్నాడు. రసనిహార ఘోషయందు గల గ్రాంథికత్వేలి గాని ఢిల్లీలోని మహాతాయందున్న వక్రస్వ స్థాపకత్వము గాని, గోఖలే యందు గాననగు వాక్యోద్భవము గాని తిలకుమహాశక్తుని లైలియందు లేదు. వానియందు లెక్కల పట్టిగాని, పాండిత్యప్రకటనము గాని లేదు. అయినను, అది యెంతయు ప్రజామానసముల నాకర్షింప శక్తివంతములై యున్నవి. వక్తల కత్వత్వముకంటె పండితుల పాండిత్యముకంటె నిది యెక్కువగా తీవ్రముగ మానసమున నాటుకొనుట సునిశ్చయము. అపారపాండిత్యము నార్జించి, ప్రసిద్ధి గాంచినను, ఉత్సాహపూరిత మానసుడై తన దేశవాసుల సత్సాహ మకులచేయ శక్తిసంపన్నతకు నందియున్నను, తిలకుమహాశక్తుడు కార్యవాదిగాన, వృధా వాగాడంబరమును విశ్వసించక తనవిద్యావృత్తను ఫలితముల సులభతైలిని ప్రజలకు బోధించుటకు గంకణము గట్టుకొని యున్నాడు. అందు మూలముననే, ఆతని ఉపన్యాసములు, గ్రంథములు అంత పలుక్యమును గలిగి యున్నవి.

చెన్నరాష్ట్ర మిమహానీయ డొంగిన హెచ్చరికను చూడవలయును డిడుకొనవలయును. న్యాయమూర్తి పదవులు, కార్యనిర్వాహకవర్గ సభ్యత్వములు మున్నగు నిరంతరకాధికారుల ఎవరోబడి, కాంగ్రెసు సంస్కరణములకు తక్కువగ చేసి నంగీకరింపరాదని ఆతడు మదరాసు పాఠశాల హెచ్చరించియున్నాడు.

తిలకు పవిత్ర నామమునకన్యకములగు ధీగలక్షణములను మదరాసు ప్రజల లవడజేసికొను టత్యవసరము. గత రెండు వత్సరములనుండియు బీసెంటుగూరి నిరంతరకృషిమూలమున ప్రజాదీక్షమున కొంత ప్రచలనముగలిగి, "స్వరాజ్య"మనుమాట గృహవాచకులకు తటస్థించినది. కాని యీవిషయమునగూడ కొంత అవసరాల్పాటము లేకపోలేదు. తిలకు భగవాను డిట్టి వాగాడంబరమునకు ప్రతిపాటుడు. ఆతడు మనకు బోధించు సత్యావ్యయ లాతరుణమునకు సభ్యుల నా సం గింప జేయుటకు నిర్మితములై నని కావు గతము పుడి వత్సరములనుండి ఆహారాత్రములు కృషిసలిపి, తత్ఫలితమగు అభిప్రాయముల నిండు మూలమున వ్యక్తీకరించుచున్నాడు. తిలకునకు "ఉధారభావుడు" అను నామము సార్థకమగును. ఆతడు విశిష్టిగ్రామగ్రహించి నిర్భయముగ తన అభిప్రాయముల వెల్లడించును. ఈయన గూడ గోఖలేరె అసాధారణ విజ్ఞానశ్రేయమ గాంచియున్నాడు. జి. సుబ్రహ్మణ్య అచార్యుల మున్నగు వారలవలె మదరాసువాసులును వర్తించి, తమ భూమ్యల నామగౌరవముల నిలువబెట్టుట వారి విధ్యైక్తధర్మము.

తిలకుమహాశక్తుని ఆగమనమువలన మదరాసు ప్రజల గాజీయోత్సాహము వృద్ధిగాంచినది. ఆ మహానీయుడు దేశతేమమునకు పడినయిదుముల గూర్చి ప్రజలు వేనోళ్లబలుకుచుండిరి. ఇదియే నైతికాన్యత్వమునకు ప్రధానము. మన నాయకులు నిశ్చలమానసములతో ప్రజోత్సాహమును సకలమార్గముల ప్రవహింపజేయు టత్యవసరము. ఇదియే తిలకు భగవానుడు మనపై విధించుధర్మము. భారతదేశమున గానింపడు స్వరాజ్యాంగోళ నావికరములు ఆంగ్లేజమున మారు మ్రోగవలయునని ఆతడు పలికియున్నాడు. స్వపరిపాలనాభిక్తి మాత్రమే గాక, ప్రజలలో రాజకీయోత్సాహమును వెంపొందించుటకు గూడ నిది ముఖ్యసాధనము. (కర్నూటపత్రిక)

బండ్లపూదము:—తిరుచునాపల్లి మ్యూనిసిపల్ వైరు మన్ గా రొక దినమున గుట్టుపు బండిలో కొటనుండి గృహమునకు బోవుచుండినపుడు గుట్టుపు బెడరి ఇష్టము వచ్చిన దిక్కునకు బండిని ఈడ్చుకు బోయెను. బండిచక్ర మొక స్తంభమునకు అడ్డుపడుట వలన బండి గొడుగుబాటుయ్యెను. వైరుమన్ గారు క్రింద పడిరి. వారి కాళ్లు కొట్టుకు బోయినవి. వైరుమన్ నుండి బండిపోయెను. పోలీసువారు వానిని వైద్యశాలలో బడవేసిరి. వైరుమన్ గారు తమ గృహమందుండి చికిత్స పొందుచున్నారు.

వృత్తాంతములు

సిల్వాను గవర్నరు- సరిహద్దుకి పద్దెనిగి నయమింపబడినది తిరిగివచ్చినది.

ఆసాము కమిషనరు.- గౌ॥ ఎన్.డి. బీట్లను బెలు గా రిపడవిని ఈనెల 1వ తేదీని పంపించిరి.

కిరీసనాయిలు.- బొంబాయి రాజధానిలో కిరీసనాయిలు దొరతనమువారి పరిశీలనముక్రిందకు తేబడినది.

బీహారు జిల్లా.- లె. గవర్నరు గౌ॥ ఎస్. ఎడ్వర్డు తెలిపినట్లుగా ఈనెల 4వ తేదీని ఈ అధికారమును వహించిరి.

హిందూ కలెక్టరీ.- బొంబాయి గవర్నరు బొంబాయి మ్యూనిసిపల్ కార్పొరేషన్ కడకు నయమింపబడినది.

ఎస్. పి. ఎస్. కమిషనరు.- బొంబాయి విద్యాలయపు గవర్నరు కమిషన్ కడకు పంపించిరి.

సర్దారు ప్రతాపసింగుగారు.- ఈనెల 9వ తేదీనండి వీరు పోర్టుబ్లెయిలో ప్రభువర్యము కమిషనరుగా నందురు. ఆపదవియందున్న బ్రాహ్మణునికి రిజిస్ట్రేషన్లు సెలవియ్యబడినది.

2 వ తేదీ ప్రతిక రిక వేజీ, రిక కలము నందు ఆంధ్ర జాతీయవిద్యా పరిషత్తుగారిచే ప్రకటనమైనది. అట్లుపరి వత్తు గవర్నరుగారి నేసిన పోరపాటును పాఠకులు గ్రహించ ప్రార్థితులు.

బెంగళూరునందు ఆహారపదార్థముల ధరలును, ఇండ్ల అద్దెలును పెరిగి పోవుచుండుటకు కారణముల పరిశోధింప నియమింపబడినందువలన వెంటనే దొరతనమువారు వాని నిర్ణయించుటకు ప్రయత్నముల జేయకలయు ననిరి.

మొదటపంటలు చెడిపోవునను భయమున నుండుటవలన ఆహారపదార్థము లెక్కువ తగ్గిపోవునో యను అభిప్రాయమున సంయుక్తరాష్ట్రముల దొరతనమువారు కేంద్రాంశ వద్దనుండు కేదారును, గారహుజిల్లా యందుండు బదరినాథునకును బోకనన్న యాత్రీకులు ప్రయాణప్రయత్నముల మానవలసిన దని ఉత్తరువు జేసిరి.

అలహాబాదునందలి జిల్లావారింక నట్లనే సమ్మెకట్టి యున్నారు. కలెక్టరుగారు కట్టుదారుల బిలిపించిరి. లై సెన్సు అధికారమును తీసివేయబడువరకును పనిచేయబడ వలయునని వారు నిశ్చయముచేసికొని రని తెలియుచున్నది. పరిష్కార ప్రయత్నములన్నిటను కొంతనంది బి. పి. క్లానుపరీక్షలు పెనేటునకు బోజాలవండిరి. ప్రజలకు చాల ఇబ్బందిగ నున్నది.

కరాచీనగరమున కామధాన్యములన్నియు, ముఖ్యముగ వరియురాగులను విశేషముగ తగ్గిపోవు చుండుటను జూచి కరాచీదుకాణదారులు వాటిధరలను విశేషముగ పెంచించి నేయుచు చుట్టుప్రదేశములనుండి సాధ్యమైనంత త్వరలో నాహారపదార్థముల తెచ్చుకొనితమ తగినన్ని రెయిల్వే పెట్టెలు జతపరచబడిన పని డెయిలీ గవర్నరుకు తెలియవచ్చెను.

ఒకనాటిరాత్రి అలహాబాదునందలి అల్పిన్స్ పార్కులో విలియము గ్రాడ్ ఫ్రీ అను యూరోపియనుడు ఒక స్త్రీతోగలసి కూర్చుండి యుండగా నతడు మాస్సేనను పోలీసు భటుడు పట్టుకొని పోదచి వారి చంపివేయ ప్రయత్నించెనని సెసెన్సు జడ్జికోర్టులో కేసుచేయబడినది. ముద్దాయి గుర్తు కట్టబడలేకపోయెను. ఎసెసరులు ముద్దాయి నిర్దోషియని చెప్పిరి. తీర్పుంకను చెప్పబడలేదు.

రైలువేలారి ద్రవ్యమును వాడుకొనుట:- తూర్పుబంగాలము రైలువేలారి కంకినార స్టేషనులో టిక్కెట్లు విక్రయించు చోటెలాలో కొందఱు అను నతడు ఈనెల 3, 4-వ తేదీలను క్రయించిన టిక్కెట్లు ద్రవ్యములో 250 రూ॥ అను అపహరించి తన సొంత ఖర్చులకు వినియోగపరచుకొనినందున చేయబడిన కేసు విచారణ ముగిసినది. ఏ కారణముననో గాని నేరముడు శిక్షపొందకయే విడుదల కాబడినది.

రోవలటు కమిషను ఈదేశమున విప్లవోద్యమముగూర్చి గవర్నరు మానములనుండియు ఈసంఘమువారు విచారణచేయచున్నారు. చిత్తుని నేదకముపై నభ్యుదయసంకేతములు చేసిరి. సర్వే రోవలటుగారు కలకత్తా నుండి బుధవారమునాడు రాత్రి ఆంగ్లదేశమునకేగిరి. జనవరి 5 తేదీ మొదలు మార్చి నెలాఖరు వరకును విచారణ జరుపబడెను. వారు పంజాబుగూడ వెళ్లిరి. రిపోర్టును త్వరలో దొరతనమువారికందజేసి కమిషను వారు వారమురోజులలో చిటివోదరు.

కోచ్చిను నాయకుల రెవ్యులెషను కమిషనువారు కోచ్చినులో క్రిందటి సోమవారమునుండియు సాక్షివిచారణ చేయసాగిరి. టి. ఎస్. నారాయణ ఆయ్యరు ఎం. పి. బి. ఎల్. చీఫ్ కోర్టు ముఖ్యస్వాయాధిపతిగారు దానికధ్యక్షులుగ నున్నారు. సభ నాలుగునెలలక్రితము పనినారంభించెను. ఇప్పటికి 224 రు 43 టీంపబడిరి. వీరుగాక 50 కంకరనాయకు, దివాన్లనుగూడ ఎం. కృష్ణన్ నాయకు మొదలగు వారి యభిప్రాయముల గమనింపటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి.

పోర్టురీకేసు:- ఆర్థ్యగమపిల్ల యననతరు పురుక్కోటలో పేరుజడిన 2 ట్రబు, కలవనరకుడు. ఇతనికి పెరంబూరు వాస్తవ్యులగు వైద్యలింగము సెయ్యరు, మత్తులూథన్. అను లెండికొడుకులు 20 రూ॥లు బాకీపడి బాక్సినెకమున కొక నోటును వ్రాసియచ్చిరి. న్యాయముగ నోటుకాలదోషముజట్టినది కాని వరకుడు తన గమస్తా రామస్వామిపిల్ల దుస్సలచావై నోటుపుట్టిన తేదీ 1888 జేసి కోర్టులో దావా చేసెను. దావా విచారణవలన నోటు తేదీ సవరింపబడినదని నిశ్చయింపబడుటచే పోలీసువారు ఆర్థ్యగమపిల్లమీద పోర్టురీకేసుజేసిరి. పురుక్కోటమేజిల్లాగాను కేసువిచారణ చేసి నేరస్థునివై నేరము స్థిరపరచి కేసుకట్టను పురుక్కోట జిల్లాకోర్టుకు పంపిరి. జిల్లాకోర్టువారు కొంత సాక్షివిచారణ చేసి కడకు సాక్షివిచారణకు వాయిదా జేసిరి.

కంగడేశమున నైగుల విశేషముగ కేర్నసుమిత్రము దొరతనపు వందీరమున పెద్దసభ గావింపబడినది. రోనాల్డుపే. ప్రభువు గారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. గౌరవ కోశాధ్యక్షుడుగ నన్న గాన్తి గారింతకర యధ్వరంగము 1275 ను బంగారీ యువకులున్నారనియు, 808 గురు మూలదళములందున్నారనియు, సిగ్గులింగుకొరుతో గలిపి మొత్తము 2805 గురు నైగులున్నారనియు చెప్పిరి. నైగుల కేర్నసుమిత్రమునందుండు వారలొక నెట్లకుడు ఉత్సాహముతో పనిచేసి ఎత్తుకుండుంది నైగుల కేర్నెదరుగాక యని గవర్నరుగారు కోరిరి. నైగుల తీసుమయమున గోరబడిట్టివరకెన్నడును కోరబడియిందలేదు. స్వేచ్ఛాచుహాయధ్యమున కంగడేశము తనచేత నైనంత సహాయమును చేయవలెనని తాను నమ్ముచున్నాడు. చేజిక్కిన ఈయన కాశమును వీడి కంగడేశయల కీర్తులు తమ్ము దూపింపకుండునట్లు జాగ్రత్తపడగూడదని హెచ్చరించిరి.

కీర్తనమైన గోపాలకృష్ణ గోకతేగారి చక్కని

రంగుల చిత్ర పటము

ప్రతి 1-8 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-2-0

పి. పి. భర్తలు ప్రత్యేకము

మేనేజరు, ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము

పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు.

కారణం బ:- ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము. సంఘదురాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు కావలసివచ్చి, అందుకు జరిపితీరవలయును. టెల 0-4-0 పోస్టేజీ వేణు. ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, 7 తిలలుకెట్టి వీడి, మదరాసు.

ఆంధ్రోద్యమము.

మొదటి యే దాండ్ర మహాజనసభలయందలి

సన్మాన సంఘాధ్యక్షుల, సభాధ్యక్షుల, యువస్వామి

ములు, వారి చిత్రపటములు, సభా కీర్తనములుగలవు.

టెల రూ॥ 1-8-0. పోస్టేజీ వేణు

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, 7, తిలలుకెట్టి వీడి, మదరాసు.

సానికవార్తలు

రంగూను మెయిలు స్టీమరు:- రంగూను మెయిలు స్టీమరు ఈ నెల 10-వ తేదీ సాయంత్రము 4 గం. కు చెన్నపురి నుండి బయలుదేరును. నాటిదినము మధ్యాహ్నము 1 గంట వఱకును బర్మాకు పంపబడు ఉపాలు అంగీకరింపబడును.

చిత్రార్జునీయము:- కల్యాణిని సభవారు ఈనెల 7 వ తేదీ ఆదివారమునాడు సాయంకాలము 4 గం 5-45 కు విక్టోరియా పురమందిరమున శ్రీమత పి. నానుజేవ మొదల్యారు బి. పి. గారిచే వ్రాయబడిన చిత్రార్జునీయ నాటకమును తెలుగున ప్రదర్శించెదరు.

కలవల కణ్ణాశెట్టిగారి ధర్మ ఆయుర్వేద వైద్యశాల:- ఈవైద్యశాలలో గతనెలలో 16058 గురు రోగులకు ఉచితముగ ఔషధ సహాయ మొసగబడినది. మొత్తము రోగులలో 6900 ల మంది క్రొత్తవారు. మిగిలినవారు గతనెల వెనుకటి నెలలనుండియు మందులను తీసికొనుచుండిరి.

చెన్నపురి కార్పొరేషను:- చెన్నపురి కార్పొరేషను సభాసభ్యుల సమావేశము ఈనెల 11 వ తేదీ గురువారము సాయంకాలము 5-15 నిమి॥లకు 8వస భవనములలో జరుగును. గతనెల 19వ తేదీ జరిగిన సమావేశమున తీర్మానింపబడిన అంశములన్నియు జరుగబోవు సమావేశమున చర్చింపబడి తీర్మానింపబడును.

మైలాపూరు సంగీత సభ:- మైలాపూరులో గోపాలనాయకరు వన్నియ సంఘ పాఠశాలా మందిరమున ఈనెల 7-వ తేదీ యాదివారము మధ్యాహ్నము 4 గంటలకు కుంభకోణమువాస్తవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ, పి.ఎస్. పంచాపకేశ శాస్త్రియారుగారు కాసల్యా రామసంవాద కాలక్షేపము జరిగించెదరు.

శ్రీ కరవత్రశివప్రకాశ స్వామి:- వ్యాసరామిడిలో ఆనందాశ్రమమున వేదాంతతత్వగురువులగు కరవత్రశివ ప్రకాశ స్వామివారు నిన్నటి ప్రాతఃకాలము సమాజ జ్ఞానము నభ్యసించు మోక్ష కైవల్యము నొందిరి. వారికేబరము నిన్నటి సాయంత్రము 5. గం. కు 10వేలమంది భక్తులయెగుట ఆనందాశ్రమమతమున సమాధిస్థాపనము గావింపబడినది. వారు మూర్తీ భవించిన శాంతిగుణులు. వేదాంతసారమును శిష్యులకు తృప్తికరముగ గలిగించి ఆశ్వాసమును బారవోలిరి. జ్ఞానసాధనవిజయమును గ్రంథమువారిచే రచింపబడిరి. వారు చూడయందు శిష్యులయ నాచుకర్ తోటయందు వేదాంతోపదేశము చేయుచుండిరి.

బోయిస్కోటు.
బాలభటుల నాటకప్రదర్శనము.
జాతీయవిద్యానిధికి సహాయము చేయుటకు నిన్న సాయంకాలము చెన్నపురి బాలభటులు గోల్డెహిల్స్ లో తాత్కాలికముగ నమర్పబడిన నాటకరంగమున రెండు జాతీయనాటకములలో నుండి కొన్నిరంగములను ప్రదర్శించిరి. అందొకటి భారత మాతా నారదసంవాదమును వైదిక వైష్ణవ బ్రాహ్మణేతర (మొదల్యారి) ముఖాతి (అంత్యజు) వారల సంవాదమును ఇది ద్రవిడభావము బాగుగా ప్రదర్శింపబడినది. రెండవది రవీంద్రనాథ ఠాకూరి విరచితము. అహింసావ్రత ప్రోత్సాహకము జీవహింసాపరాక్రమముడగు రాజానకును కేవలమూఢాచారపరాయణుడగు పూజారికిని కలహము. అహింసవనిజయము. ఈ నాటకము ఆంగ్లభాషయంద్రవ్యుత్తముగ ప్రదర్శింపబడినది. మురళీగానము. గారడీ-తూత కాయుల సహాయవిధాన ప్రదర్శనము. పతాకసాంకేతిక సంభాషణము ఏకపాత్రాప్రదర్శనము మున్నగు పానిని కొందరు బాలురు బాగుగా నెరవేర్చి సభ్యులప్రశంసకు పాత్రులైరి. న్యాయమూర్తులు శేషగిరిఆయ్యరు సహజవయ్యగుగారును వారిసతీష్వణులు ఆసిబి సెంటుమ్మ అరంజేలు వాడియాగార్లును మరికొందఱు ప్రముఖులును సభ నలంకరించిరిగాని పర్యవేక్షణతీర్చు ఖండించుటకు నిన్న గౌరీనిలా సమున పెద్దపాఠసభ కరుగుకతమున గాబోలు హెచ్చుచుంది రాలేదు. అంత్యమున న్యా॥ శేషగిరియ్యరుగారు బాలభటులను ప్రశంసించిరి. ఆద్యంతములను జాతీయ గీతములు పాడబడినవి.

రాజధానిలోనుండి కమర్షల్ కళాశాలలలోని విద్యార్థులు
చున్నారు. ఇంతియగాక పెక్కు పాఠశాలలలోను
కళాశాలలలోను కళాశాలలను కావలసియున్నది. కాకినాడలో
నిత్యవరకును మెకానికల్ పాఠశాలను ప్రభుత్వమువారు
వెలకొల్పవలయును కారణము తెలియదు. కాబట్టి ఆవిరకాల
ములో ఆ పాఠశాలను వెలకొల్పదగిన నమ్మమున్నాడు.

గౌ. జి. రంగారావు గారి ట్లుప్తవర్ణనము:—రాబడిని
కృత్రిమముగా మార్గములను నూచింపదలచితిని. మనకు
ముఖ్యమైన రాబడి భూమినిస్తులును, ఆభ్యాసములనును
అయియున్నది. ఈ విధముగా సామ్యము రాబట్టుకొనుట
కంటే మెనునూ గర్వమును మెనునూ చేసినట్లుగా
చందరి అట్లు మొదలైన వస్తువులను తయారుచేయించిన ఆవి
ధముగా సామ్యము రాబట్టుకొనిన ప్రజలంతగా విచారించుట
కనకాళి ముందే. మనము 2 నలనంద వసూలుచేయుచున్న
సామ్యము వారి సౌకర్యములకై కృత్యపరులకై పోవుట కను
కోచనియును బట్టెములో, ఒకచోటను 1000 ను, మరియొక
చోట 50,000 ను, 22,000 ను 73,000 ను కృత్యపరులచే
నట్లున్నది. ఆ మొత్తము ఎందుకై కృత్యపరులచేదనో కార
ణము తెలుపదలచెను.

కృష్ణానదికి ఆనుకొనినట్టి హైదరాబాదు తరహాలోను
యొకచోట గలదు. ఆచందరి ఎంతవరకు నిజమో తెలియ
కున్నది. ప్రభుత్వమువారు ఆకుష్ణానదికి ఆనుకొనిన ఆభివృద్ధి
లోనికి తీసికొనివచ్చుటకును ప్రభుత్వమువారు సర్వవిధముల
తోడ్పడెదగిన నమ్మమున్నాడు. కాకినాడను విషయమై
కొంచెము చెప్పవలసియున్నది. ప్రభుత్వమువారు గత 7, 8
సంవత్సరము లందును ప్రతిసంవత్సరము 7, 10, 8, 6 లక్షల
రూపాయలవరకును గ్రాంటు చేయుచువచ్చి యావత్సరము
ఏమియు గ్రాంటు చేయకుండుట కనుకోచనియుగా వచ్చును.
తంజావూరులోను గల యొక్కవర్ణనము:—మౌర్యుల
మువారు మహమ్మదీయులకై చెన్న పట్టణములో మెకానికల్
కళాశాలను కట్టించి నందులకు మహమ్మదీయుల తరపున
నేను మిక్కిలికై తా. ప్రభుత్వమువారు లభించుచున్నాను
ఎల్లమెంటరి పాఠశాలను మహమ్మదీయుల బాలికల ప్రత్యేక
ముగా నెలకొల్పి చరవిషయములను విద్యనుగూడ నేర్పిం
చెదగిన కోరుచున్నాను.

హిందూవులకును మహమ్మదీయులకును వైరబద్ధములు
కన్పిచుట కనబడదు. కాబట్టి ప్రభుత్వము వారు హైదరా
బాదు మాన్యులయొద్ద వివిధమైనవిని చేయగూడదని ఒక
అర్జీనును పంపిరి ఈ పరస్పరబద్ధము లడిగించినయెడల కృత
జ్ఞుడనగుదును. ఈ విషయమై నేను యీ
సభలో పెక్కు మాటలు ప్రభుత్వమువారి నీ ప్రశ్నిం
చితిగాని లాభించినది గాదు. బ్రిటిషువారి విజయము సంపా
దకుగాక యిది గోరుచున్నాను.

గౌ. నారాయణరావుగారి వాగ్దానము:—గౌ. రంగారావు
గారి వాగ్దానము:—యొక్క పూర్తి అయిన వెంటనే ప్రభుత్వమువారు
దేశము వెల్లుపాఠశాలలముగా సభివృద్ధి చేయవలయునో ఆలో
చించవలయును. కాకినాడలోని రేవును బాగుపరచవలయు
నని కోరుచున్నాను. గౌ. దావర్ల కృష్ణాచార్యుల సభివృద్ధిపరచి
కృత సామ్యముల భూకర్షణలకై పోవుటకు యత్నించవలయు
నని కోరుచున్నాను.

గౌ. నారాయణరావుగారి వాగ్దానము:—గౌ. రంగారావు
గారి వాగ్దానము:—హిందూదేశమును పాఠశాలలముగా సభివృద్ధి చేయు
టకును కృత్యపరులముగా నుండుటకును నిదియే
మంచి తీరుగాను. కాని యొక్క ముఖ్యమైన తన సా
మాన్యము, మన ఖ్యలును చొరకుట దుర్లభము.
అయినను ప్రభుత్వమువారు పనిని ప్రారంభించిన యెడ కొది
కాలములో ఆభివృద్ధి చెందగలదు. ఆలోగ్య విషయములో
బట్టెనుండు లాక్షణబోధలకును, బాధలకును గ్రాంటులు
కల్పించబడినవి. ప్రభుత్వవిద్యార్థి విషయములో వెలుగుట్టల
వారి కొక్కరికై నను హైకోర్టు న్యాయమూర్తిపనిని నీయ
వలయునని కోరుచున్నాను.

గౌ. గార్లము ప్రభుత్వము యొక్కముఖ్యమైన, రైల్వే
బండ్ల కరెన్సీలను, టెక్సోనుదేశముయొక్క వర్తకము హిం
దూదేశముతో తగ్గించిన చెప్పిరి. కాలు వలను బాగు
చేసి వర్తక వ్యాపారముల కుపయోగపడు లాగున
చేయవలయునని కోరుచున్నాను. ఒడలుకట్టుట విషయములో
గూడ ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించవచ్చును. విద్యార్థుల
క్రింద హెచ్చుసొమ్ము గ్రాంటుచేసినందుకు సంతసముగా
నున్నది.

గౌ. రామకృష్ణగారి ట్లుప్తవర్ణనము:—విద్యార్థుల
కును, వైద్యకళాశాలను విస్తారము గాగ్రాంటుచేసి నందులకు సంత
సముగాని గాగ్రాంటుచేసి, వందలకు, ఆలోగ్యమును ఆభి
వృద్ధిచేయుట కట్టి ఏర్పాటును చేయలేదు. చేసినది అసంఖ్య
ప్రకరముగా నున్నది. పోలీసుకాళక్రింద ఆధికముగా రిలక్షుల
యాభ్యములు బహుళ: ఎక్కువమంది యువోగ్యులను నీయ
మిందు నుద్దేశ్యముతో గాగ్రాంటుచేయబడినది. ఆ గాగ్రాంటు
అవసరమని తోచుచున్నది.

గౌ. ఎ. ఎస్. కృష్ణారావుగారు కామ్యూనికేషన్ బట్టెను
విషయమై ఆభివృద్ధిచేయలేదు. యొక్కముఖ్యమైన పరిస్థితులు
మారిపోయినను కామ్యూనికేషన్ గాగ్రాంటుచేయవలయునో విద్యార్థు
లకును వైద్యకళాశాలను చేసిన గాగ్రాంటులవిషయమై ఆభి
వృద్ధిచేయవలసియున్నది. యొక్కముఖ్యమైన అందరు సామ్య
ను పోవుట కృత్యపరులచేయవలసి 2 వ్యవహారములు. మే.
బాంబాయి ప్రభుత్వమువారు చేసినట్లు మన ప్రభుత్వమువారు
గూడ ఎక్స్ ప్రెజ్ కాళక్రింద ఆధికముగా వసూలుకాబడిన
మొత్తమును విద్యార్థుల క్రింద, కాని పేషన్ క్రిందను
కృత్యపరులచేయవలయునని తెలిసికొన వసూలుల ముగుచున్నది.
వైద్యవిషయములో నింకను ఎక్కువ ఆభివృద్ధిచేయుట కన
కాశముగలదు. మనరాజధానిలో మొత్తముమీద 708 ఆసుప
త్రులు మూలముగలవు ఇంత పెద్దరాజధానిలో 708 ఆసుప
త్రులవలన విశేష వైద్యసహాయము గలగ నేరదు. కాబట్టి
యింకను ఆసుపత్రులసంఖ్య హెచ్చించవచ్చును.

సభవారు ఫలాహారములకు లేదని.
తిరిగి 8 గంటలకు సమావేశమగును.

పాంధుని పురోగమనము

ఆంగ్లదేశమున సంగ్రామమున మైయున్న సమయమున
భారతీయులలో నెప్పుంట్లుగల కష్టములను బ్రిటిషుప్రజల
కెరింగించుటకై ఆంగ్లదేశమునకు పోవుచున్న తెలంగాణ రాజకీ
యమునకు తెదల రాదని నిశ్చయించబడినట్లు తెలియుచున్నది. ఈ
ఉత్తరపుక కేసు కారణము యూహించుట కష్టముగ
నున్నది. సమయము వచ్చినప్పుడు తెలంగాణ గాని, వారి
ప్రతికూలుగాని ఆంగ్లదేశమునకుబంధు సంబంధములకు కలము
సాకర్యములను కలుగజేయుట తమ యభిప్రాయము రాజప్రతినిధి
గా రిటేనల్ చేయియున్నాడు. “సమయము వచ్చినప్పుడు”
అను మాటలలో నగ్రమేమియో మాకు తెలియదు. కాని బ
హుళ: తెలంగాణ సంబంధము ఆకాలమున బోవుచున్నదని
రాజప్రతినిధి తెలియించవచ్చును.

తెలంగాణ ప్రాధుసాధు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి
అనుమతి కలననే రద్దుపరుపబడి యుండును. ప్రాధుసాధుగమున
నాంధ్రయును సంగ్రామ నిత్యులై యున్నది, రాజకీ
సంబంధము తెలంగాణ వారికి తోడ్పడుచున్న యీ సమయమున,
భారతదేశ క స్వరాజ్యమున కాంక్షాశము గావించుట అసంభ
వమని ప్రభుత్వమువారు తెలచు పెంతయు న్యాయముకాని
తెలంగాణ యెడల నీచముగ వర్తించు టంతర్భూతికరముగ
లేదు. అట్టి రాజకీయ కృష్ణుడు తిరిగి తీసికొనింపవలెను. బ్రిటి
షు సామ్రాజ్య మిట్టి సుధిభావముం దున్నప్పుడు ఆత్మ
లాభమునకై వర్తించుచున్న వారల స్వరాజ్యోద్యమమును నడు
పుచున్నారని బ్రిటిషువారు ప్రహేళికలెను. తెలంగాణ ఆం
గ్లదేశమునకేగాక, రణరంగమునందలి సిపాయిలగూడ బోధింప
నిచ్చిన బాగుండునని మా ఆభిప్రాయము.

ఈవిషయమే సామ్రాజ్యమునకును నిష్ఠాయునని తి
లంగాణ చెప్పియున్నాడు. స్వరాజ్యములేకున్న, నైతికముం
డదు; నైతికములేకున్న, సామ్రాజ్యముండదు. తెలంగాణ ఆం
గ్లదేశమునకు బోయినను, హామురూలు వైద్యము సంస్కరము
కాదనుట నిశ్చయము.

తెలంగాణ ఆంగ్లదేశమునకు బోయింద: నిశ్చయించినను
మాట నిజమగునెడల, మన స్థితి కొంచెము చిక్కగ నుండు
ను. మొన్ననే అతిథిపూజ గావించుట, విద్యోగపబడిన
యాతకు మరల మనవద్దకే వచ్చుట సాదా నాశ్చర్యముగ నుం
డును. మన మీ పురోగమనమును చూచి సంఖ్య సీం
పవలసిందా? లేదు మాండులై పోయినది. మా అతిథిపోయి
నను, తిరిగివచ్చినను మాకు సంబంధములేదని చెప్పవలెనా?
ఈసందేశమునకై వసూలు గావించబడిన ధనమెట్లు వెచ్చింప
బడును? ప్రాధుసాధు మామెల అను నాతడు అనేక నేరముల
గావించునపు డాతని స్నేహితులు కొంతధనము ప్రోగు చేసి

ఆతని నాస్తికమునకు బంప యత్నించినట్లు. అదియొకటి. అపు
సందర్భమున నుపన్యసింపుము, “చేతిలో
ధనమున్నయెడల ఆస్తికమున కవరు బోవుదుర”ని
ఆతడుచెప్పెను. వీరిస్థితి ఆకధను జ్ఞప్తికి దెచ్చుచున్నది. హా
మురూలగ్గ సంఖ్యను కృత్రిమముగ చేసి నాపయోగించిన
బాగుండునని మాకు తోచుచున్నది.

ఈ సందర్భమున నిట్టి సందేశ మాంగ్లదేశమునకు
బోవుటకట్టి ఆస్తికతరములున్నను, తెలంగాణ ప్రభుత్వ
లకు బోకుండ నిశ్చయించుట ఆ న్యాయమని
మా అభిప్రాయము. ఇట్టివర్గ బ్రతుకునుగాని, ఇండియాను
గాని సంక్షోభములకు బదులు, స్వరాజ్యవాదముకే బలము
నొసంగగలదు. వానిని బ్రిటిషుప్రజలకు బోధింపనిచ్చి, తాము
నిజ స్వభావమును వారికి వెల్లడింప నవకాళి మొసంగబడిన
యెంతయు బాగుండును. — మదరాసు మెయిరు.

ఆంధ్రోద్యమము
మొదటి యెడంద
మహాజనసభలయందలి
సన్మాన సంఘాధ్యక్షుల, సభాధ్యక్షుల
యచన్యాసములు, వారి చిత్రపటములు,
సభా తీర్మానములు గలవు.
వెల రూ. 1-8-0. పోస్టేజి వేలు.
ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కాకా ర్యాలయము,
7, తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాస్.

శారదాంబ
ఇది శ్రీ భగవద్గీతి యను నాటకము.
సంఘమురాచార సంస్కరణమునకు మార్గ
ప్రదించుజాపబడినది. అందరును జదివి తీర
వలయును. వెల 4 అణాలు. పోస్టేజి వేరు.
ఆంధ్రప్రదేశ్ కాకా ర్యాలయము,
7, తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు

తేలుసందు
తేలుకాటువలన విషము వెల్లువలై ప్రవేశించదు.
బాధ నరముల వెంట నెద్దనరము
దగ్గరనుండిలాగుట ప్రారంభించుచు
కుట్టినవోటును బండపావునలుల
చేసిన బాధ తగ్గును. ఈ ద్రావకము
నాశకులు పరిశీలించిరి. ఇది మిగుల
పూటుగలిగి నీటివలె నుండును.
చెదకుండుటకు గాను రబ్బరుబిరడాను నీ సాలో పోయబడినది.
కుట్టినవోటు కొంచెము మంచుపోసిన బాధ మాయమగును.
అమృతాంజనము డిపో, తంబుకెట్టివీధి, మదరాస్

Special Large Type Edition
CELEBRATED NOVEL IN BIG TYPES
MARY PIRCE
Or The Memoirs of a Maid Servant.
By G. W. M. REYNOLDS in 8 Volumes
Rs. 5 Single Volume A. 12, printed in glazed
paper, and contains more than 1,500 pages.
This novel is one of the Masterpieces of
Reynolds, full of gripping and Thrilling inter
est throughout. Only a limited number of
Copies are printed owing scarcity of paper.
The virgin's kiss or the bronze Statue.
By G. W. M. REYNOLDS in 4 Volumes, Rs. 2
Single Volume A. 12. This novel is unri
valled in fluency plot and description of nature,
art and love and characters, and is one of the
excellen productions of Reynolds. Only a
limited number of Copies are printed owing
to scarcity of paper. Apply sharp:—
Superior Watch Co.,
POST BOX No. 167,
5 6 (A.) MADRAS E.

**Cancelling Passports.
Another Account.**

CALCUTTA, April 6.
The following is the latest telegram received from Colombo regarding stopping of passports of the Home Rule delegates: Mr. Tilak received a reply from H. E. the Viceroy in response to his wire allowing the deputation to proceed as far as Cape on condition to return to India if the Home Government do not modify the order. The party however, cannot proceed as no steamer will be available till the 23rd instant.

Bombay

Government's Financial Policy.

Discussion with Indian Merchants Chamber.

BOMBAY, April 5.
The Hon'ble Sir William Meyer, Finance Member of the Government of India met the Chairman and Committee of the Indian Merchants Chamber and Bureau this afternoon and discussed matters connected with the financial policy of the Government. Sir Vithaldas Thackersey, Chairman of the Chamber in welcoming Sir William Meyer referred to the restrictions imposed on fresh capital issues and pointed out that the industrial interests of India demanded that the Government should considerably relax the conditions laid down by them. Another point to which he referred was in regard to the prohibition of export of pearls which he said was causing great hardship and required favourable consideration. The Chairman in conclusion expressed on behalf of the Indian Commercial community their appreciation of Sir William Meyer's services to India and the Empire.

Sir W. Meyer's Reply.

Sir William Meyer in the course of his reply observed that as regards the Indian companies restriction act there appeared to be very little difference between the Chamber and the Government in as much as the Chamber had accepted it in principle. The Chamber was suggesting that in the interests of industrial development of India the flotation of new companies which had this development for their object should be allowed even though their operations would not be directly or indirectly useful for war purposes subject to the condition that the funds thus raised should be invested with Government until they could be used for normal purposes of the company. The industrial development of India was very dear to him but in this time of war stress the needs of the Government for funds necessary in connection with the war must take the first place and as the Chamber themselves recognised the companies they had in view would largely be unable to start work at once by reason of absence of machinery and plant required. If it were found that such a company was likely to raise money which the Government could not so easily procure direct and was willing to lodge the money with the Government for the present it would obviously be stupid on the part of the Government to put obstacles in the way of its flotation. Sir William was sure that they would all recognise they could not apply any rigid formula. Each case must be judged on its own merits and it was for this reason they were going to set up an advisory committee on which Indian commerce would be represented. He added that he relied confidently on their cordial support of the loan. As regards the matter of pearls Sir William said if any trade had to be interfered with in the interests of financing war products it was the pearl trade which related to what was absolutely a matter of luxury. In conclusion Sir William thanked the Chamber for their appreciation of his services and said that the Government of India were trustees for the people of India and he had always tried to do his best for those whose interests were for the time in his hands feeling too that the interests of India were eventually the interest of the Empire also. In the course of his long career in India he had always found Indians most cordial and appreciative in their acknowledgment of the work of these when they deemed to be their friends and the Chairmans remarks gave him further and every welcome evidence of that fact.

South India

High Prices & Rents in Bangalore.

Commission's Report to Govt.

BANGALORE, April 5.
It is understood that the committee of three members of the C. & M. Station Municipal Commission who were enquiring into the question of high prices of food stuffs and increase in house rents have submitted their report to Government recommending that early steps should be taken for regulation of prices of food stuffs, weights and measures and house rents.

Cochin Nair Regulation Commission.

Sittings Commenced in Chitpur.

CHITPUR, April 5.
The Cochin Nair Regulation Commission with T. S. Narayana Iyer, M. A., B. L., Chief Judge, Chief Court as its president commenced its sittings here from Monday examined nearly 37 witnesses and will proceed to Nemmara where a few more witnesses will be examined from to-morrow. There the Commission will break up and reassemble at Enakulam to examine a few more independent witnesses and discuss the evidence before writing up the final report. The labours of the Commission began some four months ago and up to now 324 witnesses have already been examined. Besides, interrogatories to several persons residing in Travancore and in British India, such as Sir C. Sankaran Nair C. S. E. Dewan Bahadur M. Krishnan Nair, Dewan of Travancore have been sent.

Burma

Tharrawady District

Govt. Order Further Extended.

RANGOON, April 6.
In a proclamation dated the 27th October 1917 the Government declared that Tharrawady District had been found to be a disturbed state and owing to the conduct

of inhabitants it was expedient to increase the number of Police within the district. The proclamation was to remain in force for five years from the date on which the additional force should be entertained. The Lieutenant-Governor directed that the proclamation be continued for a further period of six months commencing from the 17th October 1917 and has now extended it for a further period of 3 months.

Development of Indian Trade.

Mr. De P. Webb's Speech.

KARACHI, April 5.
Speaking at the annual meeting of the Karachi Chamber of Commerce Mr. M. D. P. Webb, Chairman said he was not aware that the English or Scotch, or Irish merchants in India had any privilege or advantage whatever over Hindu or Mahomedan or Parsi or Greek or Japanese or even German merchants. All had worked on exactly same terms and with same possibilities before them so far as Government were concerned. English merchants in India could not possibly benefit themselves without at the same time benefiting those with whom they trade. Thus the more India prospered the more they prospered and vice versa. They were most anxious therefore to co-operate in every way in the development of trade with the peoples and the Government.

Latest Telegrams

(REUTER).

UNCORRECTED.

LONDON, April 5. (1-20 p. m.)
British communique says:—There was heavy fighting yesterday afternoon and late in evening between Luce river and Somme. Enemy, employing strong forces, delivered repeated assaults and these were beaten off with loss to enemy, but we were slightly pressed back to eastward of Villers Bretonneux, where our positions were maintained. Enemy's artillery northward of Somme was active during night in neighbourhood of Buequoy and in Scarpe valley. Our artillery engaged hostile concentrations in neighbourhood of Albert.
Italian communique says:—Enemy is maintaining a persistent and harassing fire on Asiago Plateau. We dispersed parties on western slopes of Orlier and engaged troops on move to rear between Jussagana and Conegliano. There is remarkably intense artillery fire along Piave.
745 Norwegian vessels aggregating 1102000 tons gross have been lost through war causes up to March 31st and 946 sailors drowned. Fifty three Norwegian vessels, of which crews exceeded seven hundred are missing. It is believed that two thirds of them are war losses.
Derby and Hodge have approved proposal to found a Maude Memorial Convalescent Home for men maimed or crippled in war, preferably men who served under Maude.

**ఓరియంటల్ గవర్న
మెంటు సెక్యూరిటీ**

భీమాకంపెనీ లిమిటెడ్

సం! 1874 స్థాపితము హైదరాబాదు, బొంబాయి.

నిలువసాము 5 కోట్ల రూపములు

ఇంతవర కిచ్చి వేసినది 5 కోట్ల

రూపాయలు

ఈ ఓరియంటల్ కంపెనీలో చేరుబడెను,
ఎంద్రావమెంటు భీమాకన్న సురక్షితముగా పెట్టు
బడి వేరొకటి యుండదు. అందువలన పాలిసీదారు
నకు వృద్ధాప్యదశయందు నమ్మక మగు ఆదాయ
మును సమకూర్చుటయేగాక, పాలిసీదారునికి అకా
లమరణ మగునేని ఆతనికిటుంబమునకు జీవకో
పాధియు కలుగును. స్థిరముగా ఆదాయములు తేసి
వారలకును పెద్ద కుటుంబీకులకును ఇది చాల
సౌకర్యముగా మార్గము. (672)

**WANTED Agents & Canvas-
sers in Telugu Districts**

APPLY TO:—

**W. St. John Church,
Branch Secretary.**

ORIENTAL ASSURANCE BUILDINGS,
Post Box No. 8, Madras.

**ఆంధ్ర ప్రదేశ్ నామ దివ్య వారి
దివ్య ష ధ ము లు.**

ఉ.	ఉ.
కంఠపూర్ణము కంఠపూర్ణము ...	0.2
కీర్తనసామంతము మూలము అక్షరమునకు ...	1.4
దంఠపూర్ణము పండ్లపూర్ణము ...	0.8
వజ్రసూర్యము ధాతుపూర్ణము ...	1.0
జ్వరహరి జ్వరములకు నీసా 1.8 ...	0.12
మూలకంఠకంఠము దర్శి 1.8 ...	0.12
రేయమందు తెలుగుపూర్ణము నీసా 1.8 ...	0.8
గ్రామంజనము కంటివ్యాధులకు ...	0.4
కలరామూలము వాంతిభేదములకు ...	0.6
గజ్జికంఠము గజ్జికంఠము దర్శి 1.8 ...	0.4
వామకంఠము నీసా 1.8 ...	0.8
శేలము కందు నీసా 1.8 ...	0.4
తామర శేలము; తామర, శీటకు ...	0.8
కర్పూర శేలము దర్శి 1.8 ...	0.4
కుర్రుద్రావకము నీసా 2.8 ...	1.0
కన్యకా కిరగట్టులకు దర్శి ...	1.4
కన్యకామూర్తి ఉబ్బసములకు దర్శి 1.8 ...	0.8
వాయు పుష్పములకు కందు ...	1.0
కూపిని శేలము శేలములకు దర్శి 0.12	
కోమలహరి శేలములకు దర్శి ...	0.8
ఉబ్బసములకు కందు నీసా 1.8 ...	1.8
కన్యకామూర్తి పెద్దవి, కుంటవి 30.8 ...	0.10
కుఖిలోగి మూలము ...	1.0
కుఖిలోగి శేలము పుండ్రము ...	1.0
విశేషము కుఖిలోగి దర్శి 1.8 ...	0.8
గ్రహాణి మూలము దర్శి 1.8 ...	0.8
కీరకేదన మూలము కలకంఠములకు ...	0.12
కాలినపుండ్రము నూనె నీసా 1.8 ...	0.8
శక్తికంఠము నీసా 1.8 ...	1.0
కుసుమారి మూలము, కుసుమవ్యాధులకు ...	1.0
కుందుకు నూనె నీసా 1.8 ...	0.8
కుందుకలశేలము, ముఖకాంతికి ...	0.8
కుసుమ శేలము కిరగట్టులకు ...	0.8
కర్పూరహరి చెవిపోటుకు ...	0.8
బాలాది మూలము కులబద్ధమునకు ...	0.8
జంతువారహరి ఎమిడికలకు ...	0.8

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ నామ దివ్య, మద్రాసు అందు బొంబాయి.

అమృతాంజనము
అమృతాంజనము సిద్ధపథము.
చక్కని దర్శిలో నూనె 1.8 0-8-0
కలకంఠములకు మూర్తి. పార్వతి నామము
బారదోలును. వాయుపుష్పములకు పోగొట్టును.
నువాసనగలిగి యుండును. ప్రతియుండునుండదగినది.
దీనిని విశేషములలో కూడ వాడుచున్నాడు

అమృతాంజనం దివ్య, 6, తంబుకెట్టిపేట, మద్రాసు, లేక 109 ఫ్రెడిరోడ్డు ఫోర్టు బొంబాయి.

The Great War.

(o)
(Reuter's Agency)

Battle Resumed Violently.

Confidence in Allied Countries.

Enemy Gains Ground South of Somme.

Western Front

Enemy Resumes Attacks.

(9.25 P.M.)—The Press Bureau states that north of the Somme the situation is unchanged. The enemy south of the Somme launched heavy attacks early this morning against the British and French. The enemy progressed on the British front in the direction of Hamel and Vaire Wood. The British beat back the attacks elsewhere with considerable loss. Fighting continues. The enemy gained ground against the French on our immediate right in the angle between the rivers Luce and Avre.

Where the Enemy Advanced.

Good Work by Cavalry and Airmen.

(11.10 P.M.) A British communique says:—The enemy this morning, after heavy artillery fire, strongly attacked on the whole front between the Somme and the Avre. He was repulsed on the right and the centre of the British front, but upon the left the whole weight of the assault succeeded in pressing us back a short distance in the neighbourhood of Hamel, where fighting continues. An enemy attack in the afternoon westward of Albert was completely repulsed. The Canadian Cavalry Brigade has greatly distinguished itself, during the past few days, in heavy fighting southward of the Luce, being engaged in many successful actions, both mounted and dismounted. Our aviators made several flights in spite of unfavourable weather. A fight occurred during a clear interval between two very large formations, in which we brought down twelve machines. Five of ours are missing.

Battle Resumed very Violently.

(2 A.M.)—Last night's French communique said:—The battle was resumed very violently this morning north of Montdidier and still continues. The enemy launched enormous forces on a front of fifteen kilometres from Grivesnes to the north of the Amiens-Roye road, revealing a determination to break the front at all costs.

French Shatter Assaults.

Hitherto, we have identified eleven enemy divisions; the French inexorably resisted the attack of the assaulting masses, which our artillery mowed down. The Germans, notwithstanding efforts ten times repeated, only succeeded at last, and after sanguinary sacrifices, in gaining some hundreds of yards of ground, capturing the villages of Mailly, Rainval and Moriel, whose adjacent heights we held. Grivesnes was attacked with special fury, but retained by the French, who shattered all assaults and then counter-attacked at this point. Artillery fire was active between Montdidier and Lassigny.

Heavy Enemy Shelling.

Reuter's correspondent at the British Headquarters, wiring to-day says:—Rain continues steadily and the ground is mushy. This of course affects the Germans more than the Allies, because they are moving across battle-pounded country honeycombed with shell craters now brimful of water while our communications are practically untouched. The enemy is heavily shelling the Arras sector with gas shells.

Awaiting New German Onslaught.

Confidence in Allied Countries.

The public here and in France is breathlessly but confidently awaiting the resumption of the German onslaught. Deputies who have returned to Paris from their constituencies state that they found no trace of nervousness in the whole of the country. The people are heartened by the latest news from the front and are absolutely confident in the army's ability to foil the enemy's next move.

Preparing Germans for Disappointments.

Meanwhile the German press is busy counselling its readers not to expect too much. The "Cologne Gazette" says that extraordinary rumours prevalent in Germany regarding the extent of the German victory are inspired by the enemy who are exaggerating German success for the purpose of depressing the masses through subsequent disappointment.

A correspondent of the "Frankfurter Zeitung" says:—Hitherto it has been impossible exactly to estimate the German losses. But it is unnecessary to jump to the conclusion that they are enormous because victory is difficult. The paper states that the enemy's resistance is hardening, favoured by stormy rainy weather, which is hampering the offensive.

The military expert of the German Swiss "Zurich Post" says:—The Germans are unable to hinder the carefully planned deployment of British and French reserves, and the continuance of violent attacks demands immense sacrifices.

The "Frankfurter Zeitung" attacks F. M. von Hindenburg for attempting to over-run the Scheldt. It appears that F. M. von Hindenburg telegraphed to the Vice-President of the Reichstag:—"The fresh supplies of blood forced upon us have not been made for nothing."

I know that the Reichstag understands this and that it will champion a strong German peace". The "Frankfurter Zeitung" says:—"With all respect and admiration for our great commander, we feel that F. M. von Hindenburg's intervention is very serious for the Fatherland. He is encouraging the Pan-German annexationists who are already exploiting the western offensive for the purpose of altering the Reichstag's war aims policy."

The German Losses.

Meanwhile Reuter's correspondent on the French front gives an idea of the German losses already disquieting the Fatherland. He says: Statements of prisoners, which have been carefully checked, show that the losses of several German divisions, which the correspondent names, chiefly the Guards and Bavarians, ranged from twenty-five to forty-five and even seventy-five per cent. of their strength.

German Activity Not Clear.

It is not yet clear, whether the new battle amounts to resumption of really offensive, or in a series of hammer blows similar to the 7th which Germans delivered for many weeks after the failure of the first phase of attack on Verdun. Reciprocal raiding activity at Rheims may indicate more important events in that region.

Enemy Held Before Amiens.

A French semi-official statement declares, that the enemy is held in both French and British sectors before Amiens, and is unable to develop a plan of outflanking the city. French reserves are now making their presence felt.

American Army Occupy Meuse Heights.

Reuter correspondent with American Army in France says:—The American force is now occupying a sector of the Meuse heights south of Verdun. The enemy yesterday made raid here after heavy bombardment.

Another Three years of War.

LONDON, April 4th.—Mr. Gerard speaking at Florida forecasted another three years of war. He expressed pleasure that America was awaking to the German danger. Germany, if able, will treat her worse than Belgium in order to make her pay the war bill. He mentioned the possibility of Germany drafting men from territory we used to call Russia. ("Land & M. Gazette" cables)

Next Enemy of Effort.

A correspondent expresses the opinion that it is impossible for the next enemy effort to equal the shock of 31st March. During the past 12 days his wastage has been incalculable. Every mile is strewn with his dead. ("C. & M. Gazette" cable.)

A German Governor's Prediction.

AMSTERDAM.—Herr Michaelis, who is taking up the Governorship of Pomerania, in a speech at Benneckestein said:—Germany would suffer war distress after the war. Scarcity and high prices as regards food and clothes would remain. The burden of the debt would necessitate State control of raw materials. He admitted that the Germans were also to blame for the war, because Mammou ruled. He would rather renounce a war indemnity than see the people sink into materialism. A simple domestic life must be their duty after the war.

Premier Visits Battle Front.

The Press Bureau states that Mr. Lloyd George has returned after a visit to the front with M. Clemenceau. They visited F. M. Sir Douglas Haig, General Petain, Generalissimo Foch, General Pershing and General Bliss.

Allied Military Situation.

PARIS.—M. Clemenceau, the French Premier, returned from the front on the 3rd instant. A correspondent asked for M. Clemenceau's impressions. The Premier replied excellent impressions. They could not be better. Battle is not finished and will still be hard, but we shall win.

France's Message to Italy.

PARIS.—Replying to a congratulatory telegram from King Victor Emmanuel President Poincare telegraphed. "The enemy's offensive undoubtedly has in store for him a cruel and final disappointment."

Bombardment of Paris.

PARIS.—A long range gun bombarded Paris yesterday. One person was wounded.

German Lie Exposed.

A correspondent calls attention to a statement in a German communique, that our attack at Aylotte was repulsed. The truth is that the attack was a bigger success than at first reported.

Great Britain

Labour and the War.

LONDON, April 5.

In view of the situation at the front, the Labour Party has postponed the meeting in London on the 9th April, which should have inaugurated a War Aims campaign.

General Gaselee's Funeral.

LONDON, April 5.

The funeral of General Sir A. Gaselee took place at Guildford to-day. General Sir Archibald Hunter represented the King, who telegraphed condolences to Lady Gaselee, saying he had known General Gaselee for many years and he would be greatly missed by the army and India.

France

Socialists' Patriotism.

LONDON, April 5.

PARIS.—The Secretary of the French Federation of Labour, in announcing the postponement of the visit of the French Socialists to the United States says:—"Socialists are agreed that this is not the time to try and end the war but to defend the country."

Russia

Armenians' Success.

LONDON, April 4.

M. S. W.—The Armenians have recaptured Ezeroun.

SITUATION IN RUSSIA.

Germans Taking Offensive.

Grain Seized and Exported.

LONDON, April 5.

MOSCOW. Large columns of Germans are taking the offensive against Kharzoff from Poltava and Vorozha. The Soviet Units opposing the enemy have occupied the station of Paul, where they are organising a base of operations.

PETROGRAD.—It is reported that the Germans have seized at Poltava fifty thousand tons of grain, which they are busily exporting to Germany.

Allowance to Ex-Tsar.

PETROGRAD.—The Ex-Tsar's family, who have been receiving subsidisations and several of whom are consequently in, will be granted a monthly allowance of three hundred roubles. A series of Anti-Jewish programs has occurred in Ukraine.

Russia Fettered by Treaty.

Russia Recognise Allies' Right to Interfere.

PETROGRAD. The Conference of the Right Wing of the socialist parties and Cadets at Moscow passed a resolution declaring, that, as the terms of the Brest Litovsk peace treaty do not allow Russia to organise resistance to German imperialism, the Allies have grounds for an attempt to organise a defence for Russia. Such a step, is undertaken by all the Allies, would enable the organisation of the internal forces of Russia, but it must avoid the character of occupation, punitive expedition, or interference with Russian internal affairs.

Murmur Railway Menaced.

British Press Warning.

LONDON, April 5.

The "Times" draws attention to the danger of Germany obtaining an open port and naval base in the Arctic as the result of the Finnish White Guards advance from Lammeters and says that such development would materially affect our whole naval position. It emphasises the necessity for the Allies keeping the Murmansk Railway open.

Germany and Finland.

German Troops Landed Under Agreement.

LONDON, April 5.

STOCKHOLM.—It is stated that forty thousand German troops have landed at Hangö in Finland, with three hundred guns, two thousand machineguns and armoured cars.

Naval Troops Landed.

AMSTERDAM.—A Berlin telegram states that German naval forces have landed troops at Hangö in South Finland.

Agreement with Finnish Government

(The Germans have landed in Finland under agreement with Finnish Government.

Situation in Siberia.

Armed Enemy Prisoners Menace.

London, April 5.

NEW YORK.—A message from Moscow states, that Captains W. L. Hicks, and W. B. Webster of the British and American Armies respectively whom M. Trotsky invited to inspect the conditions the Siberia have telegraphed from Irkutsk, that after visiting all important points on the Trans Siberian Railway from the Urals to Omsk, they are convinced that rumours that thousands of Austrian and German prisoners have been armed, and are threatening the railway are greatly exaggerated.

Russian Districts of Caspian.

Persian's Attempt to Annex Them.

LONDON, April 5.

PETROGRAD.—Persian population in Linkeran and Salyan districts of the Caspian Sea made an armed attempt to annex the districts to Persia, but they surrendered after bombardment by Russian ships.

Canada

Fire in Canadian Shipyard.

LONDON, April 5.

TORONTO.—Fire has destroyed the Thor iron works which were engaged in shipbuilding. The firemen saved a large vessel which was almost ready for launching.

Japan

Japanese Ships for U. S.

LONDON, April 5.

TOKIO.—By an agreement concluded with the United States, Japan gives America 450,000 tons of shipping of which 150,000 will be immediately supplied.

Central Powers

Responsibility for the War.

A German Comment.

LONDON, April 5.

AMSTERDAM.—Herr Harden, writing in "Die Zukunft", defends Prince Lichnowsky. He says:—"It is unnecessary for such a man who is wealthy and holding such a high political position, to prove that he loves his country which is the source of all his power and glory. Moreover the essential facts are admitted by Herr von Bethmann-Hollweg in his White Book. Here Harden states the reason is in proving that Germany agreed to Austria-Hungary's action against Serbia knowing that it might lead to war with Russia and adding that Prince Lichnowsky merely amplified his."

ప్రజాభిప్రాయములు

విలేఖకులకు సూచన

బయోగ్రాఫు; పితామహుల పురవాసి; వింతలో వింతి మరయొకవింత. ప్రకటింపలేనందునకు విచారించుచున్నాను— సంపాదకుడు.

I ఆంధ్ర నిధి.

అయ్యో, మా గ్రామమును కొండ వేంకటప్పయ్య పంతులుగారిచే చెప్పబడి ఆంధ్రోద్యమము గురించి ప్రజలు సవిస్తరముగా తెలిసికొనబడి కాశ్యోతనిధిలోకి మా గ్రామము నుంచి రెండు సంవత్సరములనుంచి మా శక్తికొద్ది యివ్వదగినవారు యివ్వదగినట్లుగా యిచ్చినందున ఆ మొత్తము గుంటూరుమండల కార్యదర్శిగారి నద్దకు చేర్చుకున్నాను గాన ఓ ఆంధ్రసోదరులారా! మీ శక్తికొలిది ఆంధ్రోద్యమముకు ధన మిచ్చి తోడ్పడుదురని నమ్ముచున్నాను.

మన్నవ గ్రామవాసి.

II ప్రజాప్రబోధము

అయ్యో, గుంటూరుజిల్లా సంఘము పత్రికను మా కబ్బుమునకు మాధవ పెద్ది కాళిదాసు దివ్య-వివల్ గారు గత నెల 24వ తేదీని విచ్చేసి ప్రతిక్రినివాసయ్యగారి గృహముందు సభగావించి యుండిరి. మాతాలాకాలాని గ్రామములందు గ్రామసంఘముల నేర్పరిచి జనసామాన్యమునకు రాజకీయ విషయములందు అభిరుచి కలిగించు నిమిత్తము కొందరు ప్రముఖులు వివిధ గ్రామములకు వెళ్లి పనిచేయుట కంగీకరించిరి. మరియు బాటియదివద్దకు ద్రవ్యము వసూలుపరుచునిమిత్తము ఒక ఉపసంఘ మేర్పరుపబడినది.

పి. శ్రీనివాసయ్య.

ఒంగోలు పట్టుగ్రామ స్త్రీడరు

III

ఆర్య వైశ్య అన్నదానసమాజము

అయ్యో, శ్రీకాళికాకృపాపరమేశ్వరీ ఆర్యవైశ్య అన్నదానసమాజపు స్వగృహప్రవేశోత్సవము గతనెల 15 తేదీని జరిగినది. 18వ తేదీని పాంచరాత్రాగమరీత్యా ఉభయవాంచారి సహితముగ లక్ష్మీనారాయణప్రతిష్ఠయను కన్యకాపరమేశ్వరీ ప్రతిష్ఠయను సమాజపు స్వగృహమునందు నెల్లూరు పురవాస్తవ్యులగు శ్రీమాన్ కొమండూరు యోశియావల్లి శింగార చార్యులు గారును మైదరాబాద యిలాకా శివసగల్లా గ్రామస్థులగు శ్రీమాన్ తులజ రామానుజాచార్యులవారును యజ్ఞకులుగానుండి ప్రతిష్ఠాకార్యములు జరిపిరి.

వైశ్యుడు.

IV

చిత్రలేఖన ప్రదర్శనము

అయ్యో, ఆంధ్ర కలకళాకాల యొక్క చిత్రలేఖన ప్రదర్శనము గతనెల 22 తేదీని కొండా వేంకటప్పయ్యపంతులుగారి ఆధిపత్యముక్రింద జయప్రథముగా జరిగినది. ఈ సూతన చిత్రలేఖన అక్షరములు, అచ్చులు, వాల్చులు గుణితములు కలిగియున్నవి. ఇందు రెండు, మూడు, నాలుగు, ఆక్షరములు కలిగిన, ఉద్దేశములను దెలుపు చక్కని ఆకృతు లేర్పడును. ఒక వత్సర మధ్యసించ వలసిన ప్రభువు చిత్రలేఖనము ఈ అక్షరముల ద్వారా ఆరమాసముల కలవడును. ఈ కళాకాలముందు చిత్రలేఖన విద్యార్థులెల్లరు ముందుగా కొలతల ననుసరించి ఈ అక్షరములను అభ్యసించవలెను. ఈ అక్షరములను ఒకదాని కొకటి కలుపుచు వచ్చిన విద్యార్థులకు స్వాతంత్ర్యక్షేత్రముగ మేర్పడును. గుంటూరునందు జరిగిన ఈ ప్రదర్శనమునకు మూడు వందలకు పైగా పురప్రముఖు లుబెంచి సభను జయప్రథము గావించిరి.

నూతులపాటి నరసింహం

V

విందుల వ్యాజ్యము.

అయ్యో, కాకినాడమ్యూనిసిపల కన్సిలులు వైరుమాన్ రావుబాద్దరు కొమ్మిరెడ్డి మార్కనారాయణమూర్తి నాయుడుగారికిని, రావుబాద్దరు రఘుపతి వేంకటరత్న మనాయుడుగారి

కిని దొరతనమువారు దినాక బహద్దరు బిరుదము నొసగినందుకు, వారిని గౌరవించుటకు గాను ఫిబ్రవరి 6 తేదీని మంచినీటి తులాయి చెరువు యావరణమున మ-రా-రా-శ్రీ, నాశం పద్మ వాధముగావును ముత్రా మాణిక్యము గారును పురమందలి యూరపి నుడ ఇండియా ప్రముఖులకు విందు సల్పిరి. ఇండియనుల ఫలాహారములకు శ్రీ. కృష్ణారావుగారును హోటలు యజమానునకు జట్టిపచ్చిరి. ఆనాడు తానందజీసిన వస్తువుల విలువ రు 70లకు తా నెన్ని సారు లడిగినను తనకీయ లేదని, కృష్ణారావుగారు ముత్రా మాణిక్యముగారివైర దానిని రాబట్టు కొనుటకు కాకినాడ డిస్ట్రిక్టు మునసులకోర్టులో దావా దాఖలు చేసిరి. పద్మవాధముగారును తానును సమానముగా సొమ్ము చెల్లించుటకు బాధ్యులము గాన, పద్మవాధముగారిని కూడ ప్రతివాదిగ చేర్చవలయునని మాణిక్యముగారు వాదించిరట. ఈ వ్యాజ్యము ఏప్రిలు కడపటివారమున విచారణ జరుగును. కాకినాడ. ఒకరు.

VI

కృష్ణా నార ప్రత్తి యంత్రాలయము.

అయ్యో, ఏప్రిల్ 7 తేదీ ఆదివారం జనరలు మీటింగు అనియు భాగస్వాముల అనుమతిమీదను బోర్డువారు ఆంగీకారం ప్రకారం, షేరు 1-కి రు 25 లు పంచివెట్టబడు ననియు 1917 సం. తాలూకు ఝడతాపట్టి బట్టి తెలిసినది. గతమును సంవత్సరములు తాలూకు, లాభంక్రింద ఈ ప్రకారం పంచి వెట్టినప్పటికిని ఇంక సొమ్ము నిలువయున్నది. తక్కువభరణి కొన్నటువంటివారి నిలువ యుండుటవలనను, బాబూధర బాస్తిగా నండుటవలనను, ప్రస్తుతం లయిట్లు తెప్పించి, రాత్రికి గంటల వరకు పని జరుగచున్నందున బాస్తి, సరకు తయారు అగుటవలనను, ముందు సంవత్సరం యింకాబాస్తి, లాభమునమ్ముటకు సుబేహము మేమియు కనిపించదు. రు 100 షేరు 175 వరకు గిరాకిగా కొన్ని రూ 200 అయినను దొరకుటలేదు. షేరులేవారు చాల విచారించుచున్నారు. గాన కంపెనీలో నిలువయు 515 షేరు ధర లిమిటుగగాని, వేలం పాటగగాని, విక్రయించినచో లక్షరూపాయల వరకు ఫండు క్రింద నిలయుండి యితరులవద్దకు వడ్డీకి వెళ్ళ నవసరములేదు. షేరులేవారికికూడ షేరు లభించినందున చాలమంది సంతోషించెదరు. అట్లు విక్రయించినచో 5000 షేరుకు లాభము పంచి వెట్టవచ్చును. ఈ కంపెనీ యంతవరకు వృద్ధి లోనికి తెచ్చిన, దయరక్తధ్దురు మోతే గంగ రాజు శ్రేష్టి జమీందారు గార్లకు వందనములు సమర్పించుచు, షేరు ఆద్యకము విషయములు ఆలోచించెద రని నమ్మి యంతటితో ముగించి నాను. షేరు హోల్డరు.

VII

భాషాప్రయుక్త రాష్ట్ర సిద్ధాంతము.

అయ్యో, ఈ విషయమునుగూర్చి ప్రతికా ముఖంబున చర్చలు జరుగుచున్న పింగళి పాఠకులకెల్లరకు విదితమే. కొందరు సామ్రాజ్యభావన సభయందీ ధీతి రావలయు. ప్రస్తుత ముపపాదించుట అయుక్తమనియు, అనాలోచితమనియు, అసమయమనియు వాక్రుచ్చుచున్నారు. కాని యీవిషయమందలి సత్యాసత్యములు మాతృదృష్టిని పరిశీలించినచో శర్మ గారుపపాదించిన సమయము సముచితములోనే యున్నదనియు అనాలోచితమున, అయుక్తమును గాదనియు తేలుచున్నది. స్వపరిపాలనాభివృద్ధికి రాష్ట్రములు భాషాప్రయుక్తములుగ విభజింపబడవలయును. ప్రస్తుతమున్న రాష్ట్రవిభజనను ప్రజలకు బాధ్యతగల పరిపాలనా వృద్ధికి అవకాశమని అందరికి తెలిసియుండును. శర్మగారు ఏకభాషా ప్రచారకాగల రాష్ట్రములను యేర్పరిచి భాషాయందే కానకాగలలోచనలను పరిపాలనావ్యవహారములను, అనగా రాజకీయవిషయములను నడుపబడ వలయుననుట సురేంద్రనాథ టెన్టీ, శ్రీనివాసశాస్త్రి, జిన్నా, గార్లకు వ్యతిరేకమై వర్తించినను, తక్కుంగల మహానీయులకేమి, ఆంధ్ర, కన్నడ, మహారాష్ట్ర, ప్రభృతులకేమి వ్యతిరేకమును, అనాలోచితమును, పుట్టింపబాలను. ఇప్పుడున్న అభిభావరీత ప్రభుత్వము, రాజోవు ప్రజాప్రభుత్వము, ప్రముఖతరముగను, అతియోగ్యముగను, నున్నదని “సర్వంటు ఆఫ్ యిండియా” పత్రికయందు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు నెల విచ్చిన విషయములనుబట్టి చూడగా, నిజము నిలుకడమీదగాని తేలదను సామ్యము స్ఫురించుచున్నది. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రము లేర్పడిన యెడల ప్రాథమిక, సెకండరీ, యూనివర్సిటీలకు కలుగుచున్న వ్యయములో చాలమట్టుకు తగ్గగలదని శర్మగారు చెప్పినవిషయము వాస్తవము. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములవలన స్వపరిపాలన సమస్య దుర్భరమగుననియు, దీనిమాట తలపెట్టినచో తృటిలో లభించగలదనియు, చెప్పెడు ప్రతిపత్తులమాటల తక్కువేమక దూరదృష్టి నాలోచించి ఆంగ్లోజన చేయుదురని నమ్ముచున్నాను.

కొన వేంకటరాయ శర్మ.

VIII

ఆంధ్రోద్యమము

అయ్యో, ఆంధ్రోద్యమము అనుబంధమైన కాశ్యము; ఆనిర్వచనీయమాంశము. ఇట్టి దుష్టమైన పని నిర్వర్తించుటకు తొలగింపు ధనము, అవశ్యకము. ఇది ఎట్లు సమకూరు నా అని మన స్సునకు ఆంగ్లోజనయేర్పడును. కాని ఇన్ని విచారించిన యీకార్య సాకల్యము నిమిత్తము ప్రతిపంథలమందును ఒక్కొక్క వేతన రహితలేక సహిత సంఘము అవశ్యకమై ఉన్నది. ఈ మండలసంఘములకు ఒక్కొక్క తాలూకాయందు అధ్యక్షులు 2 ఉపసంఘము అవసరము; ఈసంఘములు సంచారసంఘములై ఉండవలయులు; ఏలననగా ఆంధ్రోద్యమము, దాని అవశ్యకత, ప్రాప్తలాభములు, భావిసాభ్యాగము, యీ మొదలైనవి తెలియజేయుటకు, లేక, తెలిసికొనుటకు, యిట్టి సంఘములు లేనివి మన మనోపరిత్యక్త వాంఛ సాఫల్యమైనది కానేరదు గాన ఆంధ్రయువకులను మేలుకొల్పుటకై నేను ఈ యుద్యమమందు తోడ్పడి మీ కార్యకూరత మాపుటకు హెచ్చరించుచున్నాను. ప్రభువునకు మండల సంచార సంఘముచేత నేమి, లేక తాలూకా ఉపసంఘము చేతనేమి ప్రతిగ్రామమునకు వెల్లి ఆంధ్రోద్యమము విషయము భావించుటలు మొదలైనవి ప్రజలకు బోధపడునట్లు చెప్పి పిదప ఆంధ్రోద్యమ వ్యాప్తికొరకు ధనమావశ్యము మొదలైనవి చెప్పి కాశ్యోతనిధి తయారుచేయించి వారి ఉత్సాహము ప్రకారము యిచ్చుకొని వారు వారి శక్తివంచనలేకుండ సాయకురు 1-0-0 యిచ్చుకలచుకొన్నను లేక ఇంకా ఎక్కువ యిచ్చుకలచుకొన్నను తాన ఇక్కాలములో యిచ్చుకలచుకొన్నది ఎన్నిరూపాయలకు వడ్డీ అగునో చూచుకొని ఆ మొత్తము ఒకే సారియిచ్చినచో అందులవచ్చేవడ్డీతో కార్యసాహకులము వరకు అనగా కాశ్యోతనిధిలో ప్రతిసంవత్సరం జమాఖర్చు చేయించబడును, గాన యితర బీదరయతులు మధ్యరకం ఆంధ్రులు తమ శక్తికి అతిక్రమించకుండా ఎకరమునకు మూడు వైసలు చొప్పున ప్రతిసంవత్సరము చెల్లించునట్లుగా చెప్పటకు యీ ఆంధ్రోద్యమము గురించి వారలకు బోధపర్చవలయును. ఇట్లే మధ్యసభ తిరుమలలో ఎప్పుడు ఎవరిచేత ఉపజేరింపబడెనో కాని యీ రోజునకు కాశ్యోతముగా పనిసాగుచున్నది. అట్లే మనము ఆ మాగ్గమును (అనగా, వైస వికరించిన కాశ్యోతనిధిని సమకూర్చుట) అకలంబించినచో అనలికాలములో మనము మన ఆంధ్రసోదరులతో మన ఆంధ్రరాష్ట్రము చుట్టవచ్చి కార్యము నిర్వర్తించగలవారము కాగలము; లేనిచో, యిచ్చుకది ఎకరోపహింతురు అని ఉపేక్షించిన ప్రతిఆంధ్రుడు తన బాతికి కళంకభూతుడు కాగలడు. ఇప్పుడు ఆంధ్రయువకులు మేలుకొననిది పని సాగుట దుర్లభము. మాతృసేవయే శ్రేష్ట సేవ, “సమాతు: పరదైవతమని శృతులు విసబడవా? గాన ఓ ఆంధ్రయువకులారా, నేనేగ మేల్కొని మీ భావికృత్యముల యందు యేచురకుడి.

తమ సోదరుడు.

IX

సర్వజన సామాన్యభాష.

అయ్యో, ప్రాచీనైందవారులభాష శేషభాష: అనగా (హిందీ). ఉత్తర హిందూస్థానములోను, పంజాబులోను, ప్రచారముగా నున్న ఆర్యసమాజవాద్యులమంతయు హిందీలోనేయున్నది. వీనినిబట్టిచూడగా మనదేశభాష పూర్వము హిందీయనియే తేలుచున్నది. ఇదిగాక “సల్లూరి మార్తాండవిజయ” అను హిందీ గ్రంథ రాజమువలన, శ్రీయుత బాలగంగాధరతిలక్, మహాత్మాగిరించంద్ గాంధీగారు మొదలగు మహాత్ములవాదము నిజమనకతప్పదు. మరియును, చెన్నరాష్ట్రములో కొన్ని భాగములలో తప్ప, తక్కిన భరతఖండమందెల్లడల సర్వసాధారణముగా హిందీభాష వాడబడుచున్నది. అనగా 20 కోట్లకంటె పెక్కుమంది హిందీ మాట్లాడుచున్నారు. ఇక, ఉరుకుకును, హిందీకినిగల సంబంధ మించుక విచారితము. ఎంచినాడ నీరెండుభాషలు నొకటియే. (షెమ్సెట్ ఉలామా ఆజద్) అనుగ్రంథములో నిట్లున్నదని తెలియవచ్చుచున్నది. ఇప్పుడు అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయములో ప్రవేశపరీక్షకు నిర్బంధపరీక్షగ్రంథముగా నీ పుస్తకములోని ముఖ్యపద్యము లొకపుస్తకరూపముగా జతకూర్చబడినది గాన, నోచదువరులారా! ఇకనైన, ఉరుకు, హిందీ, ఒకటియేయని గ్రహించి మీ పెదవారములు మాని, హిందీని

సర్వజనసామాన్యభావగా నేర్పరుపుడని ప్రభుత్వమువారిరాయ బ్రాయలతో చెప్పుకొనుడు. ఇంకా చూడుడు "అజడ్" అనునతడు యవనుడు. (తురక) తన యుద్ధదావాబ్బయి చరిత్రలోకాడ నిట్లు వ్రాసియున్నాడు. "ఉరుదూ" "బ్రాహ్మ" వసుండి వచ్చినది చెప్పుచున్నాడు. తన ప్రభువాక్యము లోనే ఇదమితమని చెప్పి, ఉరుదూసంబంధము, హిందీతో కలదని విస్పష్టముగా వ్యక్తపరచినాడు. ఈ ఉరుదూభాష, చాలవట్టుకు మహారాష్ట్రము, బంగాళ, గుజరాతీ, ఫారసీ, భాషలతో నేటికీవిందుచున్నది. "పుష్కరాజరసో" యను ప్రాచీనాంధ్రవాద్యుని గ్రంథము, తులసీ రామాయణము మొదలగు ప్రాచీనగ్రంథములలో హూషణకవిచే "కీవాచీ మహారాజు తుపదేశింపబడి, హిందీభాషా మృదుత్వము గౌరవంపబడినది. పూర్వము, హిందూ (ఇందూ) మహమ్మదీయ యుగములలో వైది మొకహిందీభాషయే రాజభాషగా నుండెడిది. చరిత్రజ్ఞానముగల ప్రతిమనుష్యునికి తెలిసికవియనుగాన గ్రహించుట తిసులభము. బంగాళీభాషలోగూడ "విద్యాపతి" కవిచే నీహిందీ బహుభంగుల గీర్తింపబడి సర్వజన సామాన్యభావగా నుండిన భాగుండుని నూచింపబడెను. కాబట్టి "హిందీభాష" అగౌరవపరచుట, భరతరత్నము యొక్క మేధస్సుకు అగౌరవపరుచుటయేగాదు. మనుషునినండి పొంది పర్యయగా వచ్చుచున్న మృదువుపర హిందీభాష సర్వజన సామాన్యభావగా నుండిన నదిక కాలములోనే ప్రజలందరు తమ మనోభావము లొకటోనొకరు విస్పష్టముగా చెప్పికొనగల్గి స్వేచ్ఛాగ్రత మాచరింపగలుగుదురు. కాని సర్వరాజ్యవాదులారా! మీరెల్ల స్వపరిపాలనాకాండక గల్గియున్నచో, నతిశ్రమ కాలములో భాషాప్రయుక్తవాద్యుని వలనవచ్చుచు, హిందీసర్వజన సామాన్యభావగా నుండిన భాషను లింగియని గ్రహించుడు.

విజయనగరము. బు. రామజోగరావు.

X

ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సంఘము.

పిళ్ళగారి వివరీతపువర్ణం.

ఆంధ్రా, ఆంధ్ర భారత దేశీయ మహాజనసభవారు ప్రతిభావంతులగు ఆంధ్రనాయకుల యొక్కయు భగవాన్ తిలకు మొదలగు మహామృత్యుయొక్కయు పట్టుదలవలన ఆంధ్రులకు (ఆంధ్ర రాష్ట్ర) సంఘము వచ్చినది. అది మహా కంఠ యుగ సంఘము. నానకము, గంజాం విశాఖపట్టణం గోదావరి కృష్ణ గుంటూరు నెల్లూరు చిత్తూరు కడప ఆనంతపురం బళ్లారి కర్నూలు మండలము లాంధ్ర మండలములు. ఈ 11 మండలములకే ఆంధ్ర ప్రత్యేక కాంగ్రెస్ సంఘము నిచ్చిరి. అక్కలంబున అనిండు దేశీయ మహాజన సభలో తీర్మాన మేకగ్రీతముగా నంగీకరింపబడి ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక కాంగ్రెస్ సంఘము వచ్చినపుడు ఈపిళ్ళగా లేమి జేయుచుండిరి. ఆనాడు మీరు చిత్తూరు ఆనంతపురం బళ్లారి మండలములు ఆంధ్రరాష్ట్ర సంఘమున జేరవని వాదించి కాబోయిరాడె. అట్లుగాక రాష్ట్ర ప్రతిపాలకును, వ్యాపార వ్యాపార మెరుగక ప్రభావములకు ప్రతిపాలకులై ఆంధ్రుల కోర్కెలు రిత్తికోర్కెలు యనిపించి పదేపాట్లయినది అచుచారును ఆగు కొండ రకసోదరుల వలలో జిక్కుకొని గాబోలు దేశభక్త గ్రామ్యులగు ఆనందీల్ పి. కేశవపిళ్ళగారు చిత్తూరు ఆనంతపురం బళ్లారి మండలములను మద్రాసు రాష్ట్ర సంఘమున జేర్చుటకు దీర్ఘనిందిరి. పిల్లల దీర్ఘనింది ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సంఘమును భగ్నపరుప యత్నించిన యత్నించుచుగాక.

దత్తమండలమంద లాంధ్రనాయకులారా ఇవ్విషయమై మనము తెజగొండ నవనరములేదు. మదరాసు రాష్ట్రము కాంగ్రెస్ సంఘము నాయకులగు పిళ్ళగారి నిర్ణయ తుక వాదముతో మనకు బ్రసక్తలేదు.

మనక క్రమమెదియోశాలోచించుటయుభయము.భర్యము విజయముగాంచి తీరును. తాత్కాలికముగ మనయద్వయమునకు గలిగిన విఘ్న పరంపరలు నూర్చునిమందరమంచువలె గరగి పోవును. దత్తమండల ప్రబోధమునకు వెంటనేబూతులు యవ సరము. చిత్తూరు ఆనంతపురం బళ్లారి మండలములందు ప్రత్యేక మండల సంఘములు తాలూకా సంఘములు గ్రామసంఘములు స్థాపించి ఆంధ్రకాంగ్రెస్ సంఘమునకు శాఖలుగా జేర్చవలెను. మద్రాసు రాష్ట్ర సంఘముతో సాంఘికత బని లేదు. చిత్తూరు ఆనంతపురం బళ్లారి మండలములు ఆంధ్ర రాష్ట్రమునకు కేంద్రవనియు, అవి ఆంధ్రమండలములు గావనియు ఆంధ్రోద్యమాదర్శముగా రూపుమాప వలె ననియు

వివరీతచ ర్ణతో దేశీయ నాయకుల ని ఆ గ్రామ్యులని భావించినది సి స్వాతంత్ర్యోద్యమమును విజయవంతముగావించుటకు వారి నాయకత్వము క్రింద నవీన బ్రాహ్మజేత రోద్యమసంఘమును స్థాపించి చేయవలసిన జోరబాంధవుడగు పిళ్ళగారు లోకమాన్యతలకు వేంకటేశ కేల్కారు మొదలగు మహాకీర్తను లనేకుల యాశీర్వాదము బడసి బాలారిష్ట తోషములు వాటి ఆంధ్రోద్యమంబంతయును సంచలనము గలిగించి ఆంధ్రోద్యమ నిశాదము మారుమోగించుచుండు సదుద్యమ భరితంబగు ఆంధ్రోద్యమముపట్ల వ్యతిరేకభావ ప్రాయము జాతుల భగ్నపరుప యత్నించుచున్నారని వినిన నొకంత భయమును ఎవ్వను గలుగుచున్నది. చిత్తూరు ఆనంతపురం బళ్లారి ఆంధ్రోద్యమములు గావని పిళ్ళగారు వాదించుట వెట్టితనము. దక్షిణ హిందూదేశమును ముంచుటకు పొంగి పొలిచి వచ్చు చుండిన మహమ్మదీయ మహాసముద్రమునకు జెలియలికట్టులు నివారింపి కన్నకల్లివలె దనప్రజల నెల్ల గ్రామ జాగరూకతో గాపాడి విద్యావిధులనియు మారకభాషలు లనియు కాశ్యత కీర్తి న హించిన మైచ్చుకు లాటపి దహనదక్షుండగు శ్రీకృష్ణదేవరాయాది మహామహుల మన్ననల వన్నెకెక్కి పవిత్రతలమగు హిందూత్వమునబుట్టిన ప్రజలకు మహమ్మదీయులుగా మారుగురవన్ గలుగనీయుక స్వాతంత్ర్యముగాపాడి హిందూదేశ చరిత్రయందు భాగ్యహింపించిన ఆంధ్రపట్టణమగు విజయనగరము, అమహానగరము తుంగభద్రావేత్తరంబునంగల బళ్లారి మండలమునందు మాస్పేటయొద్ద గట్టబడెనని చరిత్రలు మోపించుచున్నవి. చిత్తూరు ఆనంతపురంబుండలములు విజయగుఆంధ్రమండలములు. చిత్తూరు ఉత్తరాగ్రామంబు రెండు జిల్లాలకును జిల్లా శివకొత్తూరు చిత్తూరునందే యుండుటచే ఆంధ్రపట్టణ మగు చిత్తూరు ఆరక్షణదగ్గ కాటపట్టయినందున ఆ మండలమంతయు ఆరవ దేశమని పిళ్ళగా రెండుట మాస్పాసనము. చిత్తూరుమండలమున ఎమాడమూలనో ఒకటి రెండు గ్రామాదులయందు ఆరవ వారు కొద్దిగనుండిన నందురవచ్చును గాని మండలమంతయు ఆరవప్రదేశమనుట సరిగాదు. చిత్తూరునగరము పూర్వ మాంధ్రదేశరాజులచే పాలింపబడినట్లు చరిత్ర లుద్ఘోషించుచున్నవి. చంద్రగిరియందలి దివ్యతరంబగు కోటజేవాలయము పిళ్ళగా రొకమాదు దర్శించిన ఆంధ్రదేశ మనది ఆరవదేశమనవది ఏర్పడగలదు. మరయు చిత్తూరు మండలమందు శ్రీకావ్యేటిగరము కాళహస్తి నారగంటిపాలేశ్వరం బంగారుపాలేశ్వరం పుంగుగూరు కంగుండిగప్పం మొదలగు జమీనులుగూడ ఆంధ్రపట్టణములే. చంద్రగిరియందు ఆంధ్రరాజులు పాలించినట్లు కాన నములుగూడ నున్నవి. బలవత్తరమగు నిటువంటి పట్టుదల లుండ ఆంధ్రమండలము లనపించుకొని కాశ్యతకీర్తింబడసిన ఈమండలములు ఆంధ్రదేశము గావని పిళ్ళగా రభిప్రాయపడుట చాల కష్టతరము.

ఆంధ్రమహాజనులు కృతనిశ్చయము లగుచో పిళ్ళగారివాదములు మనల నేమియు జేయుటలేవు. విజయము ప్రసవే. అట్టి విజయము కొనసాగించుట కాంధ్రులు కాశ్యతాహము జూపి యుద్యమఫలప్రదులై కాశ్యతకీర్తి బడముదురుగాక. ప్రత్యక్షమ వివరీతచర్ణము ల్విలో నశించి మన యుద్యమము విజయవంత మగుగాక.

బూదూరు రామానుజులరెడ్డి
చివ్వాస, చివరకనతాలూకా, చిత్తూరుజిల్లా.

భరత వర్షాభ్యుదయమునకు
మూలమేమి?
పరిశ్రమల యభివృద్ధియే.
సిరా, శిలనానెలు, దుతియ్యము మున్నగునవి చేయుట పోస్తుద్వారా నేర్పబడుచు.
ఒక పరిశ్రమ
10 రూపాయల జీతమునకు నేర్పబడును.
భాయముగ పార్శ్వరామిక విద్యార్థులగు జేరగోరువారికి సంవత్సరమునకు 100 రూపాయలును, నెలవోప్పున చెల్లించు నెడల నెలకు 12 రూపాయలును, అర్థ సంవత్సరమునకు 60 రూపాయలును పుష్కలమునబడును.
ఇతర వివరముల తెలిసికొనగోరువారు జవాబున కొక తపాలబిళ్ళతో సహా ఈ క్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలయును.
సూపరింటెండెంటు,
కరస్పాండెచ్చు స్కూల్ ఆఫ్ ఇండస్ట్రీస్,
బెంగుళూరు.

మార్గముగూర్చి వివాదము కలుగుట:— కడపజిల్లాలో కామ సముద్రమునకు చుట్టుపట్టున్న పల్లెటిగ్రామములలో నొక గ్రామపువారు తమ పొరుగు గ్రామపువారి పొలముల గుండ నదచి తమ గ్రామమునకు పోవుట తాతముత్రాకల కాలమునుండియు వాడుకకలదు. పునాతనపు ఆనవాలుతను రేపించి యిప్పు డాగ్రామస్థులు తన పొలములగుండ నేర్పడిన మార్గమును కట్టివేసిరి. తమకు వేరొకమార్గము లేకపోవుట వలన అటంకపరుపబడిన గ్రామమువారు కామ సముద్రమున సబుకోర్టులో దావాచేసిరి. సర్వేష్టాలో భూములకడ్డుగ రహదారి ఉండుటబట్టియు, ఇయ్యది అనాదిసిద్ధముగ అట్లానే యుండినట్లు వచ్చిన సాక్ష్యము నుండించుము ననుబాగు వారులపక్షము దావాతీర్పించి ప్రతివాదులయందు దోషము నెంచిరి. మనసబు తీర్మానముపై కడప జిల్లాకోర్టులో ఆ పీలుచేయబడెను. పూర్వపు లిఖితములను త్రోసివేసి క్రొత్తగ పుట్టిన లిఖితములను నమ్మి జడ్జిగారు మనసబుగారి తీర్మానము రద్దుపరచిరి.

జిల్లాజడ్జిగారి తీర్మానముపై మోకోర్టులో అపీలు చేయబడెను. దిగునకోర్టు జడ్జిగారి తీర్మానమునకు తగినంత బలము కలదనియు, తాము చెప్పిన అంశములను బలపరుచునంత సాక్ష్యమును వారులు ఆగవరచ నందునను మోకోర్టువారు జిల్లాకోర్టువారి తీర్మానమును స్థిరపరచి అపీలును తొట్టివేసిరి.

కలకత్తా న్యాయ విక్రయపు కేసులు:— ఈ కేసులు కలకత్తాలో నివసించునకు అధికమగుచున్నవి. కలితీ యియ్యవర్తకులు బయలుపడిన కొలది పట్టుకొనవచ్చుచున్నారు. కేసుల విచారణలు ముగిసినవెనుక నేర్పరులకు మందలకొలిచి రూపాయలు అపరాధములు విధింపబడుచున్నవి.

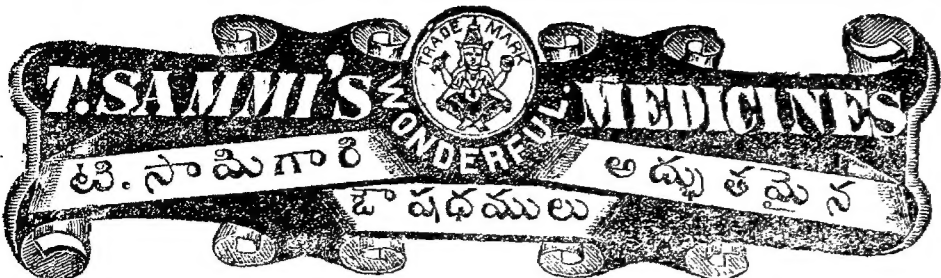
కలకత్తాలో భిక్షుకతుల్లాసిధిలో న్యాయ విక్రయించు రామ్ నారాయణ్, జై నానుసింగు అను నిర్దణు వర్తకులు కలితీ న్యాయ విక్రయించుచున్నట్లు కేసులు చేయబడినవి. మ్యానీసిఫర్ మేజిస్ట్రేటుగారు కేసు విచారణ గావించి మొదటిచానికి 50 రూ॥ లను, రెండవచానికి 100 రూ॥ లను అపరాధము విధించిరి.

భరతుల్లాసిధిలో న్యాయ విక్రయించు మానుమాక్ దాసు అను ఇంకోక నేలవర్తకు కలితీ నేలని విక్రయించుచున్నట్లు చేయబడిన కేసు విచారణ ముగిసినది. వర్తకునికి 250 రూ॥ లు జుల్మానా విధింపబడెను.

ఇంకను ముతీకొందటిపై జేయబడిన కేసుల విచారణ జరుగలేదు.

రోడ్డుమీద మరణించుట:— కలకత్తాలో మేకుటజా రురోడ్డులో గత శుక్రవార మాదయుమున మొక పాపు ముంగిటు యొకడు చచ్చినది యుండుట పలువురు చూచి పోలీసువారికి తెలియపరచిరి. పోలీసువారు పాపువానిని దండించిరి. కాని అతడేపాపమును ఎఱిగి యుండనందున వాడచ్చట మరణించి యుండుటకు కారణము తెలుపలేకపోయెను. కత్తి నాట్లుగాని ఇంకా ఇతరమగు బలవంతపు హత్య చిహ్నము లేమియు క లేబరముపై గాన్నించలేను. తిండిలేక నీరసించినవాని కలేబరమువలె నది గన్పించుటచే నతడు తిండిలేక మరణించెనని పోలీసువారు తీర్మానించిరి.

FOR NATIONAL EDUCATION
AT THE
VICTORIA PUBLIC HALL,
On April 15th and 16th at 8-45 P. M.
ABU HASSAN! ABU HASSAN!
OR
"THE SLEEPER AWAKENED"
(Adapted from the Arabian Nights.)
A MUSICAL DRAMA
BY HARINDRANATH CHATTOPADHYAY.
A NEW NOTE
Songs in English Set to Indian Airs.
Reserved Seats Rs. 4, 3, 2, Gallery Re. 1.
TICKETS MAY BE HAD FROM:—
Manager, "New India," Messrs. Norton & Co., Chemists, Mylapore and the Home Rule Office, Esplanade Beach Road, San Thome, and No. 9, Broadway.
Tickets available from Friday, 29th March, 1918.

యీ అపుమధములయొక్క గుణాంతరములకు మెచ్చి యెక్కివిషన్ కనుటివార్లవల బంగారు పతకమును, వెండిపతకములును బహుమానములుగా నొసగబడివున్నవి. (1117)

హిందూ తైలము:—కడుపునొప్పి, నరములెరుకులు, కీళ్ల వాయువు, పక్కనొప్పి, కాళ్లు చేతులు పట్టు, పార్శ్వ వాయువు, తలనొప్పి, యింకా యితరవాయువు నొప్పిలు, అతి కీఘ్రముగా స్వస్థగురుకు.

దీని వెల 0-8-0, పెద్దదల్ని 2-8-0.

హిందుకమాయము:—కడుపునొప్పి, కడుపునొప్పి మేగులుకూయుట, అజీర్ణము ఓకిరింపు, భేది, వాంతిభేది, కీళ్ల భేది రక్తభేది, నోటిపుండు, పండ్లనొప్పి, నీన్ని, తేలుపట్టడం, జలుబు, స్త్రీలకు బుతుకాలములుయందు కలిగెడు కడుపు నొప్పి మొదలయినవిన్ని యింకా కడుపునొప్పి కలిగే యే విధ మయిన నొప్పులున్న అతి కీఘ్రముగా స్వస్థగురుకు.

దీని వెల ర. 0-8-0, 0-15-0, 1-12-0.

జ్వరనివర్తి:—సాధారణమైన దినాలపేరట నుం డెడి జ్వరములు, చలిజ్వరములు అడవి కొండ జ్వరములు, పిల్లజ్వరములు, యింకా పలువిధములైన జ్వరములును బహు త్వరగా నివర్తియగును. దీనివెల రూ. 0-8-0, 0-15-0.

రక్తశుద్ధి:—(బ్లడ్ ప్యూరిఫైయర్) ఇది కంఠమాల కారకము; మేహపాదలు, మేహరణములు, గ్రంథిరణము, కురు పులు మొదలయినవాటిని స్వస్థముచేసి యేకారణముచేత నెడి యూడినను రక్తమును శుద్ధి చేసి రక్తవృద్ధిచేయును. వెల ర. 1

తైలకాక:—తైలకాక, పచ్చకాక, మూత్రద్వార మున తాళగూడని మంట, దుర్వాసము పెరుగుట మొదలగు మూత్రద్వారమున కలిగెడు స్త్రీ సంబంధ రోగములకు కి దినములలో మరుగున. దీనివెల 2-0-0 పెద్దదీని 3-8-0.

దగ్గుమందు:—ఇది దగ్గు, కుక్కనీగ్గు, రొమ్ము నొప్పి, గొంతుకమ్మట, కఫము మొదలయిన దగ్గులకు మంచి అపుమధము. వెల 1-8-0

సప్తకా్యానా:—ఇది యెద్దిభమున కలిగిన బలహీన మునున్న, నిద్రలో ఇందియ్యులైత మగుటకున్న, ఇందియ లోపమున్న, స్వస్థపరచి, యిందియమును వృద్ధిచేసి పుష్టిని కలుగ జేయును. మొగతనము లేనివాండ్రకు మొగతనమును కలుగ జేయును. దీనివెల 1-0-0

టి. సామి అద్భుత ఔషధశాల, 92, అణ్ణాపిళ్లపిట్టి, సానూకారుపేట, చెన్న సట్టణము.

కాళయుక్తి సంవత్సరాది సంఘిక తయారగుచున్నది

పింగళి సంవత్సరమున జరిగిన ఐరోపా ఘోరసంగ్రహ చరిత్రమును, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాజీకయ, వ్యావహారిక విశేష విషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజమ్మలును, దర్శనీయములగు మహాజనుల పటములును ఇతరములైన, చిత్రపట ములును కలిగి మంచికాళితములపై చక్కగ ముద్రింపబడుచున్నది.

Table with 2 columns: Item description and Price. Items include కాళితముల కలపునం జేసి కావలసినన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధముచేయించు ముండుటలన వలయువారు వెంటనే వ్రాసికొను బుచ్చికము, ఆంధ్రదేశపుత్రిక సంకల్పన చందాదారులకు, ఆంధ్రసంవత్సర, ఆంధ్రవాచపత్రిక సంవత్సర, తేక దేశపుత్రిక కి మాసముల చందాదారులకు.

ఆంధ్రవాచపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం. 212 రు. నందరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాంధము

Table with 3 columns: Item name, Price, and Item name. Items include తామరతైలము, గజ్జికీతైలము, మోహినీతైలము.

అమృతాంజనము దీని 6, తయ్యిశెట్టి పిట్టి మద్రాసు.

విశోధకరమగు తెలుగు నవలలు లీలా లేక సురేంద్రనగరము:—ఇందు స్త్రీలనుసన్నా ర్యము చాపల్యాగ్రంథములు వర్ణింపబడినవి. రూ. 1-0-0 యశోధర:—ఇందొక యాదవి తనచునివైయల యుసరా గమునకై పడరానిపాటుబడి యున్న పిల్లిలికెచ్చుచు 0-12-0 మనోరమ:—నగనుపేట కేగి రాత్రినునొద్ద జిమ్మకొనతన సామర్థ్యముచే విడిచింది, స్త్రీల పెండ్లిచేయును. 0-10-0 జగదేకరంభ:—అన్నకై పడరానిపాటుబడి యున్న తల్లి తిక తెచ్చు సామర్థ్యవతి కథ అ. 0-10-0 సహోదరనాంధ:—తమ్మునకు బుద్ధితేక కలహించినను అన్న సహింపనయు ననుటను బోధించును. అ. 0-4-0. అత్తలాల్పాటమునకోర్కవికోడండ్ర ప్రలాపము: అత్తలా కోడండ్రను బాధించు విధములుగలది. అ. 0-2-0 మిత్రద్రోహము:—అపద్ధుంధుడగు మిత్రునిపై నిండ్లపాపి కడకు తాను జిమ్మకొన్న వానిని గురించిన నవల 0-8-0 ఇవియేగాక యితరనవలలు కథలు పంపుడనినను పంపుదుము. ఈ నవలలను సంవత్సరాది పండుగలోగా కొనువారికి 1 రూపాయకు 4 అణాలు కమిషన్ యివ్వబడును. 586 వలయువారు:— కణ్ణాక బుక్ డిపో. 6. వేంకటేశమేస్త్రి పిట్టి, సానూకారుపేట, మదరాసు.

స్వదేశవస్తువులనే కొనుడు. విదేశవస్తువులను ఉపయోగించినవారితో మా కెట్టి సంబంధ ముండజాలదు. ప్రత్యేకముగ స్వదేశపు వస్తువులనే ఉపయోగించువారు మాకు ఆప్తులు. వారే దేశోద్ధారకులు. లోకమాత ఆవిసెంటుచ్చి సి. పి. రామస్వామి య్యర్, (బి. ఏ. బి. ఎల్.) బి. పి. వాడియా, పింఛను పుచ్చు కొనిన జిల్లా జడ్జి ఎల్లెప్పర్తి బాకరామయ్యగారు మున్నగు దేశభక్తులు చాలమంది కంజీవరము స్వదేశీ కంసెస్లో భాగ ములుగ నున్నారు. ఇకవైనను దేశభక్తు లందరును అనుమానిం చక తత్వమునై కంసెస్లో పాల్గొనుదు. భాగము 1-కి 25 రూలు చొప్పున 300 భాగములు మాత్రమే మిగిలినవి. ఈ 300 భాగములను కొనునట్టి దేశభక్తులను హిందూదేశము కోల్పోయెనా? ప్రాసెక్యూటు, మరతులకు ఇట్లు వ్రాయ ప్రార్థితులు. ది స్వదేశీ ఇండస్ట్రియల్ కంపెని 962 లిమిటెడ్ కంజీవరము. బ్రాంచి: మధుర.

వైవేటు పాఠశాలల పాలక సంఘములు. ఆయా, మనచెన్న రాజధాని యందున్న పాఠశాలలలో విశేషసంఖ్య ప్రయివేటు పరిపాలనలో నున్నవి. ఈ పరిపాలక సంఘములలో విశేషసంఖ్య సభ్యులు పాఠశాల కేంద్రమైన సంబంధములేనివారలుగా నున్నారు. పాఠశాలయందు వారి కుండు యభిమానుకంటె నిజముగా అందుపనిచేయు యుపాధ్యాయులకును, ఆ పాఠశాల ప్రాథవిద్యార్థులకును యెక్కువ యభిమాన ముండునని యతిశయోక్తి కానేరదు. ఇట్లు వ్రాయుటలన ఇతరుల కభిమాన ముండదని నాతలంపుకాదు. కొంచెముడిన యుండవచ్చును. ఇప్పటి పాఠశాలల పాలక సంఘములు తమ ప్రస్తుతస్థితిని మార్చుకొని తమసంఘమునకు కావలసిన సభ్యులసంఖ్యలో మూడవవంతు యుపాధ్యాయులను, యింకొక మూడవవంతు ఆ స్కూలు ప్రాథవిద్యార్థులను, మిగిలిన మూడవవంతు ఆపట్టణ మహాశయులను తేర్చుకొననట్లే ర్పాటుచేసిన దానివలన కలుగు లాభములు, స్కూలుపొందు యభివృద్ధియు వ్రాయనక్కరలేక నేగ్రహింపనగును. సట్టణమహా శయులు తమ గ్రామమందున్న పాఠశాల సభివృద్ధిపరచ కోరుదురు సరిగదా! ప్రాథవిద్యార్థులకు తమ స్కూలును బాగుపరచుటకుండు సంఘోషమునకు మేరయేయుండదు. ఇక ఉపాధ్యాయులకో! స్కూలేవారి గృహము. స్కూలేవారి మాన, ప్రాణములు. అట్టితరీ తమమాన ప్రాణములను గృహమును యేమిచేయ నెంచెదరో శ్లేష వ్రాయనక్కరలేదు. ఈ మాను తరగతుల వారును జేరి పరిపాలించునపుడుగా ఆస్కూలు యొక్కవైభవము, ఇట్టిపాఠశాలలు మనరాజధాని యందు లేకపోలేదు. నాగపట్నం, శ్రీరంగం, తిరుచనాపల్లి యందున్న నేషనల్ హైస్కూలు ఈ పాఠశాల పాలక సంఘములయందు యుపాధ్యాయులకుడ సభ్యులు. వీరికన్నిటికిని మించినది పూనాయందున్న పర్వస్య సకాళాళాల. ఈకాళాల కమిటీయందందరు యుపాధ్యాయులే. మన ఆంధ్రదేశమునం దిట్టి దొకటియునులేదు. గుంటూరునందు దివిసాఫి వృద్ధి గాంచుచున్న టవుకా హైస్కూలునందలి యుపాధ్యాయులు తమ పాఠశాలను పరిపాలించు కమిటీలోనికి తమలో ముక్కుని తీసికొనవలసినదిగా కోరబోవుచున్నారట. కచ్చుకోరకలసినది. ముగ్గురినేకాదు. తమకుకావలసిన సంఖ్యలో మూడవవంతు తీసికొనినను తీసికొనవచ్చును. వారు మికోరికను సంఘోష పూర్వకముగా నంగీకరించి ఆంధ్రదేశమునకు మార్గదర్శకులగుదురు. మి కోరికలు వృథాయగునని తలంచవద్దు. మిసంఘసభ్యులు సామాన్యమానవులు కాదు. ఆంధ్రదేశాభివృద్ధికోరకు తమవృత్తినిగూడ మానుకొనిన మనఆంధ్ర నాయకులను, గుంటూరు స్వరాజ్యసమితి కిరోభూషణుండును నగు కొండా నేకటప్పయ్యపంతులుగారు మిసభ్యులు. ఇదివరలో గుంటూరు పురపాలక సంఘములకు నేతనముమీద వైర్ నునకు గవన్న మెంటువారు నేతదలంచినప్పుడు పాఠశాలనంబుల నాకర్షించినట్టియు, వైర్ నునకు పదవిలో గవన్న మెంటు వారివలన పేరుపడినట్టియు, స్వరాజ్యసమితి సభ్యులును నగు న్యావతి హనుమంతరావు కంతులుగారు మి సంఘ సభ్యులు. మి సంఘకార్యదర్శిగారు బాలూరి వేంకటరత్నం పంతులుగారు స్వరాజ్యసమితి సభ్యులు. స్వరాజ్యసమితి సభ్యులును, జిల్లాసంఘకార్యదర్శి గారును నగు ఏకా లక్ష్మీవరసింహం పంతులుగారు మి సంఘసభ్యులు. తాలూకా బోర్డు ప్రసిడెంటుగారు కొంపల్లి కోటిలింగం పంతులుగారు మి సంఘసభ్యులు. ఇంక నిండు సభ్యులుగా నున్న మహాశయులలో చాలమంది ఇట్టివార లుండగా మీరు భయపడవలసిని యనసరములేదు. ఈ మహాశయులకును స్వరాజ్యమును కోరువాను. అట్టివారు స్కూలు:భివృద్ధికోరకు కోరబడు నట్టి కోరికను నిరాకరించరు. మీకు భయములేదు. కోరుడు. మీ కోరికను దీర్చుకొని ఆంధ్రదేశమునకు మార్గదర్శకులు కండు. మీ ప్రయత్నములకు భగవంతుడు సదా తోడ్పడుగాక. ఆంధ్రదేశమునందున్న పాఠశాలల పరిపాలక సంఘములవారు తమలోనికి సుపాధ్యాయులను ప్రాథవిద్యార్థులను తీసికొని స్కూలును అభివృద్ధిపరచుదురుగాక! గుంటూరు నరసింహారావు.

హావరన్ అండు కంపెని వారి తామరతైలము. ఈతైలమును 2 గొజులు తామర, ఏనుగుజ్జి, దురద, తీట ఇటువంటి చర్మవ్యాధులకు వైన రాచిన యెడల మాయమై పోవును. నణములేదనిన డబ్బు వాఫను చేయును. బుడ్డి 1-కి క్రయం అ. 12. 3 బుడ్డు పోష్టుభుక్తులు వర్ణరాతేవు సావరన్ అండు కంపెని, (1189) కచ్చాకోర్ అగ్రహారం, మదరాసు.

<p>మలబద్ధమునకు మంచిమందు.</p> <p>కరోలా.</p> <p>వాసనలేకు, ఏరుచితేడు, ద్రవపదార్థము, పులితేపురాదు, భేదులుగావు, దినము కాతగిన కాల ప్రవృత్తి సునాయాసము గల అయ్యేలాగున 7 ర్భ శోధన గావించును.</p> <p>1 పాను, 1 పాను సీసాలు సీసా 1-కి వెల 2-8-0, 4-0-0.</p>	<p>శ్రీ జరుగారి లీవరు టానిక్.</p> <p>వైత్యమునకు మంచిమందు. రోగులకు సంభవించు తల కొఱికి అబ్జర్వికి, చెడిన కార్బు గలుగు బాధలకును, అలవరికును, ఆకలిబాధకును, వికాసవిహీనతకును అరోచిత కును, తల తిరుగుటకును, విసుగునకును, అబ్జర్వి భేదికినిమంచిది.</p> <p>సీసా వెల రు. 1-8-0.</p>	<p>కుల్ హాట్టి.</p> <p>ఎరువుగా నున్నను నెరసి వను వెంట్రుకలను తక్షణమే మినమినలాడు నలుపుగా గాని గోధుమరంగుగా గాని మార్పు గలదు. స దోష లి త ము శాశ్వతము.</p> <p>ఈ సాల్యూషన్ పై పెట్టె 1-కి రు. 2-0-0.</p>
--	--	--

W. E. SMITH & Co., Ltd
Pharmaceutical Chemists & Druggists, Mount Road, MADRAS.

దబ్బెయ్యం. ఇ. స్మిత్ అండుకో.
(లిమిటెడ్)
మందులవ్యాపారులు, మాంటు రోడ్డు మదరాసు

మందులు గోరునప్పుడు యీవత్రిక పేరు నుదాహరించ గోరెదము 368

1000 రూపాయలు

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బ

మీరు బహిషకా నున్నారా? అయితే డి. మన్నాలాల్ గారిచే తయారు చేయబడిన లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బను సేవించండి. దీనిని సేవించిన యెడల భాతువునీ, రక్తపునీ, నిశేచలము, ఆకలి ఎక్కువ మొదలయినవి కలుగును. స్వచ్ఛస్థలితము. భాతువు మాత్రములో కలిసిపోవుట, నీరుచురుకు, బహుమాత్ర వ్యాధి మొదలగునవి మానును. దీనివలన మంచి గుణము పొందిన ఆనేకులు రంగోత్, పిసాంగ్, సిలోన్, అగ్రికా, కలకత్తా, బొంబాయి, మదరాస్, ఈస్టాండీంగులనుండి 2 చతురశ్రపుటల నిశేచముగా పంపియున్నారు. కావలసినవారు అర్హతాప్తాంతుకు పంపించో బహుమాన పులికెల కాపి పంపుదుము. ఇది అబద్ధ మని భావించుచువారికి పై కనుబడియుండు బహుమానము యిచ్చు బడును. అట్లు నిరాకరించుచో కోర్టుమార్గాలను పొందవచ్చును. పార్సీలును కొనుగట్టుదు: "డి. మన్నాలాల్" అని యుండుట చూచి తీసికొనవలయును. బహుమాన పులిక కాపీలతో పంపబడును. ఏజెంటులు కావలసియున్నది.

15 రు.లకు లేట్టికల రూ. 25-0-0. 5 పాంపుర్యు 1-1 డెహ్లావర్ 1-1 అణాలు.

డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీ వైద్యులు,
సాలామిసిరి మురబ్బా డిపో, బెంగళూరు సిటీ

(619)

మీ కవనరమయినచో

యంత్రసంబంధమైనట్టిగాని కరగి పోతపోయినట్టి గాని పనులను గురించును, ఉక్కు, ఇనుపవాసనములు, వంటలు పంపులుగ వంటబడిన కేకులు కోణములుగా నున్నట్టి ఇనుపకమ్మలు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామానులను గురించిన అన్ని విషయములను గురించియు ఈ క్రింది కంపెనీవారితోనే సంకల్పించుకొనుట వలననే చాలాచింతలనొసెడిది. మీరు సామానులను మిక్కిలి తక్కువవెలల కొనుగట్టుచో గోరి సంతనే వారిని సకాలములో సరఫరా చేయుటలోను గొప్ప సేవ ప్రసాదించువారు.

విలాసము:— **ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ**
సౌత్ ఇండియా ఇండస్ట్రియల్స్ లిమిటెడ్, తిరువెల్పై నెం 5వ రోడ్డు, మదరాసు

380

(వై కా మోర్నాషన్ గోరునప్పుడు ఈ వత్రిక పేరు కూడ నుదాహరించ గోరుచున్నారు.)

అమృతాంజనము

చక్కని డబ్బీలో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0. తలసొబ్బుల మోస్తును పార్శ్వపు సొప్పల వారి దోలును. వాయువు పోట్ల పోగొట్టును. సువాసనగలిగి యుండును. ప్రతియింట నుండదగినది.

వనమూలికలచే హిందూదేశమున కియోచుచేయుబడు మంచిమందు. దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనం డిపో: } 10%, ప్రేమిష్ట, బొంబాయి, }
6, కంబుగుట్టి సీడ్, మదరాసు.

హనుమాన్ బోరక్కు నబ్బు.

దీనియందు సంతతి శుభ్యములగు వస్తువులు చేరియున్నవి. చెల్లినం బంధమును పుండ్లు, దురద, గజ్జి, పొడలు మొదలగు చర్మ వ్యాధులు అత్యాశ్చర్యముగా బాగుగును. చర్మమునకు వృదుత్వమును, నునుపును, నాజేమును యిచ్చును. అన్ని చోట్లను క్రయమునకు దొరకును. ప్రతిదిల్లీపై మా హనుమాన్ గుర్తు జాగ్రత్తగా గమనింపును. (751)

రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్స్, మదరాసు.

విజ్ఞాన చంద్రికా బుక్స్ డిపో, మాంటు రోడ్, మదరాసు.

ఇక్కడ తెలుగు పుస్తకములన్నియు వ్యాసుడైన శైలం దొరకును. వ్యాసులూగు ఉచితము. డాక్టరు. ఆచంట-లక్ష్మీవతి, బి. ఏ. ఎం. బి. ఎం. (1946-197) మే 7వది.

పాళ్ళపు వేంకటాచలం 594

పండితులవారి సిద్ధాంతములు.

లోకామయహర కస్తూరిమాత్రల నివృద్ధినను పరికింపును.

ప్రతి వర్షమునకు లక్షలకొలది సీసాలు నిక్రయించబడుచున్నవి.

ఇండియావారు మాత్రమే కాక; బర్మా, సిలోన్, పులియన్, గోవా, ఫిజీ, విలెండ్, ఈస్టాఫ్రికా, మున్నగు ప్రదేశములవారు కూడ నీ సిద్ధాంతమును, ఈ పయోగించుచున్నారు.

మహాభాగము "ఒకేయొక లోకామయహర" కస్తూరి మాత్రల సీసా మీ యింట నున్న మీదల, మాటికి బైద్యుల సమయమును, నిరీక్షించి, మొర పెట్టుకొనుట తప్పిపోవును.

శీతలము, శీతవాతము, అబ్జర్వి, పార్శ్వవాతము, జ్వరము, మాంద్యము, మలబద్ధకము, దగ్గు, గజమునోప్పి, బలహీనత, అసారోగ్యము, చెడ్డనీటినుండి గలుగు వికారము, చిన్న బిడ్డలకు (అగు జ్వరము, దగ్గు, వాయువు, మరియు ననేక రోగములును, ఈ సిద్ధాంత్యక సేవనచే నాశ్వర్యముగా పోయి గుణము గలుగును.

బైద్యులలో న సేవవిధము లగునట్టియు సుపయోగకరములగు సిద్ధాంతక సూత్రములనుండియు యోగ్యములగు తయారు చేయుచుండును.

రిజిస్ట్రేషన్ యావ్యాపార గురుకులు, ప్రతి సీసా యందును పండును; చూచి తీసికొనవలెను.

అనుపానపద్రము, ప్రతిసీసాలో నూటి యుండును. 2000 పుట్టలను సీసా 4 అణాలు, మూలము.

3 సీసాల పొకసారి తెప్పించుకొని టపాల బియ్యతోచేరి రూ 1-2-0

12. సీసాలొకసారి కొనిన 2-12-0

25. సీసాలొకసారి కొనిన 5-0-0

సమస్తరోగములకు మార్కట్ అనుభవ్య దీను సిద్ధాంతముల దొరకును.

విలాసము:— **శ్రీ సీతారాధున వైద్యశాల, మైసూరు**

